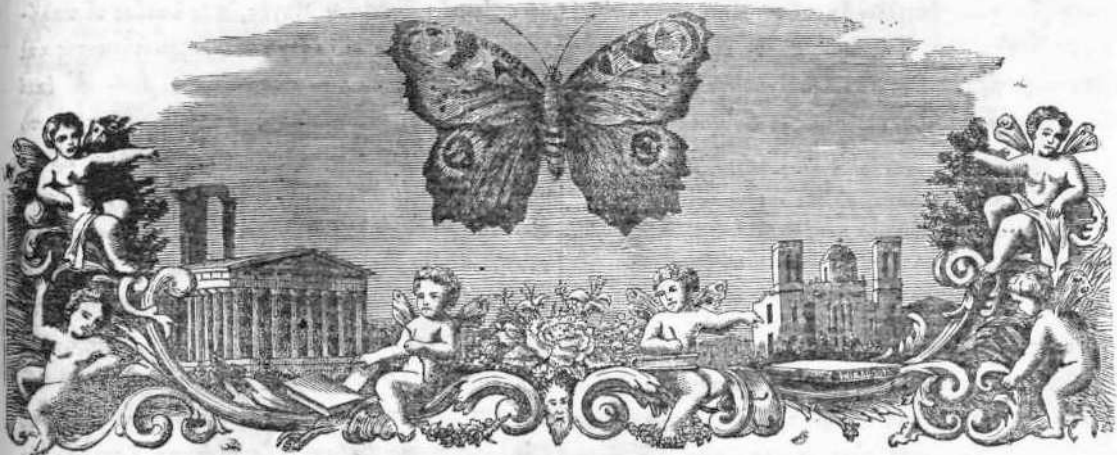

Χ Ρ Υ Σ Α Λ Λ Ι Σ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

30 ΙΟΥΛΙΟΥ, 1865.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 62.

Ο ΑΡΜΑΤΩΛΟΣ ΚΩΣΤΑΝΤΑΡΑΣ. 1)

ΜΟΙΣ είχαν παρέλθει δύο έτη από της επίσημου αναγνωρίσεως του Κωσταντάρρα, ως άρματωλού της Λοκρίδος, και ό έν τώ μεταξύ επικρατήσας ειρηναιος βίος εξ άπροόπτου διαταράχθη. Οί έν Σαλόνοις Τούρκοι δυσανασχετιούντες επί τη επιβεβλημένη αυτοίς εξευτελεστική ύπακοή προς ένα βασιάν, του όποίου όμως, τώ ένομα μετά τρώμου τέως έπρόφερον, παρήγγειλαν εις αυτόν ίνα διατάξη τόν έν τοίς χωρίοις των Σαλόνων περιφερόμενον σωματάρχην (κολντζήν) του, και άναγκαστικώς επιβάλλοντα εις πάντας, έν όνόματι αυτού, τήν πληρωμήν φόρου, τόν όποιον ούδέν δικαίωμα τώ επέτρεπε, και άποχωρήση εκείθεν. Ο Κωσταντάρρας, φαίνεται, προς ούδέν ελογίσθη τήν παραγγελίαν των αγάδων, οτινες, μάτην άναμείναντες άπάντησιν, έπεμψαν τόν δερβέναγαν ίνα διά της βίας διώξη τόν αντιπρόσωπον του άρματωλου, όστις, όλίγους έχων όπαδούς, ύπεχώρησεν ήμα επληροφορήθη τήν προσέγγισιν των πολυαριθμων έχθρών. Ο Κωσταντάρρας μη άνε-

χόμενος τήν προσβολήν, έζήτησε παραχρημα ίκανοποιήσιν παρά των Τούρκων των Σαλόνων, οτινες επέμειναν ίν' άνατεθή ή εξομάλυνσις της διαφοράς ταύτης εις τήν δικαιοσύνην του πασα της Εύβοίας. Ο άρματωλός πεπεισμένος ότι ό δικαστής ήθελε λάβει ύπ' όψιν τά έν τώ σουλτανικώ φερμακίω περιγραφόμενα της άρματωλικής του δικαιοδοσίας, και προς άποφυγήν συγκρούσεων και βιαιοπραγιών, συνήνεσεν. Άλλά παρ' έλπίδα ή μετ' ού πολυ έκδοθείσα άπόφασιν του πασα ού μόνον εδικαιολόγει τήν έξωσιν του κολντζή, αλλά και δικήρυττεν ότι ούδέν ειχεν ό Κωσταντάρρας άρματωλικόν δικαίωμα κατά τήν περιφέρειαν των Σαλόνων. Τήν άπόφασιν ταύτην προς ούδέν λογιτάμενος ό άρματωλός άπεράσισεν ίνα διά της σπάθης του λύση τήν διαφοράν. Επί κεφαλής 200 περίπου όπαδών περιήρχετο τήν έπαρχίαν με τώ πυρ και τόν σίδηρον ανά χειρας' ό έξελθών προς καταδίωξιν αυτού δερβέναγας έφυγε με τά λείψανα της διασωθείσας στρατιάς του μέχρι των Σαλόνων διωχθείς. Πάντα τά γεννήματα ειχον πυρποληθη, τά ποιμνια διηρπάζοντο και κατεσφάττοντο, οι συλλαμβανόμενοι έθασανίζοντο άνελεώς, οι δ' έντός των οικιών των έχυρωθέντες Τούρκοι πειραθέντες έξοδόν τινα προς άπάθησιν των έπερχομένων άπεδεκατίσθησαν.

1) Συνέχεια από φυλλαδιού 61.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ ὁ νικηφόρος τοῦ Κωσταντάρου στρατὸς ἐφθάσε πρὸ τῶν πυλῶν τῆς πρωτεύουσας, καὶ ὁ ἀρματωλὸς, πρὶν ἢ παραδώσῃ τὴν πόλιν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὴν μάχαιραν, ἐπειράθη τελευταίαν συνδιαλλαγὴν, ἀπειλῶν ἅμα ὅτι θέλει πυρπολῆσαι καὶ τὸν ἐλαϊῶνα. Τῆς πρὸς τοὺς Τούρκους ἀπειλητικῆς προτάσεώς του, στιχουργηθείσης τότε ὑπὸ τοῦ λαοῦ σώζονται οἱ ἑξῆς στίχοι :

Σὲ σένα μπέη κερατὰ, κ' ἀγάδες πομπιεμένοι
Σὲ σένα βρὲ δερβέναγα, σὲ σὰ; κοτσαμπασίδες
Τὸμου νὰ γόης τὴ βούλα μου, διαδάστε τὴ γραφὴ μου,
Γρήγορα τὸ μουρασελέ, γλήγορα τ' ἀρτζοχάλια,
Τ' ὁ Κωσταντάρου λύσσαζε

Τότε δὲ πλέον οἱ βέηδες βλέποντες τὸν ἐπαπειλοῦντα αὐτοὺς κίνδυνον ἀπεφάσισαν ἵνα ἐνδώσωσιν εἰς τὰς προτάσεις τοῦ τρομεροῦ ἀρματωλοῦ, τὸν ὅποιον διὰ προσβείας παρεκάλεσαν ἵν' ἀποχωρήσῃ, ὑποσχόμενοι ἐκδοσὶν ἰδίου φερμανίου χορηγούντος αὐτῷ καὶ τὴν περιφέρειαν τῶν Σαλόνων, καὶ δόντες πρὸς ἐξασφάλισιν ὁμήρους ἀπὸ τῶν ἐπιφανεστέρων πρὸς δὲ, κατ' ἀπαίτησιν τῶν ἐταίρων του, ἐπληρώθησαν ὡς ἀποζημίωσις καὶ 40 πονγγία ἢ 20 χιλιάδες γροσίων. Ὁ Κωσταντάρου φέρων καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπεχώρησεν εἰς Ἀγίαν Εὐθυμίαν, ὅπου μετ' οὐ πολὺ τῷ ἐστάλει καὶ τὸ δεύτερον φερμάνιον, καὶ οὕτως ἐλευθερώθησαν οἱ κρατούμενοι.

Πρόσφατα δὲ ἦσαν τὰ κατὰ Σάλωνα συμβάντα, ὅτε δεινότερα κατὰ τοῦ Κωσταντάρου ἐξεδράγη ἀπὸ Λοιδορικίου καταιγίς. Οἱ ἐνταῦθα Τούρκοι, πολυμρότεροι τῶν ἐν Σαλόνοις, ἐφόνευσαν τοὺς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ὀπαδοὺς τοῦ Κωσταντάρου, καὶ ἄνευ ἀναβολῆς, εἰς 500 συμποσούμενοι, ἐξεστράτευσαν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἀρματωλοῦ, ὅστις μόλις μαθὼν τὰ γινόμενα συνήθροισεν ἑκατὸν περίπου ὀποδοὺς καὶ ἀντεξήλθεν κατ' αὐτῶν ἀλλὰ πλησίον τῶν Πεντεορίων, μάχης αἰματηρῆς συγκροτηθείσης, ἔπεσαν οἱ ἡμίσεις τῶν ἐταίρων, αὐτὸς δὲ τετραμυκτησμένος μόλις ἠδυνήθη ἵνα σωθῆ φεύγων. Οἱ Τούρκοι τοῦ Λοιδορικίου, πρὸς οὗς ἠνώθησαν καὶ τινες τῶν Σαλόνων εἰσελθόντες εἰς Ἀγίαν Εὐθυμίαν ἤρχισαν ἵνα φονεύωσι πάντα ἄνευ διακρίσεως γένους καὶ ἡλικίας πυρπολῆσαντες δὲ καὶ διαρπάξαντες τὴν κομμόπολιν ἐξήλθον ἐπὶ κεραλῆς τοῦ δερβέναγα Ταχίρ-Κώτσα πρὸς καταδίωξιν τοῦ φυγόντος ἀρματωλοῦ. Ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον περιφερόμενοι ἐβασιάνιζον τοὺς χωρικοὺς πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ διώκομένου, τὸν ὅποιον εἰπέ τις ὅτι εἶδε κατὰ τὰ μέρη τοῦ ἐν Νευ-

πακτίᾳ μοναστηρίου τῆς Βαρνάκουδας. Ὁ δερβέναγας μετὰ 300 περίπου ἀκράτητος ἔσπευσεν ἵνα διευθυνθῇ ἐκεῖσε. Τῶνόντι ὁ Κωσταντάρου κενερίως τραυματισθεὶς κατέφυγε μετὰ 30 περίπου ὀπαδῶν εἰς τὴν ἐρηθεῖσαν Μονῆν, τῆς ὁποίας οἱ καλόγηροι προθύμως τὸν ἐδέχθησαν, φροντίσαντες καὶ διὰ τὴν θεραπείαν τῶν πληγῶν του. Ἐνῷ δ' ἐκεῖ ὁ ἀρματωλὸς ἐνοσηλεύετο, ἀσφαλῆς θεωσῶν τὸ καταφύγιον, εἰς τῶν καλογήρων πνευματικῶν τῷ ἀνήγγειλεν, ὅτι ἐπλησίαζεν ὁ δερβέναγας Ταχίρ-Κώτσα μετὰ πολλῶν ἀνδρῶν. Τὸ προφανὲς τοῦ κινδύνου παραδόξως δίδει δυνάμεις εἰς τὸν τραυματίαν, ὅστις πρὸς οὐδὲν λογιζόμενος καὶ πληγῆς καὶ φάρμακα, ἀνίσταται καὶ λαθῶν τὸ ὄπλον διατάσσει τοὺς συντρόφους ἵνα κλείσωσι τὰς θύρας καὶ ἐτοιμασθῶσι πρὸς ὑπεράσπισιν. Μετ' οὐ πολὺ ἐπαρουσιάσθη καὶ ὁ δερβέναγας, ὅστις ἀκράτητος διφυθύνθη μετὰ κοπτεροῦ πελέκειος εἰς τὴν θύραν, ἀγρίως ἀλλαλάζων καὶ παρορμῶν τοὺς στρατιώτας. Ἄμα δὲ οὗτοι πρὸ τῆς θύρας συνεπυκνώθησαν, οἱ κεκλεισμένοι ἤρχισαν τακτικῶν πυροβολισμῶν. Ἐπὶ πέντε κατὰ συνέχειαν ὥρας μανιώδεις πυροβολισμοὶ ἤκούοντο, νέφη καπνοῦ ἐκάλυπτον τὰ πέριξ, καὶ μόνον ἐν ἐκάστη λάμψει ἐκπυροσροκότησεως διαφαίνετο τὸ ἔδαφος ἐστρωμένον ἀπὸ πτώματα. Ἐπὶ τέλους περὶ τὸ λυκίφως ἔπαυσαν οἱ πυροβολισμοὶ τῶν ἐν τῇ Μονῇ, καὶ οἱ ἑξῶ ἐνοσήσαντες τὴν αἰτίαν τῆς διακοπῆς (δι' ἑλλειψιν φυσικῶν προσληθούσης) στενὸν ἐτήρουν ἀποκλεισμὸν βεβίαν πλέον θεωροῦντες τὴν λαίαν. Ὁ Κωσταντάρου δημηγορεῖ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς πρὸς οὗς παριστᾷ τὸν κίνδυνον, τὸ αἶσχος καὶ τὸν τρομερὸν θάνατον, ὅστις ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τοὺς περιέμενε, παρκαίνων ἵνα πειραθῶσι γενναίαν ἐξοδον, ἐξ ἧς ἢ σωτηρία ἢ θάνατος ἀρματωλικὸς ἦτο τὸ γέρας. Οἱ ἐταῖροι παρδέχονται, καὶ περὶ τὸ μεσονύκτιον ἀνοίξαντες τὰς πόλεις ἐξορμῶσι ξιφῆρεις ἐν μέσῳ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου καὶ θύοντες καὶ ἀπολλύοντες ἀβλαβῶς διέρχονται οἱ 20 ἐπὶ κεραλῆς ἔχοντες τὸν Κωσταντάρου, ἀφοῦ οἱ ἐπίλοιποι τριάνκοντα ἐν τῷ ἀποκλεισμῷ καὶ κατὰ τὴν ἐξοδον ἔπεσαν. Ὁ λαὸς ἐψάλλε τὸ μέγχα ἐκεῖνο κατ' ὄρθρωμα διὰ τοῦ ἐξῆς ἄσματος:

Ὁ Κωσταντάρου κλείσθηκε μέσα στὸ Μοναστήρι,
Μέρα καὶ νύχτα πολεμάει, μέρα καὶ νύχτα ἔβουε,
Χωρὶς ψωμί, χωρὶς νερὸ, χωρὶς κᾶνα μιντάτι.
Κ' ὁ Ταχίρ-Κώτσα φώναζε, κ' ὁ Ταχίρ-Κώτσα λέγει:
« Προσκύνα, Κωσταντάρου μου, σὰ νύφη στολισμένη,

« Προσκύνα Κώτσα τὸ σπαθί, προσκύνα τὴ ποδιά μου.
« Θὰ σὲ κερνάσω τουρκεαῖς, θὰ σὲ κερνάσω βολίχ.
Κ' ὁ Κωσταντάρου φώναζε μὲ τὸ σπαθί σὰ δόντια.
« Ποτὲ ποδιά δὲ φίλησα, ποδιά κατουρημένη,
« Τώρα νὰ γόης βρὲ κερατὰ μικρὴ κωλοπλημένη
« Τοῦ Κωσταντάρου τὸ σπαθί, τοῦ Χρόνη τὸ τουρέκι.
« Τσακιοῦντ' οἱ Τούρκοι πᾶν τραγιά, κ' ὁ Κώτσα πᾶν κεσίμι.

Μετὰ τὴν νίκην ὁ Κωσταντάρου, λαθῶν σημαντικῆς ἐπικουρίας, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ δερβέναγα Ταχίρ-Κώτσα, ὄνπερ κατέκοψε λέγεται δὲ, ὅτι συλλαβῶν τὸν ἄνω δερβέναγαν μετὰ δέκα ὀπαδῶν, ἐξέδειρε ζῶντα ἰδίαις χερσὶ, καὶ ἔπειτα ἐβελίσας τὸν ἐψῆσεν ὡς ἀρνίον, ὑποχρεώσας τοὺς συναϊχμαλωτισθέντας ἵνα στρέψωσιν ἐναλλάξ τὸν ἐβελόν.

Ἄφοῦ δὲ παντελῶς καταστράφη ἡ ἐπίφοβος ἐκείνη στρατιά, ὁ Κωσταντάρου ἐπαναλαθῶν τὴν ἀρματωλικὴν διοίκησιν, ἀφοῦ συνεκρότησε σῶμα πολυαριθμότερον τοῦ προτέρου, ἔγραψεν εἰς τοὺς ἐν Λοιδορικίῳ καὶ Σαλόνοις Τούρκους, προσκαλῶν ἵνα σπεύσωσιν εἰς ἀποζημίωσιν τῶν κατὰ τὴν καταδίωξιν του παθόντων χωρίων, καὶ ἀπειλῶν ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἔμπρησμοὺς καὶ σφαγᾶς. Περιφοβοὶ οἱ Τούρκοι εἰς τὸ ἄκουσμα γινόμενοι, καὶ ἐκ τῶν προτέρων καλῶς γνωρίζοντες τὸν ἀδάμαστον τοῦ ἀρματωλοῦ χαρακτῆρα, ἔσπευσαν ἵνα δι' ἐράνων συλλέξωσι τὰ πρὸς ἀποζημίωσιν, ἀφοῦ ἄλλως τε καὶ πρὸς ἐνοπλον ἀντίστασιν ἠδυνάτου.

Οὕτω δ' ἐν τῇ ἀρματωλικῇ ἀρχῇ ἐδρακωθεὶς ὁ Κωσταντάρου ἔζησε μέχρι τοῦ 1755, ὅτε ἀπέθανεν ἀπὸ φυσικοῦ θανάτου. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς ἀπόγονός του ἐπέζησε, τὸ ἀρματωλικὸν διμοιράσθη εἰς τρία, ἐξ ὧν ἔλαβον τὴν μὲν περιφέρειαν τῶν Σαλόνων ὁ Λάμπρος Τσεκούρα καὶ ὁ Βλαχαρμάτας, τὴν δὲ τῆς Λοιδορικίου ὁ Φιλῶρος Γιαταγάνας καὶ τὴν τοῦ Μαλανδρινίου ὁ ἐκ Βουνιχώρας Βλαχοθανάσης, ἅπαντες τὸ πρὶν ὡς πρωτοπαλῆκαρα τοῦ Κωσταντάρου διαπρέψαντες.

Σημειωτέον δ' ἐν τέλει ὅτι ὁ Κωσταντάρου εἶχε τρεῖς υἱοὺς, ἐξ ὧν οἱ μὲν δύο ἀπέθανον πολεμοῦντες παρὰ τῷ πατρὶ, ὁ δὲ τρίτος, ὡς μικρότερος, μετὰ τὴν τελευταίαν εἰρήνευσιν, ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ ἐν τῷ νησιδίῳ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου (ἐν τῷ Κρῖσσαίῳ κόλπῳ) γραμματοδιδασκαλεῖον πρὸς ἐκμάθησιν τῶν ὑπὸ μοναχοῦ τινος διδασκόμενων Ψαλτηρίου, Ὀκτωήχου κλπ. ἐπειδὴ πρὸς ἐλπίδα ὁ υἱὸς οὗτος τοῦ ἀρματωλοῦ κατ' οὐδὲν ἐφαίνετο τῷ πατρὶ ὁμοιάζων, ἀλλ' ἀντὶ πολεμικοῦ ἄνδρον χαρακτῆρα ἐσημοίετο, καὶ ἀντὶ τῆς

ἐπὶ γενναῖα καὶ ἥρωϊκὰ κλίσεως, εἰς οὐτιδανὰ καὶ κακοήθη ἐτρέπετο. πολλὰ δὲ κατ' αὐτοῦ ὑπὸ διαφόρων παθόντων τῷ πατρὶ διεβιβάσθησαν παράπονα, ὁ ἀρματωλὸς, μόνον τὸ ἰδανικὸν τοῦ ἥρωϊσμοῦ ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ ἀπέναντι τούτου πνίγων πᾶν ἕτερον αἶσθημα, κληροδοτεῖ εἰς τὴν ἡρωϊκὸν πατρίδα ἐν πρωτοφανῆς καὶ ἀμίμητον παράδειγμα, ἰδίᾳ χερσὶ ἀποσφάξας μονογενῆ υἱόν, ὅστις ἐπέπερωτο μίαν ἡμέραν ν' ἀμυρώσῃ τὰς δάφνας τοῦ γηραιοῦ ἀρματωλοῦ! Τοῦ πρωτοφανοῦς τούτου γεγονότος διεσώθη ἡμῖν οἰκτρά ἀνάμνησις διὰ τοῦ ἐξῆς δημοτικοῦ ἄσματος.

Ὁ Κωσταντάρου κάθηται ψηλὰ στὸν Μπαλαγέρα,
Ἐπαινεῦσαν σὲ ἄρματα, σὰ τρία τὰ παιδιά του
Τὰ δύο τοῦ σκοτωθῆκανε ἀνάμα στὸ πλευρὸ του,
Τὸ τρίτο τὸ μικρότερο, στὸ δάσκαλο παγαίνει.
Κ' ὁ γέρο Χρόνης φώναζε 'πὸ μιὰ ψηλὴ βραχούλα'
« Κώτσα πανέψου στ' ἄρματα, σὰ δύο τὰ πεθαμμένα,
« Μὰ τὸ μικρὸ ξεκλήρησε κ' ἔγινε τρουπολόγος.
« Κλέβει κατσίχη τὸ πουρνὸ, κότσιας τὸ μεσημέρι,
« Πῆρε τ' ἀλέτρι τοῦ παπᾶ, τῆς Παναγιᾶς τὸ χέρι,
« Γκάστρωσε καὶ τὴν παπαδιά, κ' ἐσκότωσ' ἕνα βοῖδι.»
Κ' ὁ Κωσταντάρου τάκουσε βρασιά τοῦ κακοφάνη.
« Μωρὲ παιδί τῆς βακλιεῖας καὶ τοῦ βιαδὸλ' ἀγγόνι,
« Μοῦ 'ντρόπιπιασε τὴ λεβεντιά, καὶ τ' ἄσπρα μου τὰ γένη,
« Κάλλιο νὰ κλάψω μιὰ φορὰ, παρὰ νὰ κλαίγω πάντα.»
Τὸ γιγαγκάνι τράβηξε καὶ σὰν ἀρνὶ τὸ σφάζει.

K. Σ.

Ο ΣΤΕΦΑΝΩΘΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ.
ΔΙΗΓΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς μαρτίου τοῦ 1834 νεανίας τις μ' ἐπλησίασεν ἔμπροσθεν τοῦ παλατιοῦ Ρινουκίην κατὰ τὴν γωνίαν τοῦ Ἰαποδρομίου τῆς Ρώμης καὶ μοι εἶπεν

— Ἐπειδὴ ἔχετε τὴν εὐτυχίαν νὰ βλέπετε καθ' ἐκάστην τὴν μητέρα τοῦ Ναπολέοντος, δὲν θὰ ἀρνηθῆτε, ἐλπίζω, νὰ μοὶ κάμητε μίαν χάριν, καθὸ συμπατριώτης.

— Ἄς καθήσωμεν εἰς τὸν ἥλιον ἐκεῖ, τῷ εἶπον, ἔμπροσθεν τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας, ὅπως συνομιλήσωμεν περὶ τούτου.

— Πρὸ πολλοῦ, κύριε, ἡ Ἀκαδημία με ἐστεφάνωσε διὰ τὴν ᾠδὴν μου « ἡ Ἀριάνη ἐγκαταληθθεῖσα εἰς τὴν νῆσον Νάξου» ἐπιγραφομένην καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Νουρίτ, ὁ Λαβκέρ καὶ ἡ κυρία Δαμορῶ ἐψάλλον δημοσίᾳ μετ' ἐπιτυχίας πλήρους. Τότε ὁ Νουρίτ μοι εἶπε· Νέε μου μὴ ἐγκαταλείψης τὸ στάδιον τούτο, εἰς ὃ φαίνεσαι προωρισμένος νὰ διαπρέψης. Ἡ μουσικὴ εὐρίσκαται εἰς πατ-

ρακμήν, ὁ Ῥοσσίνης σιωπῶ, οἱ γέροντες μετ' ὀλίγον ἀπέρχονται, ὅθεν εἰς τοὺς νέους μένει. . .

— Ἀληθῶς, τὸν διέκοψα, ταῦτα εἶναι ἡ αἰωνία ἐπιβόη ἐκάστου αἰῶνος. Ἡ τέχνη, ἡ ποίησις, ἡ μουσικὴ φεύγουν πάντοτε, ἀλλὰ τὰς ἐμποδίζουσαν ὅταν φθάσωσιν εἰς τὰ ὄρια καὶ οὕτως ἐπανακάμπτουσιν εἰς τὰ ἴδια.

— Με ἀπέστειλαν εἰς Ῥώμην πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν σπουδῶν μου, τὰς ὁποίας ἡ τέχνη μου ἀπαιτεῖ, ἡ δὲ κυβέρνησις μ' ἐχορήγει χίλια σκουδά κατ' ἔτος. Ἀλλ' ἐγὼ ἀντὶ νὰ σπουδάσω, περιηρχόμεν ὅλην τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὸ Βατικανὸν εἰς τὸ Προκτωρικανὸν πεδίον, καὶ ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ Ἀγγέλου εἰς τὸν τάφον τῆς Σαυλίας' ἐπαίξα τὸ δόμινον μετὰ τῶν μαθητῶν τοῦ Κ. Ἰνγρᾶς εἰς τὸ Καφενεῖον τοῦ Ἑλληνοῦ, ἀπέκτησα χρῆμα πρὸς τῷ Λεπρῆ καὶ ἠράσθη Φουρναρίνας τινος οὐδέποτε δὲ ἤκουσα ἤχον μουσικῆς. Βλέπετε ὅτι σὰς ὀμιλῶ εἰλικρινῶς.

— Ἄς ἀκούσωμεν λοιπὸν, τῷ εἶπον, εἰς τί δύναμαι νὰ σὰς χρησιμεύσω.

— Γνωρίζετε, μοι εἶπεν, ὁποία; ὑποχρεώσεις ἐπιβάλλει ἡ Ἀκαδημία διὰ τὰ βραβεῖα τῆς Ῥώμης;

— Ὅχι ὁποίας;

— Ἀφοῦ περικόσῃ τὰς σπουδὰς του ἐν Ῥώμῃ θρεῖται ὁ βραβευόμενος νὰ μεταβῆ εἰς Γερμανίαν πρὸς ἐξακολούθησιν αὐτῶν. Ὅθεν εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ μεταβῶ ἐκεῖ, νὰ πίνω καθ' ἐκάστην ζύθον καὶ νὰ παίζω δόμινον ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ τοῦ Ῥήνου, ὅπως κατασταθῶ τέλειος μουσικός.

— Καὶ τὸ ταμεῖον τῆς Γαλλίας σὰς χορηγεῖ προσέτι χίλια σκουδά διὰ τὰς ἐν Γερμανίᾳ σπουδὰς σὰς; τῷ εἶπον.

— Μάλιστα, κύριε, ἀλλὰ μοι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Ῥώμην ἢ τὴν καρδίαν μου πάσχει. Ἐὰν ἐγνωρίζετε ὅποιον κακὸν ἐπροξένησεν ὁ Ῥαφαήλ εἰς τοὺς νέους καλλιτέχνους μετὰ τὴν Φουρναρίαν του! Ἴδου δύο αἰῶνες καθ' ὅσους αἱ κόρυι τῶν Ῥωμαίων ἀρτοποιῶν εἶναι τοῦ συρμοῦ. Πρέπει ὁμοίως νὰ ὁμολογήσῃ τις ὅτι εἶναι ἀξιοθαυμάστου καλλονῆς ξανθαὶ ὡς ὁ χρυσοῦς, λευκαὶ ὡς ὁ κρίνος, λεπτοφυεῖς ὡς θεοὶ. Τοῦτο εἶναι μυστήριον τῆς Ῥώμης δυσεξήγητον! Ὁ πατὴρ Μολιναρῆς διασχυρίζεται ὅτι ὁ τέταρτος ψαλμὸς «*Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με*» προεῖπε τοῦτο.

— Πῶς! ἀνέκραξα, ὁ τέταρτος ψαλμὸς προεῖπεν ὅτι ὅλα αἱ σίζυγοὶ τῶν ἀρτοποιῶν θέλουσιν εἶσθαι ὠραῖα κατὰ τὸ 1834! Ὁ ψαλμὸς οὗτος ὁ ψαλλόμενος εἰς τὸ ἀπόδειπνον ἐντὸς τῶν ἐπιτα-

φίων ὑπογείων τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Καλιγούλα!

— Μάλιστα, κύριε, ἀπήντησεν ὁ νέος καλλιτέχνης ὑπάρχει ὁ στίχος οὗτος, ὅστις πρέπει νὰ μεταφρασθῆ οὕτως: «ὁ καρπὸς τοῦ σίτου τὰς ἐπολλαπλασιάσεν, *A fructu frumenti multiplicatae sunt.*» Ὁ χρυσοῦς καὶ ἡ στίλβουσα τῶν σταχυῶν ὠραιότης ἔχουσι μεγίστην ἐπιβρόχην ἐπὶ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀρτοποιῶν, λέγει ὁ πατὴρ περὶ οὗ σὰς ἀνέφερον. Ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον εἰς ἐμὲ, ὡς καὶ εἰς ὑμᾶς ἐπίσης. Δὲν ἔχει οὕτως;

— Ἀναμένω νὰ μοι εἴπητε ὁποῖαν ὑπηρεσίαν ἐπιθυμεῖτε νὰ σὰς κάμω. Σήμερον εἶναι μεγάλη πέμπτη, καὶ θὰ ὑπάγω εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον.

— Ἄ! σὰς συνοδεύω, ἐπανελάθην ἄς διέλθωμεν τὸ Ἰπποδρόμιον, καὶ ἄς λάθωμεν τὴν πρὸς ἀριστερὰν ὁδὸν *dei Cornari*. . . Γνωρίζετε τὴν Ῥώμην;

— Καὶ τοῦ Ῥωμῆλου καλλίτερον, τῷ εἶπον.

— Ἴδου ἡ χάρις, τὴν ὁποῖαν σὰς ζητῶ νὰ μοι κάμητε. . . Γνωρίζετε ὅτι συνέθεσα ἕνα μελόδραμα ἐκ πέντε πράξεων.

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας ἐστάθην, ὡς προσβληθεὶς ὑπὸ παραλυσίας ἢ ἀκινήσιας, κατὰ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ *villa Muerate*. . .

— Σὰς ἐκπλήττει τοῦτο, ἐξηκολούθησεν, ἀλλὰ τί ἠθέλατε νὰ κάμω ἐν Ῥώμῃ! . . . Εἰς μαθητῆς τοῦ *Monte-Pincio* μοι ἐπρομήθευσε τὸ ἰταλικὸν βιβλίον. Ὁ τίτλος του εἶναι *Κλεοπάτρα*. Ἡ πρώτη πράξις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πλοίου τῆς βασιλίσσης τῆς Αἰγύπτου μετὰ τὴν μάχην τοῦ Ἀκτίου, ἡ δευτέρα ἐν Μέρφιδι, ἡ τρίτη εἰς τὴν Ταρσὸν, ἡ τετάρτη εἰς Ἀρσινόην καὶ ἡ πέμπτη εἰς τὴν πυραμίδα τοῦ Χέοπος.

— Ἐνταῦθα ἐφρονέθη ἡ Κλεοπάτρα; ἠρώτησα δειλῶς.

— Μάλιστα, κύριε, ἐντὸς τοῦ ὑπογείου δωματίου τοῦ ἀνακαλυφθέντος ὑπὸ τοῦ Μεσσόνη κατὰ τὸ 1822. Τὸ πᾶν συμφωνεῖ μετὰ τὴν ἱστορίαν. Ἐγραψα μάλιστα μίαν μουσικὴν ἑπταφωνίαν τοῦ μικροῦ πλαγιαύλου, ὅπως μιμηθῶ τὴν κλαγγὴν τῆς ἀσπίδος.

— Εἶναι ἐπικίνδυνον, παρετήρησα, εἰς τὸ τέλος ἐνὸς μελοδράματος.

— Κύριε, ἐπανελάθε, συγχωρήσατε εἰς τοὺς νέους καλλιτέχνους νὰ ἔχωσιν ὀλίγην ὑπερφάνειαν διότι αὕτη εἶναι τὸ μόνον στήριγμά των. Ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐπιτύχη. . . Ἀλλ' ἴδου εὐρισκόμεθα

ἐνώπιον τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Μέρλ' θέλετε νὰ σὰς ψάλλω δύο ἢ τρεῖς ᾠδὰς ἐκ τῆς Κλεοπάτρας μου;

Ὁ Μέρλ εἶναι βιβλιοπώλης, διατηρῶν ἐν Ῥώμῃ γαλλικὸν βιβλιοπωλεῖον πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν μετὰ στρατοῦ βιβλίων παρισιανῶν. Οἱ κύστριακοὶ εἰκοσάκις ἀπεπειράθησαν νὰ τὸν ἐκδιώξωσιν, ἀλλ' ἀντέστη εἰς ὅλας τὰς ἐφόδους.

Τῷ ὑπενθύμιζα πάντοτε τὴν εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον ἐπέσκεψίν μου, καὶ τῷ ἐπρότεινον ἀναβολὴν τῆς ἀκροάσεως διὰ τὴν ἐπαύριον.

Ὁ νέος ὁμοῦς μουτικὸς εἰσήλθεν εἰς τὰς πλέον ἐκτενεῖς λεπτομερεῖας διὰ νὰ μὲ κάμη νὰ ἐννοήσω τὴν ᾠδὴν του, χωρὶς νὰ τὴν ψάλλω, καὶ διερχόμενος τὴν ὁδὸν τῶν *Κουρέων* τῷ ἐπῆλθε νὰ μοι δεῖξῃ τὸ μνημεῖον, ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ ὁποῖου ἀνεγίνωσκετο ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή, «*Εἰς τὰς τέχνας τῆς Μελοποιίας, τῆς Εὐτέρπης καὶ τῆς Τερψιχόρης.*»

— Ἴδου τὸ θέατρον *Argentina*, μοι εἶπεν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ νὰ εἰσέλθω, ἐὰν χάρις εἰς προστασίαν ὑψηλὴν, δυνηθῶ νὰ ἐπιτύχω τὴν εὐνοίαν τοῦ καρδινάλιου Φέσκ. Αὕτη εἶναι ἡ ὑπηρεσία τὴν ὁποῖαν σὰς ζητῶ. Ἡ Κλεοπάτρα δύναται νὰ μοι δώσῃ πεντακόσια σκουδά, νυμφεύομαι τότε τὴν Φουρναρίαν μου καὶ μετ' ἐπιτυχίας καθίσταμαι ὁ πρῶτος προμηθευτὴς τῆς *Argentina*.

— Φίλιτατε συμπατριώτα, τῷ εἶπον, εἶναι ἀνοφελὲς νὰ ὀμιλήσω περὶ τούτων εἰς τὴν σεβαστὴν ἀσθενη τοῦ παλατιοῦ Ῥινουκίνη' γνωρίζω καλῶς τὸν ἱππότην Ῥόχλ, ὅστις φέρεται πρὸς ἐμὲ μετ' εὐγενείας καὶ ἀγάπης' θὰ μεταβῶμεν μαζὶ παρὰ τῷ φίλῳ του καρδινάλιῳ Φέσκ, καὶ ἐὰν ἡ χρῆσις τὸ ἀπαιτήσῃ καὶ παρὰ τῷ Γρηγορίῳ XVI, ὅστις κινδύνησε νὰ μὲ δεχθῆ εὐμενέστατα ὅταν παρουσιάσθην νὰ τῷ ὑποβάλω μετὰ τοῦ θεοῦ τοῦ αὐτοκράτορος σχέδιόν τι ἀνασκαφῆς' ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπέτυχα, ἐλπίζω νὰ κατορθώσω δι' ὑμᾶς τοῦλάχιστον.

— Ἦτο δυσσετέλεστον τὸ σχέδιόν σας; μ' εἶπε.

— Μάλιστα, ἑκατοντάκις περισσότερον μελοδράματος ἐκ πέντε πράξεων. Ἐπρόκειτο νὰ φέρω εἰς φῶς ὅλα τὰ εἰς τὸν Τίβεριν τεθαμμένα θαυμάσια ἔργα, ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἀρβυρωποῦ τύχης καὶ τοῦ κύκλου τῆς Ἑστίας μέχρι τοῦ λιμένος Φρομενταίρης, ἐμπροσθεν τοῦ ὄρους Τεστακίου. Τί ἀπέγειναν τὰ ἀγάλματα καὶ αἱ στήλαι αἱ περιστευχοῦσαι τὸν περίπαιτον τοῦτον τὸν τοσοῦτον προσφιλῆ εἰς τὸν Ὀράτιον; Οἱ ἐχθροὶ δὲν τὰ κατέστρεψαν ὅταν εἰσέβηλον, ἐνταφιάσθησαν ἐν τῷ

ποταμῷ καὶ δύναται τις νὰ τὰ ἀνεύρη μετὰ πολλῶν ἄλλων θησαυρῶν, ἀνοίγων μίαν διώρυγα διὰ τῆς ὁποίας διοχετεύμενα τὰ ὕδατα θέλουσιν ἀφήσει στεγνὴν τὴν κοίτην τοῦ Τίβεριος εἰς πολλὰ μέρη. Ὁ Γρηγόριος XVI μᾶς εἶπεν ὅτι καὶ ὁ πάπας Κλήμης X κατὰ τὸ ἔτος 1675, ὅτε τῷ προέτεινον νὰ χορηγήσῃ βοήθειαν ὅπως ἐπισκευάσωσι τὰ τείχη τοῦ Κολισῆ «*pecunia caret*, δὲν ἔχω οὔτε λεπτόν» ἀλλ' ἡ ἀπάντησις αὕτη δὲν δύναται νὰ δοθῆ διὰ τὴν Κλεοπάτραν σας. Ἄρκει νὰ γράψῃ μόνον μίαν λέξιν εἰς τὸν *impresario* διὰ τοῦ διοικητοῦ καρδινάλιου.

— Λοιπὸν, ἀνέκραξεν ὁ νέος μουσικὸς ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐκ τῆς χαρᾶς γενόμενος, μοι ὑπόσχεσθε ὅτι θὰ ἐνεργήσῃτε ὑπὲρ ἐμοῦ;

— Μάλιστα, καὶ μετὰ ζέσεως' εἶναι τόσῳ εὐκαλον νὰ προσφέρῃ τις ἐκδούλευσιν δωρεάν.

— Δύνασθε ἐπίσης νὰ μοι ὑποσχεθῆτε ἐν ἄρθρον εἰς τινὰ ἐφημερίδα τῶν Παρισίων;

— Οὐδὲν εὐκολώτερον. Πέμπω σήμερον μάλιστα εἰς τὸν Σκλέσιγγερ διὰ τὴν *Μουσικὴν ἐφημερίδα* ἐν ἄρθρον διὰ τὴν πρώτην παράστασιν τῆς *Νόρμας*, ὅπερ ὁ Βαλλίνης μοι ἐζήτησεν εἰς τὴν Βολωνίαν, καὶ ὠφελούμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης θὰ γράψω ὑπὲρ τῆς Κλεοπάτρας σας εἰς τὸν φίλον μου Σκλέσιγγερ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην διηρχόμεθα τὴν γέφυραν τοῦ ἁγίου Ἀγγέλου, καὶ ὁ νέος μουσικὸς ἐθεώρει τὸν βαθὸν καὶ ταχὺν Τίβεριν μετὰ τῆς μαύρης ἐκείνης μελαγχολίας, τῆς παρακολουθούσης ἰδέαν αὐτοχειρίας' ἐξ αὐτῆς τῆς στιγμῆς ἤρχισα νὰ σκέπτομαι σπουδαίως περὶ τοῦ καλλιτέχνου τούτου, προωρισμένου κατ' ἐμὲ νὰ προσθέσῃ ἐν εἰσέτι κεφάλαιον εἰς τὸ μακρολογίον τῆς τέχνης.

Ἀφοῦ διήλθεν ἡ μεγάλη ἐβδομάς ἐτέθην εἰς κίνησιν καὶ ἐπρομήθευσα εἰς τὸν νέον μου φίλον προστατάτας τινὰς, ἔχοντας ἐπιβρόχην. Εἶχεν ἀλλάξει τὸ ὄνομά του, μετονομασθεὶς Λεονῆς, ὅπως γίνη δεκτὸς παρὰ τῷ Ῥωμαϊκῷ κοινῷ, καὶ παρασταθῆ ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ *impresario*.

Μετ' ὀλίγον ἐγκατέλειψα τὴν Ῥώμην, ἀλλ' ἐφρόντισα νὰ εὐρω μέσον ὅπως μανθάνω περὶ τῆς τύχης τῆς Κλεοπάτρας καὶ τοῦ νεαροῦ της συγγραφέως.

Γεσουάδῃ ὀνομάζετο ἡ Φουρναρίνα τοῦ Λεονῆ. Ὁ πατὴρ της εἶχε τὸ ἐργαστήριόν της εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Λορέντσου-Λουκίνα, ἀλλ' ἡ θυγάτηρ της δὲν ἐφάνετο παντάπασιν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, τὰ τόσα εἰς τὸ κοινὸν ἐκτεθειμένον. Αὕτη κατὰ μὲν

μετὰ τοῦ πρωτοτόκου ἀδελφοῦ τῆς μίαν τῶν μικρῶν ἐκείνων οἰκιῶν, τῶν κακῶς ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τῆς ἁγίας Τριάδος ἐκτισμένων, καὶ κατοικουμένων ὑπὸ Γάλλων, καὶ αἱ ὁποῖαι ἔκειντο πολὺ πλησίον τῆς ἡμετέρας γαλλικῆς σχολῆς τοῦ Monte-Pincio. Ὁ ζωγράφος Ραφαήλ εἶχεν ἀπαντήσει τὴν Φουρναρίαν του ὑπὸ τινά ἀναδενδράδα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ Ἰανούλκου ὄρους ἡμέραν τινα καθ' ἣν ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἐργασίας ἣν εἶχε παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς καρμελίταις τοῦ ἁγίου Πέτρου εἰς Montorio, καὶ ὁ ἡμέτερος μουσικὸς εἶδε τὴν Γεσουάλδην του ἐμφανισθεῖσαν εἰς τὸ ἀνοικτὸν μέρος κήπου ἐκ πορτοκαλλεῶν, ἐπιστρέφων ἐκ τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ ὄρους. Τὰ πάθη ταῦτα τὰ γεννώμενα ὑπὸ τὸν φωτεινὸν τῆς Ῥώμης ὀρίζοντα καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν ἀρωμάτων τῶν κήπων τῆς ἔχουσι ἰδιάζοντα χαρακτῆρα ἐπὶ τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἔρωτος τῶν καλλιτεχνῶν. Τὰ πάθη ταῦτα εἰσὶν ἀνίατα ὡς οἱ προερχόμενοι ἐκ τοῦ καύσονος κακοήθεις πυρετοί.

Τὴν ἐπαύριον τῆς Κυριακῆς ἐκείνης καθ' ἣν ὁ ψαλμωδὸς συμβουλεύει τοὺς ἀνθρώπους νὰ δοξολογῶσι τὸν Θεὸν, ὁ νέος Λεονῆς εἰσῆρχετο εἰς τὸν κήπον τῆς Γεσουάλδης, ὅπως τῇ ἀναγγεῖλῃ εὐάρεστον τινα εἶδῃσιν. Τὸ ἔαρ τοῦ 1836 ἐφαίνετο εἰσερχόμενον μετ' αὐτοῦ, μετὰ τῆς ἰταλικῆς χάριτος. Ἦτον ἑσπέρα μαγευτικὴ τὰ ἄνθη διέχρον τὰς εὐωδίας των εἰς τὸν ἀέρα, τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ἐπὶ τῶν δένδρων, ὁ ῥίαξ ἐψιθύριζε κυλιόμενος ἐπὶ τῆς χλόης, ὁ δὲ ἔρωτος παντοῦ παρίστατο.

Οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ αἱ κινήσεις τοῦ Λεονῆ εἶχον ἐκρυσθαίῃ πρὸ τῆς γλώσσης του ἡ δὲ Γεσουάλδην ἦνωσε τὰς χεῖρας τῆς καὶ κυχάρισθη τὸν Θεόν, πρὶν ἢ ἀκούσῃ οὐδέν.

— Ἐγείνα δεκτὸς εἰς τὴν Ἀργεντίναν, ἀνεφώνησε θριαμβευτικῶς, ἡ Κλεοπάτρα μου θέλει εἶσθαι τὸ μελόδραμα τῆς ἐποχῆς.

— Παναγία τῶν ἀνθέων ἔσο εὐλογημένη, εἶπεν ἡ νέα κόρη ὁ πατήρ μου ἅμα πληροφορηθῆ τὴν καλὴν ταύτην εἶδῃσιν θὰ με ἀγαπᾷ περισσότερον.

— Δὲν θὰ φέρῃ πλέον οὐδεμίαν ἀντίβρῃσιν μετὰ τὴν πρώτην παράστασιν θὰ συγκατατεθῆ εἰς τὸν γάμον μας. Ὁ καρδινάλιος Φέσκ με ἐπροστάτευσεν πολὺ, διότι εἶναι μέγας καλλιτέχνης καὶ αὐτός. Μοὶ ἔδειξε τὴν πλουσίαν πινακοθήκην του, καὶ ἤκουσε τὴν μουσικὴν μου μετὰ προσοχῆς, χειροκροτήσας ἐπανειλημμένως ὁ διευθυντῆς τῆς Ἀργεντίνας προσέκλινεν ἐνώπιόν του, ὡς

κάμνουν ἐνώπιον τοῦ πάπα, ἀναφανῶν Ἡμῶν ἐξάλλος ἐκ τῆς χαρᾶς. Θὰ ὑποχρεώσῃ τὸν Τακινάρδην νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ θέατρον χάριν ἐμοῦ καὶ θὰ ψάλλῃ τὸ μέρος τοῦ Ἀντωνίου ὁ Τακινάρδης εἶναι ὁ πρῶτος ἐξέφωνος τῆς Ἰταλίας ἂν καὶ ἐξηκοντούτης. Τὸ μέρος τῆς Κλεοπάτρας ἔδωσαν εἰς τὴν περίφημον Κόρσην. Οὐδὲν ὑπάρχει ἐξοχώτερον τῶν δύο αὐτῶν φωνῶν! Θὰ ὑψωθῶ μέχρι τῶν ἀστέρων, τὸ ἔργον μου θὰ ὑποδεχθῆ μετὰ φανατισμοῦ, τὸ ὄνομά μου θὰ καταστῆ ἔνδοξον εἰς τὴν οἰκουμένην ἄλλὰ τὴν εὐτυχίαν μου ταύτην θὰ ἀπολαύσωμεν μαζί.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους, τοὺς ὁποίους ἤκουεν ὡς λόγους τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ Γεσουάλδην ἤστραψεν ἐκ χαρᾶς. Ἡ ὠραιότης τῆς εἶχε τὸν ἀγγελικὸν ἐκείνον τύπον τὸν τόσῳ συνήθη εἰς τὰς νεανίδας τῆς Ῥώμης, καὶ μάλιστα εἰς τὰς χωρικὰς τοῦ Τίβολι, τοῦ Ἀλβάνου καὶ Σονδιάκου. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο προωρισμένη νὰ χορηγήσῃ τύπους εἰς ὅλους τοὺς ζωγράφους τῆς Παναγίας, οἵτινες ὤφειλον νὰ στήσωσιν ἐκεῖ τὰ ἐργοστάσια των.

Ὁ οὐρανὸς τῆς Ῥώμης ἔδωκεν ἐπίσης εἰς τὰς νεανίδας τὴν μελωδίαν ἐκείνην τῆς φωνῆς, δι' ἣς ὁμιλῶσι τὴν ἀρμονικωτέραν γλῶσσαν τοῦ κόσμου. Οἱ ὀφθαλμοὶ, ἡ καρδία καὶ τὰ ὦτα ἐξίστανται τὰς θεωρεῖ τις ἐν ἐκστάσει. Νομίζει ὅτι αἱ παρθέναι τοῦ Ῥαφαήλ, τοῦ Κορρέγιου, τοῦ Καρόλου Δόλκου, τοῦ Ἀνδρέα Σάρτου καὶ τοῦ Φιεζόβλη ἐξῆλθον τῶν κορινθίων των καὶ ὁμιλοῦσι περὶ ἔρωτος εἰς τὴν οὐρανίαν ἐκείνην γλῶσσαν. Ὁ Λεονῆς ἤκουε γυνυπετῆς τὴν Γεσουάλδην, ἥτις, εὐτράπελος ὡς παιδίον, ἔψαλλε τὰ χρυσᾶ ὄνειροπολήματά της μετὰ τῆς εὐκρινούς ἀπλοϊκότητος δεκακοκταετοῦς νεανίδος. Τὸ γελῶεν αὐτῆς μέλλον ἦτο τόσῳ βέβαιον δι' αὐτὴν, ὡς ἐνετρέφε εἰς αὐτὸ ὡς διὰ πρᾶγμα ἀποκτηθέν. Εἰς θελατικὴν ἔπαυλιν ἀγοραστῆσαν διά τῶν χρημάτων τῆς Κλεοπάτρας ἐφαντάζετο ὅτι ἐδέχετο τοὺς ἀρίστους τῆς ἐποχῆς καλλιτέχνας καὶ τοὺς ἐκάλει νὰ ψάλλωσι τὰ ἄσματα καὶ τὰς διωδίας τοῦ συζύγου τῆς ὑπὸ ὑελίνους θλόους, ὅπως δίδῃ νέα θέλητρα εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν ἐκείνην μουσικὴν, φημιζομένην ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Ἐτέλει θρησκευτικὴν τελετὴν εἰς Γενσάνο τὴν ἡμέραν τοῦ ὀνόματός της, ἐθεώρει ἑαυτὴν καθημένην εἰς τι θεῶσιον τῆς Ἀργεντίνας, φέρουσαν στέμμα ἱεροβοτάνης, ἔνδυμα μεταξοφάντων, κοπέην ὑπὸ τῆς Κ. Δεπρέ, κοπτήρας τῶν Παρισίων, ἀποκτακταθείσης εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, καὶ συμ-

μεριζομένην μετὰ τοῦ νέου συζύγου τῆς τὰς εὐφημίας τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ.

Ζῶσα οὕτως μάλλον ἐν τῷ μάλλοντι ἢ ἐν τῷ παρόντι ἡ Γεσουάλδην ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ὑπανδρευομένην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου τῶν Γάλλων, καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς ἰταλικῆς τῆς φαντασίας ἐλησμόνει ὅτι ἡ ἐπαύριον δὲν ἦτο ἡ προωρισμένη διὰ τὸν γάμον τῆς ἡμέρας. Ἦδη οἱ πρῶτοι ἀστέρες ἐφαίνοντο διὰ τῶν κενῶν διαστημάτων τῶν πορτοκαλλεῶν, καὶ ἡ ἑσπερία αὐρα, πλήρης ἀρωμάτων, ἐψιθύριζε τὸν κινδυνώδη συλλογισμόν, ὡς Κίρκη ἀόρατος, συχνότατα ὅμως ἀκουομένη ὑπὸ τὸν διαγελῶντα ῥωμαϊκὸν οὐρανόν, τὸν ὑποθάλλοντα τὸν ἔρωτα.

Ἡ ἄβυσσος ἡ χωρίζουσα τὰ θρωτικά ὄνειροπολήματα τῆς πραγματικότητος εἶναι βαθυτέρα τοῦ ὠκεανοῦ τοῦ Ἰσημερινοῦ, καὶ ὅμως πηδᾷ τις αὐτὴν δι' ἐνὸς ἄλματος. Ὁ Λεονῆς κατέβη ἀμέσως ἐκ τοῦ Monte-Pincio μετὰ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ἐνασχοληθῆ ἀμέσως περὶ τοῦ γάμου του, καὶ νὰ ἐκπληρώσῃ διατυπώσεις τινὰς ἀπαιτουμένης εἰς τὸν ζῆνον. Πρὸ τούτου ὅμως ὤφειλε νὰ ἐνταμώσῃ τὸν διευθυντὴν τοῦ θεάτρου, κατοικοῦντα ἐν τῇ ὁδῷ Torre-Argentina. Τὸ ὥρολόγιον τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ ὄρους ἐσήμαινεν ἐνάτην ὥραν, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ περιεμένετο ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν διευθυντὴν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν Τακινάρδην, τὴν περίφημον ὑψίφωνον Κόρσην καὶ τὴν βαρῦφωνον Μονέλλαν, τὰ τρία ταῦτα μεγάλα πρόσωπα ἐν τῷ μελοδράματί του, τὰ ὁποῖα εἶχον συνέλθει ὅπως μελετήσωσι τὸ ἔργον του. Ὁ δὲ Λεονῆς διευθύνετο πρὸς αὐτοὺς ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του. Περιέμενε τετράδα ἀσπασμῶν καὶ ἐναγκαλισμάτων ἅμα παρουσιάζετο ἐκεῖ. Ἄλλ' ἠπατάτο, διότι ἡ ὑποδοχὴ του ὑπῆρξε ψυχρὰ καὶ συνεσταλμένως μόνον ἐχαιρετήθη ὑπ' αὐτῶν. Ἐκάθησε καὶ ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὴν ἀργοπορίαν του, λέγων, ὅτι ὑπόθεσις σπουδαία συνδεομένη μετὰ τὴν Κλεοπάτραν του τὸν ἀπεσχόλησεν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ μέγαρον τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας Κ. Λατούρ Maubourg. Ἴσως τὸ δικαιολόγημα τοῦτο φέρῃ ἀποτέλεσμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν. Ἄλλ' ὅμως οἱ τρεῖς καλλιτέχνας ἐτήρουν πάντοτε τὴν αὐτὴν σιωπὴν καὶ ὁ μὲν διευθυντῆς κατεγίνετο μετὰ τὰ φῶτα καὶ μετὰ τὰ παράθυρα, πηγαινοερχόμενος ἀπὸ ἐκεῖνα εἰς ταῦτα χωρὶς οὐδόλως, νὰ σκέπτηται ἐπὶ τοῦ μελοδράματος, οἱ δὲ ἄλλοι ἐξέταζον τὰς κρεμασμένας ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας.

Τὸ ὑπερμέγεθες μουσικὸν πόνημα κεκοσμημένον διὰ ταινιῶν ἦτο τεθειμένον ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου τοῦ κλειδοκουμβάλου.

Ἡ σιωπὴ μου ἴσως τοὺς ἀποθαρῆναι, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, ἂς λάβω τὸν λόγον καὶ ἂς προκαλέσω ὁμιλίαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Καὶ ἀφοῦ ἔβηξεν, ἀπέμαξε τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου του καὶ διηυθέτησε τὴν μάσκην κόμπην του, εἶπε

— Αογίζομαι εὐτυχῆς διότι ἐνεπιστεύθη τὸ ἔργον μου εἰς τρεῖς καλλιτέχνας ἐξόχου φήμης, καὶ τῶν ὁποίων τὰ προτερήματα ἐγγυῶνται περὶ τῆς ἐπιτυχίας του.

Ἄλλ' ἐκείνοι ἐξηκολούθουν νὰ προσέχουν εἰς τὰς εἰκόνας τῆς ὀροφῆς.

— Πρέπει νὰ παρατηρήσατε, ἐξηκολούθησεν, φίλιτατοι καὶ ἔνδοξοι διερμηνεῖς, ὅτι ἔδωσα πολλὴν προσοχὴν ὅπως ἀκολουθήσω τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς μουσικῆς, οἵτινες ἐγράψαν. . . .

— Α! κύριε, διέκοψεν ἡ Κόρση μετὰ τόνου πλήρους εἰρωνείας, ἐθέσατε τὸ sol εἰς τὸ μέρος μου πάντοτε ἐπὶ τῆς συλλαβῆς oh, δὲν ἤξεύρω διατί, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ τὸ sol ἐπὶ τῆς συλλαβῆς i.

— Ἀληθῶς, ἐψιθύρισεν ὁ διευθυντής.

— Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Λεονῆ ἐξογκώθησαν καὶ τὰ χεῖλη του μετὰ θλίψεως ἐξέπεμψαν σεναγμόν.

— Καὶ ἔπειτα ἐξηκολούθησεν ἡ Κόρση, δὲν λαμβάνω μέρος παντάπασιν κατὰ τὴν εἴσοδον ὅταν τὸ παραπέτασμα σηκωθῆ θὰ κείμαι ἐξηπλωμένη ἐπὶ τάπητος περσικοῦ, καὶ θὰ ἀκούω ἐπὶ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας τὸν Ἀντώνιον ψάλλοντα *Basilissa του ἔρωτος, regina d'amore*. Τί θέλετε λοιπὸν νὰ κάμω ἐγὼ ὅταν μοὶ λέγῃ τὰς ἀνοησίας ταύτας;

— Ἀλλὰ θὰ τὰς ἀκούσητε, κυρία, εἶπεν ὁ Λεονῆς μετὰ φωνὴν συγκεκινημένην.

— Δὲν ἐσυνήθισα νὰ ἀκούω, ἐπανέλαθεν ἡ καλλιτέχνης.

— Θὰ περιδιαβάζετε ἐπὶ τῆς τριήρους.

— Δὲν ἤξεύρω νὰ περιδιαβάζω ἐπὶ τῶν τριήρων ποτὲ δὲν μοὶ ἔδωσαν μέρος τόσον ἀνόητον, τὸ ὁποῖον νὰ μοὶ ἀπαγορεύῃ νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν σκηνὴν μεθ' ἐνὸς ὠραίου ἄσματος «*Se chaireto ωραία χώρα*» ὡς εἰς τὸν Κοριολάνον καὶ μετὰ μιᾶς *cabaletta sfogata*, ὡς εἰς τὴν Ζηνοβίαν, τὴν ὁποίαν ὑποχρεώθη νὰ ἐπαναλάβω ἐπτάκις.

Ὁ Λεονῆς παρ' ὀλίγον νὰ καταληφθῆ ὑπὸ πυρετοῦ προσεπάθει ν' ἀναλάβῃ δυνάμεις ὅπως ἀντισταθῆ κατὰ τῆς ἀνελεπίστου ταύτης ἐφοδοῦ.

— Κυρία, τῆ εἶπε, γνωρίζετε ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ἡ Κλεοπάτρα ἦτον πλαγίως ἐπιτίνας τριήρους, καὶ ὅτι . . .

— Δὲν ἐνδιαφέρομαι διὰ τὴν ἱστορίαν, διέκοψεν ἡ καλλιτέχνης, πρέπει νὰ κάμω λαρυγγισμούς, ἰδοὺ ἡ ἱστορία μου!

— Τότε, κυρία, συνθέσατε σεῖς τὰ μελοδράματα καὶ ψάλλετε αὐτὰ μόνη σας.

— Τῆ ἀληθεία, κύριε, θὰ ἔκαμνόν τι καλλιτέρον τῆς Κλεοπάτρας, ἐν ἀνεμιγνυόμεν.

— Ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰ πράγματα, φιλάτη, εἶπεν ὁ διευθυντῆς παρεμβαίνων ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἄς μὴ θυμόνωμεν. Θέλετε νὰ λάβητε μέρος εἰς τὴν παράστασιν τῆς Κλεοπάτρας, ἢ ὄχι;

— Ὁχι!

— Κυρία, διέκοψεν ὁ Λεονῆς τρέμων ἐξ ἀπελπισίας, ὑπάρχουν νόμοι καὶ διαταγαὶ ἀνώτεροι αἰτινες δύνανται . . .

Καγχασμός τονισμένος κατὰ τὸν ἐπίλογον τῆς *l'italiana in Algieri* διεχύθη καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν καὶ κατέπληξε τὸν νέον καλλιτέχνην. Ἡ παράδοξος εὐθυμία διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, ὁ δὲ διευθυντῆς ἀδημονῶν ἔκρυπτε τὸ πρόσωπόν του καὶ προσεπάθει νὰ τοποθετήσῃ συμμετρῶς δύο ἀγγεῖα τοσκανικὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς αἰθούσης.

Ἡ Κόρη ἐγερθεῖσα, εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλὴν. — Δὲν εἶμαι πλέον ἀναγκαῖα ἐνταῦθα, ἡ μήτηρ μου μὲ περιμένει. Καὶ ἀπεχειρέτησε τὴν συναστροφὴν ψιθυρίζουσα τὴν *buona sera* τοῦ *Barbier*.

Ὁ Λεονῆς συγκεντρώσας ἐκ νέου τὰς δυνάμεις του ἔλαθεν ὕψος σοβαρὸν καὶ εἶπεν εἰς τὸν διευθυντῆν. Ἐλπίζω, κύριε, ὅτι εἰς θέατρον πρώτης τάξεως εἶναι εὐκόλον ν' ἀντικατασταθῇ ἡ ἀνόητος αὕτη, ἥτις πρὸ μικροῦ ἀνεχώρησεν.

Ὁ διευθυντῆς ἀπήντησε μετὰ σοβαρότητος. — Ὅτι κατορθώσω νὰ σας δώσω τὴν *Phraegeschikan*.

— Ἰπαγε εἰς τὴν *Phraegeschikan*, εἶπεν ὁ μουσικός.

— Ἀλλὰ, ἐξηκολούθησεν ὁ διευθυντῆς, ἔχει μέρος εἰς τὸν *Eudrych Karalor*.

— Δι' ἐμὲ εἶναι μεγάλη τιμωρία ἡ πρότασίς σας αὕτη, εἶπεν ὁ Λεονῆς. . . Τέλος. . . ἄς ἴδωμεν. . . φωτίσκατε ἕνα νέον. . . Κύριε Τακινάρδη εἰσθε μέγας καλλιτέχνης καὶ ἄνθρωπος ἐμπειρος. Γνωρίζετε ὅλην τὴν Ἰταλίαν, ἔλθετε εἰς βοήθειάν μου. . .

— Φίλτατε διδάσκαλε, ὑπέλαθεν ὁ Τακινάρ-

δης μετὰ γλυκύτητος, ἐπεθύμουν πολὺ νὰ φανῶ ὠφέλιμος, ἀλλὰ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν δύναμαι νὰ λάβω τὸ μέρος τοῦ Ἀντωνίου. . .

Ὁ Λεονῆς ἐκλονίσθη ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, ὡσεὶ τὸ ὑπ' αὐτὸν ἔδαφος ἐσείσθη.

— Καὶ διὰ ποῖον λόγον; . . . ἐψιθύρισε μὲ φωνὴν ἐσβεσμένην.

— Ὁ λόγος μου θὰ σας φανῇ ἐπουσιώδης, ἐπανάλαβεν ὁ περιφρημὸς ὑψίφωνος, ἀλλὰ δι' ἐμὲ εἶναι μέγας. . . Γνωρίζετε ἀναμφιβόλως ὅτι ἅπανα ἡ Ἰταλία γνωρίζει. . . γνωρίζετε ὅτι ἕνεκα τοῦ μικροῦ μου ἀναστήματος ἐξέρχομαι πάντοτε ἐριππος· τούτο εἶναι ὁ πρῶτος τῶν συμφωνιῶν μου ὄρος. Ἡ πρώτη πράξις τοῦ μελοδράματός σας λαμβάνει χώραν ἐν τῷ πλοίῳ τῆς Κλεοπάτρας, ὅθεν μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ δεχθῶ τὸ μέρος τοῦ Ἀντωνίου (1)

Ὁ Λεονῆς μετέβαινε βαθμηδὸν ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὴν τῶν ὄρυκτων κατάστασιν, ἦτο ὡς ἀπολιθωμένος.

— Ἐκτὸς τούτου, ἐξηκολούθησεν ὁ Τακινάρδης, εἰς τὴν μεγάλην διουδίαν μετὰ τῆς Κλεοπάτρας δὲν μοὶ ἐδόξατε οὐδὲν μέρος ἐξ ἐκείνων εἰς τὰ ὅποια ἐπιδείκνυται ἡ τέχνη μου. Τούτο ἀποδεικνύει ὅτι εἰσθε εἰσὶτι ἄπειρος, καθὼς νέος· ἐγὼ εἶμαι ἤδη ἐξηκοντοῦτης καὶ οἱ ἔρωτες δὲν μοὶ ἀρμόζουν πλέον· ἰδέτε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου ὅτι ἐλευκάνθησαν. Ὁφείλω ὁμῶς μετ' εὐχαριστήσεως νὰ σας φανερώσω ὅτι ἀναγνώσας ὀλόκληρον τὴν μουσικὴν σας παρετήρησα ὅτι ἔχει ὠραίας ἐμπνεύσεις. ἔχετε ὅθεν μέλλον καλόν, ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖτε εἰσὶτι οὐδὲν τῶν τοῦ θεάτρου. Τὸ σκηρικὸν αὐτοῦ εἶναι εὐκολώτερον τῆς μελοποιίας.

Ὁ Τακινάρδης μετὰ τούτους λόγους τούτους ἠγέρθη, ἐχειρέτησε τὸν διευθυντῆν καὶ ἀποταθείς πρὸς τὸν Μονέλλαν τῷ εἶπεν, — Ἐρχεσθε νὰ λάβωμεν ἐν ποτὸν, εἰς τὸ καφρονεῖον τῶν *Krinor*;

Ὁ Μονέλλας ἐννοήσας τὴν θέσιν τοῦ Λεονῆ εἶπε πρὸς αὐτόν.

— Ἐγράψατε τὸ μέρος μου, τὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας, διὰ ἕνα βαρύφωνον *profonde*, ἐγὼ δὲ εἶμαι ὁ πρῶτος βαρύφωνος τῆς Ἰταλίας. Δὲν ἤκούσατε τὴν φωνὴν μου εἰς τὴν *Semiramida*, *Eis ton thronon* του ὁ διάδοχος, ἡ βασίλισσα; — Ὁχι.

(1) Οὐδὲν ἐπευρίθη εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦτο διήγημα, οὔτε αὐτὴ ἡ ἐριππος εἰσοδος τοῦ Τακινάρδη, συμφωνουμένη πάντοτε ὑπὸ τοῦ περιζήτου ὀρυφώου.

— Λοιπὸν ἔλθετε νὰ τὴν ἀκούσατε ὅπως ἐπιμήσητε, ἐὰν πρέπει νὰ διακινδυνεύσω τὴν φήμην μου χάριν τοῦ ἐδικοῦ σας βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας, ὅστις ἐκπέμπει ὅλους τοὺς ἤχους του εἰς τὸ βάθος ἑνὸς βαρελλίου.

Καὶ ὁ βαρύφωνος ἠγέρθη ἐπίσης, μουρμουρίζων τὴν ἀραβικὴν μελωδίαν τοῦ Ἀσσοῦρου. «*Η πιστις μου.*»

Ὁ Λεονῆς ἔμενεν ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα. Ὁ δὲ διευθυντῆς μετὰς μόνου, ἐπλησίασε πρὸς αὐτόν καὶ τῷ εἶπε. — Κύριε καλλιτέχνα, βλέπετε ὅτι ἐνήρησα πᾶν ὅ,τι ἐδυνάμην ὅπως παρασταθῇ τὸ μελοδράμα σας, ἀλλ' ὅλοι οἱ ὑποκριταὶ μὲ ἐκάλεσαν παράφρονα. Ἐπιμένουν ὅλοι αὐτοὶ εἰς τὰ παλαιὰ, διότι φοβοῦνται τὰ νέα, τὸ δὲ κοινὸν τοὺς βοήθει εἰς τοῦτο. . . Ἀλλὰ μὴ ἀποθαρσύνεσθε. . . θὰ ἴδῃτε πολλὰ τοιαῦτα ἐὰν δὲν ἀφήσῃτε τὸ θέατρον. . . Ἀναχωρεῖτε χωρὶς νὰ μοὶ δώσητε τὴν χεῖρά σας; . . Μὴ λησμονήσατε νὰ λάβητε τὸ ἔργον σας. . . διότι δὲν ἐγγυῶμαι περὶ αὐτοῦ. . . παρ' ἐμοὶ πολλοὶ συχνάζουσιν. Ἀτυχὴς νεανίας! πόσον ἔχει τὸ ὕψος περίλυπον! Νομίζω ὅτι μὲ βλέπει τὴν ἐσπέραν καθ' ἣν ἀπέτυχεν εἰς τὸν *San-Carlo* τὸ μελοδράμα μου ὁ *Kaisar*. Ἄ! ὅλοι ἐκάμωμεν μελοδράματα εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς μουσικῆς. . . Μὴ ὀπισθοδρομήτε εἰς τὸ στάδιον τοῦτο θὰ γίνητε μίαν ἡμέραν διευθυντῆς ὡς ἐγὼ, ὡς ὁ Βαρβάγιας, ὡς ὁ Μικάλης· εἶναι ὠραία τέχνη ὅταν ἐπιτύχη.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Λεονῆ, ὅστις τὴν ἤγγισε χωρὶς νὰ τὴν θλίψῃ καὶ ἐξῆλθε ἐσπευσμένως.

Ἡ ὁδὸς ἦτο σκοτεινὴ, καὶ κατὰ συνέπειαν ὁ νέος μουσικός ἐβάδιζε τυχαίως· ἀντὶ δὲ νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὸ Ἰπποδρόμιον, ἔλαθεν ὅπως ἐναντίαν διευθύνειν, τὴν πρὸς τὸν ποταμὸν ἄγουσαν. Ἰδὼν τοῦτο ἐμεδιάσα, τὸ δὲ μειδιάμα του ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ μὲ τὸ τοῦ εἰς θάνατον καταδικασμένου· ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸ μέσον τῆς γερύρας τοῦ ἀγίου Ἀγγέλου ἐστάθη καὶ στηριχθεὶς ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐθεώρει τὸν Τίβεριν, ὅστις ἐφάνετο κυλίων ὕδωρ μέλαν ὑπὸ τὴν ἀπαισίαν σκιάν τοῦ τάφου τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐγεύετο τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ἡδονῆς, ἣν διδοῖ ἡ ἰδέα αἰφνοῦς θανάτου ὅστις μᾶς ἀπαλλάσσει ὀχληρᾶς ζωῆς. Ἀλλ' ἐγείρας τὴν κεφαλὴν του ὅπως ῥίψῃ τελευταῖον βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, παρετήρησεν ἕνα τῶν ἀγγέλων τῆς γερύρας κλίνοντα πρὸς αὐτόν τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπὶ τῆς ἀγγελι-

κῆς ἐκείνης μορφῆς ἐνόμισεν ὅτι διακρίνει τὰ ἐξαισία χαρακτηριστικὰ τῆς Γεσουάδης.

— Ἄς ζήσω χάριν αὐτῆς εἶπε στρέφων τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ ὕψη τοῦ *Monte-Pincio*.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν μὲ βῆμα ταχὺ. (Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχὲς *quilladior*).

Ἡ ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΩΝ ΘΕΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ.

Ἡ τῆς ἀνθρωπότητος ἱστορία οὐδὲν παρίστησι περιεργότερον πρᾶγμα τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς λατρείας, τὸ δὲ εἶδος τοῦτο τῆς εἰδωλολατρείας ὑπάρχει τὸ ἀρχαιότερον καὶ τὸ μᾶλλον διαδεδομένον. Πάντες ἐκ τῆς μυθολογίας γνωρίζομεν τὸν Πύθωνα, οὗ τὸ ὄνομα ὑπομνηστικὸν ἡμῖν τὸν ὠραῖον μῦθον τοῦ Δευκαλίωνος· καὶ τῆς Πύθρας, οἵτινες μόνου τῶν ἀνθρώπων ἐσώθησαν ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τὸν βορβορώδη ὠκεανόν, ἐν ᾧ ἐγεννήθη ὁ τερατώδης οὗτος ὄφις, τὰ σπήλαια τοῦ Παρνασσοῦ, ἔθνη ἐζήσασκε καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ κατορθώματος τοῦ ὀνόμασε Πύθωνα τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐσύστησε τοὺς Πυθείους ἀγῶνας· καὶ δὲν ἐδίστασε καὶ αὐτὸς νὰ προσλάβῃ τὸ ἐπώνυμον τοῦ Πυθείου.

Ἀλλ' ἡ λατρεία τῶν θεῶν, ὑπάρχει πολὺ ἀρχαιότερα τῆς τῶν Ἑλλήνων μυθολογίας, καὶ εὐκόλως ἐξηγεῖται ἡ αἰτία τοῦ λατρεύειν τὸν δαίμονα, ὅπερ συμβαίνει ἔτι ἐν Ἰνδικῇ, ἐν τῇ ἀνατολικῇ παραλίᾳ τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐν Ἀγίῳ Δομίνκῳ. Οἱ ἄνθρωποι κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν ἀνεγνώρισαν ἀρχὴν τινα κακοῦ, ἐξασκοῦσαν ἐπιβροχὴν μεγίστην ἐπὶ τοῦ κόσμου, ἀδυνατοῦντες δὲ νὰ ἐξηγήσωσι τὴν αἰτίαν τῆς ἀρχῆς ταύτης, τὴν μετεμόρφωσαν εἰς δαίμονα, οὗ ἐπεκαλοῦντο τὸν ἔλεον καὶ ὃν ἐζήτουν νὰ ἐξευμενίσωσι διὰ ποικίλων θυσιῶν, μηδ' αὐτῶν τῶν ἀνθρωπίνων ἐξαιρουμένων. Παντοῦ ἐνθα οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ βεῦματι τῶν αἰώνων ἔφερον τὰ βήματά των, ἀπαντᾶ τις μαρτύρια κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἐντελῆ τῆς ὑπάρξεως τοιαύτης κακῆς ἀρχῆς, ἣν παρίσταν ὑπὸ τὸ σχῆμα ὄφρος· τοιοῦτοτρόπως δὲ τοῦ ἐρπετοῦ τούτου παραδεχθέντος ὡς ἀντιπροσώπου τῆς κακῆς ἀρχῆς, ἡ εἰκὼν του διεδόθη καθ' ὅλα τὰ δυνατὰ σχήματα, ὅτε μὲν εἰδεχθῆς καὶ ἀποτρόπιος, ὅτε δὲ μεγαλοπρεπῆς καὶ ὠραία. Κατέστη ὁ Θεὸς τοῦ κόσμου καὶ ἡ λατρεία του ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Βαβυλωνίῳ, ἐν Ἰνδικῇ καὶ ἀλλαχοῦ, ὑπῆρξε τοιαύτη ὡστε ἐξῆλειψε πᾶν ἔχνος θεότατος ἀγαθωτέρας

πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀληθεστέρως ἐνὶ λόγῳ ὁ ὄφρις ὑπῆρξε τὸ οὐσιώδες στοιχείον πασῶν τῶν θρησκειῶν, τὸ μοναδικὸν σύμβολον τῆς θεότητος, εἰκονιζόμενος δὲ ἐπὶ ἐλεφαντίνου ἢ ἀργύρου, ἐφέρετο εἰς τὸν δάκτυλον ὡς περιήπτον ἄμα καὶ χρῆσμός, κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα οἱ παρ' ἡμῖν μεταχειριζόμενοι δακτύλιον τοῦ γάμου, εἰσὶν ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαίας ταύτης δεισιδαιμονίας. Οἱ ἀρχαῖοι δακτύλιοι παρίστων ἐν γένει ὄφιν δάκνοντα τὴν οὐρὰν αὐτοῦ, καὶ ἐσχημάτιζον οὕτω κύκλον τέλειον, ὅπερ ἦν ἔμβλημα τῆς αἰωνιότητος.

Ἐν Αἰγύπτῳ ὁ ὄφρις ἀπῆλκυσε τιμὰς θείας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐτι χρόνων, καὶ οὐχὶ μόνον ἐθεωρεῖτο ὡς σύμβολον φρονήσεως, ἀλλὰ τῇ ἀπειδίδοτο καὶ ἰδιότης παραγωγικότητος καὶ ἀθανασίας. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ὅπως ἀποδείξωσι τὴν ταχύτητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, προσέθηκον πέτερυγας εἰς τὸν ὄφιν, ὡς φαίνεται εἰς τὰ συμβολικὰ σχήματα τοῦ Θεοῦ ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τὰ αἰγυπτιακὰ μνημεῖα.

Οὐδαὶ ἀγνοοῖ πόσον οἱ Ἑβραῖοι, μακρὸν χρόνον ἐν Αἰγύπτῳ μείναντες, ἐνημενίζοντο εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ προσφέρειν λατρείαν πρὸς τοὺς ὄφεις. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τῆς παλαιᾶς διαθήκης συχνὰ ἀναφέρεται ἡ λέξις ὄφ, ἥτις ἑβραϊστὶ δηλοῖ ὄφιν. Οὕτως ὁ Μωϋσῆς ἐν Π. κεφαλαιῷ §. 41 τοῦ Δευτερουμίου διατάσσει νὰ θανατοῦνται πάντες οἱ λατρεύοντες τὸν ὄφ, τοῦτέστι τὸν ὄφιν. Καὶ ἡ προφητὴς δὲ τοῦ Ἐδῶρ περιγράφεται ὡς γυνὴ κατέχουσα ἓνα ὄφ ἢ ὄφιν τὸν ὁποῖον μετεχειρίζετο διὰ τὰς ἀποκαλύψεις αὐτῆς.

Ὁ ναὸς τοῦ Βώλου λέξεως προσελθούσης κατὰ συγκοπήν τοῦ ὄφ ἐλ. (ὄφεις θεοῦ) περιεῖχε μέγαν ἀριθμὸν συμβόλων θεῶν, ὧν ὁ ὄφρις ἐσχημάτιζε στερεοτύπως τὴν πρωτίστην μορφήν. Ἡ ὄφιολατρεία ἐπίσης ὑπῆρξεν ἢ ἐν ἰσχυρῇ θρησκείᾳ καθ' ἅπασαν τὴν Περσίαν, τῆς ὁποίας οἱ μάγοι ἐλάτρευον τοὺς καλοὺς καὶ κακοὺς δαίμονας ὑπὸ τὸ σχῆμα τῶν ὄφρων, οἷς ἀφιέρουν τοὺς ναοὺς αὐτῶν. Καὶ παρὰ τοῖς Ἕλλησι δὲ κατὰ τὰς ἐορτὰς τοῦ Βάκχου, οἱ συμμετέχοντες αὐτῶν, ἐκράτουν ἐν χερσὶ ὄφεις, κρυψάζοντες Εὐοὶ Εὐάν, λέξεις ὧν τινες τὴν σημάσιαν εὐρον εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ὄφ, ἐπὶ τὸ εὐφωνότερον μετατραπίσαν. Ὁ ὄφρις κατέστη τὸ σύμβολον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀσκληπιοῦ, κατὰ συνέπειαν τῆς ἱατρικῆς, ἣν οἱ δύο οὗτοι θεοὶ ἀνέλαβον ὑπὸ τὴν στενὴν προστασίαν των. Ὁ Ἐρμῆς οὐδέποτε καθήρχετο εἰς τὴν γῆν ὅπως ἐξαγγέλλει βου-

λήν τινα τοῦ Διὸς, ἂν δὲν ἔφερε τὸ κηρύκειον, βάρβρον περὶ ἣν ἐλίссοντο δύο ὄφεις. Οἱ ἀρχαῖοι Φρυγῆς ἀπέδιδον τιμὰς θείας εἰς τοὺς ὄφεις, καὶ οἱ τὸν Βιργίλιον ἀναγνόντες ἐνθυμοῦνται τὴν σκηνὴν ταύτην τοῦ πέμπτου βιβλίου τῆς Αἰνείαδος εἰς τὴν ὁποίαν ἐνῶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου προσέφερε θυσίας ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς του, αἰφνης ὄφρις τερατώδης ἐξῆλθεν ἐκ τῶν κρυφωτέρων μερῶν τοῦ ἱεροῦ τόπου, περιελίσσεται ἐπτάκις περὶ τὸν τάφον καὶ ἐκτείνει τὸ λοιπὸν τοῦ σώματός του εἰς τοὺς πόδας τοῦ θυσιαστηρίου. Τὰ λέπια αὐτοῦ ἤστραπτον καὶ πρὸς τὸ ἀντίθετον τοῦ ὀρίζοντος ὁ ἥλιος ἀντηγαζέτο ποικίλας γροιάς. Εἰς τὴν θεῶν ταύτην ὁ Αἰνείας, ἔμεινεν ὡς ἐννέος, ὁ δὲ ὄφρις ὤρμησε πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ καταβροχθεῖσας τὰς θυσίας ἐπανῆλθεν ὕθεν ἐξῆλθε. Τότε ὁ Αἰνείας ἤρξατο μετὰ πλείονος ζήλου ἀποδίδων θυσίας εἰς τὸν σεβαστὸν πατέρα του, ἀγνοῶν ἂν τὸ ἔρπετον ἦνε πνεῦμα τοῦ τόπου ἢ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀγχίσου. Ἡ ἰδέα αὕτη εἶνε ὄντως παράδοξος, ἀλλ' ἔχει τὴν πηγὴν αὐτῆς ἐν Αἰγύπτῳ, ἐνθα ἐπίστευον ὅτι ἡ ψυχὴ, χωριζομένη τοῦ σώματος, διήρχετο δώδεκα ὥρας τῆς νυκτὸς εἰς τὴν λέμβον τοῦ δύνοντος ἡλίου ὅπως παλαίσθη κατὰ τερατώδους ὄφρους, πρὶν ἢ εἰσελθῆ εἰς τοὺς τόπους τῆς ἀθανασίας.

Σπουδάζων λοιπὸν τις τὰς ἀνθρωπίνους δεισιδαιμονίας ἐν τῇ παρελθόντι ἢ ἐν τῷ ἐνεστώτι, εὐρίσκει παντοῦ καὶ πάντοτε τὸν ὄφιν ὡς στοιχείον οὐσιώδες λατρείας ἢ τρόμου, διότι ἡ ἀμάθεια οὐδέποτε ἔλειψε τοῦ ν' ἀπονεύμῃ τιμὰς θείας εἰς τὸν ὄφιν. Ὁ δράκων ἢ ὁ πτερωτὸς ὄφρις ἀνέκχθεν καὶ μέχρι τοῦ νῦν χρησιμεύει ὡς σημάϊα τῶν Ἀσσυρίων, Πέρθων, Σκυθῶν, Σινῶν καὶ Δανῶν ὁ τελευταῖος οὗτος λαὸς ἔχει μαχίστα, καὶ παράδοσιν τινα, καθ' ἣν ὄφρις γιγαντικῶς ἀπειλήσαντος νὰ καταβροχθίσῃ τὸν κόσμον, ὁ Θεὸς Ὁδῶρ ἐφάνευσεν αὐτὸν διὰ παρασπίου κάμακος. Ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Ἀγαμέμνων μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ἔφερον ἔμβλημα ὄφρος εἰς τὰς ἀσπίδας των, καὶ ὄφρις ἐθυσιάθη ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἵνα καταδειχθῇ ἡ Σπαρτιατικὴ αὐτοῦ καταγωγὴ.

Ἐν Ἰνδικῇ ἡ ὄφιολατρεία συγγέεται πρὸς τὴν λατρείαν τοῦ Σίβας, τοῦ Γανέσα καὶ τοῦ Βισνού ὄφρις ἡματωμένοι παρίσταντο περιελίσσόμενοι περὶ τὰς χιλιάς χεῖρας τῆς φοβερᾶς Δούργας. (Ὁ ἀρχαῖος Δροῦιδικὸς ναὸς τοῦ Ἀβουρη καὶ τῆς Σοφνεγένης μνησκονται διὰ τοῦ σχήματος αὐτοῦ ὄφιν οἱ δὲ ἱερεῖς Δροῦιδα: ἔφερον περιήπτον, παρίστων

τὸν θεὸν τοῦτον. Ὁ Πλούταρχος διηγείται ὅτι ἡ ὄφιολατρεία εἰς Θράκην ἐξησκέτο μηχανῶδες παρὰ τῶν Αἰθιοπῶν, ἢ δὲ Ὀλυμπίαις, λέγει, εἶχε εἰς τὴν συνοδείαν τῆς πολλοὺς φέροντας ἀκόντιον περιεκυκλωμένον ἀπὸ ὄφρις.

Ἄν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μεταβῶμεν εἰς Ἀφρικὴν, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι ἡ αὐτὴ μανία κατεῖχε καὶ τοὺς λαοὺς τῆς χώρας ἐκείνης. Ἄγγλος τις περιηγητὴς τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος, ὁ Σαμουὴλ Πούρχας ἀναφέρει ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Γόνγου ἐλάτρευε τοὺς ὄφεις καὶ ὑφίστατο τὰς μεγαλειτέρας στερήσεις διὰ νὰ θρέψῃ αὐτούς. Ἔτερος περιηγητὴς, ὁ Βόσμιν, λέγει ὅτι οἱ ὄφεις ἦσαν τὸ μόνον γνωστὸν εἶδωλον τῶν μαύρων τοῦ Βίδαχ, οὗς ἐπεκκλοῦντο εἰς ὄλας τὰς ἀνάγκας των, ὅτι εἶχον οἴκους μεγαλοπρεπεῖς, ἐν οἷς κατώκουν ὄφεις ἱεροὶ, καὶ ὅτι λατρεύοντες αὐτοὺς παρεδίδοντο εἰς χοροὺς καὶ φρενητιώδη ἄσμακτα.

Οἱ κάτοικοι τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν τρέφουσιν ἐπίσης σέβας ἄπλετον πρὸς τοὺς ὄφεις· καίτοι δὲ ὁ Χριστιανισμὸς εἰσέδυσεν εἰς τὰς χώρας αὐτῶν, πάντοτε ὁμῶς ἐτήρησαν ἔχνη τῆς ὄφιολατρείας. Ταυτοτρόπως οὐδέποτε κόπτουσι βαμβυκακὸν δένδρον οἰκισιοθελῶς, καὶ ἂν ποτε ἐκθιασθῶσι νὰ πράξωσι τοῦτο, ἐπικαλοῦνται τὴν συγγνώμην αὐτοῦ, ψάλλοντες ταῦτα,

Καυμένον βαμβυκακὸν δένδρον,
Καυμένον βαμβυκακὸν δένδρον,
ὦ! ὅσον συλλογοῦμαι,
Καυμένον βαμβυκακὸν δένδρον,
Καυμένον βαμβυκακὸν δένδρον,
Πῶς θὰ κοπῆς, λυποῦμαι!

Οἱ μαῦροι φονεύουσιν ἐνίοτε ὄφεις, ἀλλ' οὐδὲ λαὸς συγκατατίθενται νὰ πατήσωσιν αὐτούς, τῷ λόγῳ ὅτι εἶνε παντοδύναμοι, ἅτε ἀνοήξαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς προμήτορος ἡμῶν Εὐας. Ἀγνοοῦμεν τίς τῶν υἱῶν τοῦ Ἀδάμ, ἔλαθε τὴν ἰδέαν νὰ ἀπονεύμῃ εἰς τὸν ὄφιν τιμὰς θείας, ἀφοῦ ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτοῦ ὁ Σατανᾶς ἐξηπάτησε τὴν Εὐάν. Περιέργος δ' εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ Βουδοῦ εἰς Ἀτίαν· γάλλος δὲ τις περιηγητὴς ἐξέθεσε τὰ κατὰ τὴν ὄφιολατρείαν ἐκεῖσε· ἐκ τῆς ἐκθέσεως λοιπὸν ἐκείνης ἐρανεζόμεθα καὶ ἡμεῖς τὰ ἐπόμενα ὅπως δώσωμεν πέρας εἰς τὴν συνοπτικὴν ταύτην πραγματείαν.

Ὁ Βουδοῦ εἶνε θεὸς παντοδύναμος καὶ παντογνώστης, λατρεύεται δὲ ὑπὸ τὸ σχῆμα ὄφρος καὶ θεραπεύεται ὑπὸ ἐνὸς μεγάλου ἱερέως καὶ μιᾶς μεγάλης ἱερείας, οὗς ὁ λαὸς καλεῖ βασιλέα

καὶ βασίλισσαν. Οἱ δύο οὗτοι περιβάλλονται ἀπόλυτον ἐξουσίαν καὶ ἐκλέγουσι μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων ἄλλους πρὸς νὰ μνήσωσι τῶν μυστηρίων τῆς θρησκείας, ἀφοῦ πρότερον οὗτοι ὀρισθῶσι πανδήμως, βάπτοντες τὰ χεῖλη των εἰς τὸ αἷμα τράγου ἄρτι σφαγέντος, νὰ μὴ ἀποκαλύψωσιν εἰς οὐδένα τὰ μυστήρια. Ἡ δὲ μύσις γίνεται οὕτω.

Τὴν νύκτα, καθ' ἣν τὰ πάντα ἀναπαύονται, τὸ περιέχον τὸν ὄφιν κιβώτιον ἐκτίθεται εἰς τὴν παρεμβολὴν τοῦ ναοῦ, ἔχον ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸν ἱερέα καὶ τὴν ἱερείαν ἀπέναντι δὲ τὸν κοσμικὸν βασιλέα ἐν μεγάλῃ στολῇ. Ἀνοιγομένης τῆς θύρας εἰσέρχονται, κατὰ πρῶτον οἱ ἐπίτιμοι ἑταῖροι, εἶτα οἱ δόκιμοι, καὶ ἐπὶ τέλους οἱ ὑποψήφιοι, ὀφείλουσι δὲ πάντες νὰ ἔχωσιν ἐφ' ἑαυτῶν πράγμα τι χρώματος ἐρυθροῦ. Ἀφοῦ περικυκλώσωσιν ἅπαντες τὸ κιβώτιον, ἄρχονται τῶν χορῶν, πηδῶντες, ὡς πίθηκοι, μυκώμενοι ὡς βόες, γρυλλίζοντες ὡς σὺς. Τότε ἡ ἱερεία στηριζομένη ἐπὶ τοῦ κιβωτίου, ἀπαγγέλλει ὑπὸ σπασμῶν ταρασσομένη καὶ ἀφρίζουσα τοὺς χρησμούς, προφητεύουσα τὰ μέλλοντα συμβῆναι· ἀφοῦ δὲ βρέξῃ τὰ χεῖλη ὄλων τῶν κερσετώτων διὰ τοῦ αἵματος θυσιασθείσης δορκάδος, ἐξορκίζει ὅλους νὰ τηρήσωσιν ἀπόλυτον ἐχεμύθειαν τῶν ὄσων ἤκουσαν.

Μετὰ ταῦτα ἄρχεται ὁ δεύτερος χορὸς. Ὁ μέγας ἱερεὺς διαγράφει μέγαν κύκλον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δι' ἄνθρακος καὶ θέτει τὸν νεόφυτον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κύκλου τούτου, δοὺς αὐτῷ μικρὸν ἀγγεῖον περιέχον χόρτα, τρίχας ἵππου, ὀδόντας κροκοδείλου, κέρατα, κλ. Ὁ νεόφυτος ὀφείλει νὰ σπεῖρῃ αὐτὰ ἐντὸς τοῦ κύκλου καὶ νὰ χορεύσῃ ἐπ' αὐτῶν, προσπαθὼν νὰ μὴ ἐξέλθῃ τοῦ κύκλου, ἐνῶ οἱ ἄλλοι χορεύουσιν ἐξώθεν. Ὁ μέγας ἱερεὺς κτυπᾷ μετὰ ταῦτα τὴν κεφαλὴν τοῦ νεοφύτου διὰ ζύλου καὶ ἐπιφωνεῖ τὰ ἐπόμενα, ἅτινα ὄλοι ὁμοῦ ἐπαναλαμβάνουσι.

Ε! ε! βομβᾶ! ἔν! ἔν!
Κόνγο παφιά τέ.
Κόνγο μουρνε δελέ
Κόνγο τὸ κι λά.
Κόνγο, λί κόνγο λί.

Ἐὰν ὁ νεόφυτος δὲν δυνηθῇ, χορεύων ἐπὶ κερᾶτων καὶ ἄλλων ὀλισθηρῶν πραγμάτων νὰ διατηρηθῇ ἐντὸς τοῦ κύκλου, ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τῷ στρέφουσι τὰ νῦτα εἰς σημεῖον δυσμενείας, καὶ ἡ τελετὴ ἀρχίζει ἐκ νέου· ἂν δὲ μείνῃ ἐντὸς τοῦ κύκλου, τότε ὁ βασιλεὺς τὸν ἐγγίζει

διά βάδου, ὁ δὲ νεόφυτος δίδων νέον ὄρκον, εἰσάγεται εἰς τὴν εἰρημίαν καὶ ἔκτοτε καθίσταται ψυχῇ καὶ σώματι ἀφωσιωμένος εἰς αὐτὴν. Κατὰ τοὺς χοροὺς δὲ τούτους, οἱ μὲν σχίζουσι τὰς σάρκας των, οἱ δὲ τὰ ἐνδύματά των, ἄλλοι τέλος πίπτουσι χαμαὶ καὶ φέρονται εἰς τὰ ἴδια ἀνάσθητοι καθ' ὅσων δὲ ἡ ἱερεία ἀπήγγειλε θάνατον, οὗτοι ἀποθνήσκουσι ἢ διὰ φαρμάκου κρυφίως αὐτοῖς προσφερομένου. ἢ ἐκ τοῦ φόβου, ὅστις τοῖς ἐπροξενήθη ἀκούσκει τὴν καταδίκην αὐτῶν.

ΜΙΑ ΣΚΕΨΙΣ ΜΟΥ ΤΗΣ 16 ΙΟΥΝΙΟΥ. 1865.

Ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τῇ πολιτείᾳ ἐξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι, τὰ πρόσωπα κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἀριθμητικῶν σημείων ἢ ἴδια ἀξία των εἶναι μοναδικὴ καὶ κλιμακωτὴ, ὡς ἐκείνων, ἢ μηδενικῆ.

Ὁ κοινὸς ἄνθρωπος, τὸ δημακίδιον, ὁ ἀγροῖκος εἶναι ἴσος τῷ ἀριθμητικῷ μηδενί 0, καθ' ἑαυτὸ μὲν ἀσήμεν ἐντελῶς, ἔχοντι δὲ τὴν ιδιότητα νὰ αὐξάνη, νὰ πολυπλασιάσῃ τὴν ἀξίαν των μοναδικῶν ἀριθμητικῶν σημείων, προστιθεμένων καὶ ἀκολουθοῦντι αὐτά.

Ὡς τὸ ἄσχημον καὶ ἀργὸν καθ' ἑαυτὸ μηδενικὸν 0, ἐπόμενον ἐνὶ τῶν μοναδικῶν ἀριθμητικῶν σημείων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, καθίσταται οἷον ἐνεργόν, ζῶσα δύναμις, καὶ τῇ προσθαφαιρέσει του συντελεῖ εἰς τὴν αὐξομείωσιν τῆς δυνάμεως τοῦ προτεταγμένου ἀριθμητικοῦ σημείου, οὕτω καὶ τὸ δημακίδιον λαμβάνει σημασίαν, παρίστησι βαρύτητα κοινωνικὴν καὶ ἀξίαν, ἀκόλουθον γενόμενον προσωπικῆς μονάδος.

Ἐντεῦθεν τὸ ἀριθμητικὸν μηδενικὸν 0 ἐπίσης καὶ τὸ κοινωνικὸν (ὁ ἀγροῖκος,) τὸ ἄψυχον καὶ τὸ ἐμψυχον μηδενικὸν, εἰσὶ χρησιμώτατα, εἰσὶ τ' ἀπολύτως ἀπαιτούμενα στοιχεῖα πρὸς τὴν πλοκὴν, τὴν γονιμοποίησιν καὶ τὴν προαγωγὴν τῶν σχετικῶν ἐκάστῳ αὐτῶν μονάδων, καθ' ὅσον ἄνευ τούτου αἱ μονάδες, εἴτε ἀριθμητικαί, εἴτε κοινωνικαὶ ἔμμενον ἂν αἰωνίως μονάδες, ἐν στασίμῳ καταστάσει, ἐλαχίστης ἀξίας, ἀσθενεῶς δυνάμεως, ἀκοινωτήτοι, ἄγονοι.

Τὴν δυνάμιν τῶν προσώπων ἢ ἐν τῇ κοινωνίᾳ σχετικὴ θέσις αὐτῶν ὁρίζει, ὡς καὶ τὴν τῶν ἀριθμητικῶν σημείων, τὸν δὲ ὄρισμόν αὐτὸν διδάσκει τ' ἀμοιβαίᾳ μηδενικῶν. Οὕτως ὡς ἡ ἀριθμητικὴ μονὰς διὰ τῆς συνδρομῆς ἐνός μηδενικοῦ προαγομένη ἀπὸ τοῦ πρώτου εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν

δεκαπλασιάζει τὴν δυνάμιν τῆς, $1 + 0 = 10$, τῇ συνδρομῇ δύο μηδενικῶν, εἰς τὸν τρίτον ἀναβιβασομένη, ἑκατονταπλασιάζει τὴν δυνάμιν τῆς, $1 + 00 = 100$, τῇ συνδρομῇ τριῶν μηδενικῶν τὴν χιλιοπλασιάζει, $1 + 000 = 1000$, καὶ καθεξῆς εἰς τὸ ἄπειρον νὰ προαχθῆ δύναται τῇ ἀλλεπαλλήλῳ προσλήψει νέων μηδενικῶν σημείων, ὡσαύτως καὶ ἡ προσωπικὴ μονὰς προβαίνει τῇ συνεργείᾳ τοῦ κοινωνικοῦ μηδενικοῦ ἀπὸ τῆς πρώτης μοναδικῆς τάξεως εἰς τὴν δευτέραν, τὴν τρίτην, τὴν τετάρτην καὶ ἐφεξῆς, δεκαπλασιάζουσα τὴν δυνάμιν τῆς ἐκάστοτε καὶ κατὰ λόγον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρακολουθοῦντων αὐτῇ ἐμψύχων μηδενικῶν.

Μία οἰαδήποτε ἐκ τῶν ἐννέα ἀριθμητικῶν μονάδων κραταίει τὴν δυνάμιν τῆς εἰς μᾶλλον προαγομένη εἰς τὴν ἄκραν τάξιν τῇ προσλήψει ἐτέρων μοναδικῶν ἀριθμῶν προηγμένων ἢ διὰ μηδενικῶν εἰς ὑποδεστέρας τοῦ ἑκτοῦς βαθμοῦς, καὶ καθίσταται ἰσχυροτέρα ὁμοταχοῦς αὐτῇ ἀναβιβασθείσης διὰ μηδενικῶν μόνων σημείων, οὕτω $3000 + 800 + 60 + 5 = 3865$, $3 + 0 + 0 + 0 = 3000$. Ὁ ἀριθμὸς 3 τὴν αὐτὴν κατέχων εἰς ἀφοπτερας τὰς ποσότητας θέσι, εἶναι προδήλως ἰσχυρότερος ἐν τῇ πρώτῃ.

Πολλοὶ ἀριθμητικαὶ μονάδες προηγμένοι εἰς τὴν δευτέραν ἢ τρίτην τάξιν καὶ ἀσθενεῖς ἐντεῦθεν προστιθέμεναι ἀλλήλαις ἀποτελοῦσιν ἀξίολογον καὶ κραταίαν δυνάμιν, οὕτως ποσότητες $500 + 300 + 700 + 50 + 2$ ἐνοόμεναι ἀποτελοῦσι τὴν ποσότητα 1562, ποσότητα ἀρκούντως ἰσχυράν. Τοῦτ' αὐτὸ ἀπαραλλάκτως συμβαίνει καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς μονάδας, ἢ εἰς μόνον κοινωνικὰ μηδενικὰ ὀφείλουσα τὴν ἐξοχὸν θέσιν τῆς εἶναι ἀσθενεστέρα ὁμοταχοῦς αὐτῇ καταστάσεως τῇ συνδρομῇ ἐτέρων κοινωνικῶν μονάδων δευτεροταγῶν. Πολλοὶ δευτεροβάθμιοι καὶ τριτοβάθμιοι μονάδες συγχωνεύμεναι ἀναδεικνύουσιν ἰσχυρὰν σῶμα.

Εἴπομεν ἀνωτέρω καὶ ἀπεδείξαμεν, ὅτι ἡ διὰ μόνων μηδενικῶν προαχθεῖσα εἰς τὴν ἄκραν τάξιν ἀριθμητικὴ μονὰς, εἶναι ἀσθενεστέρα τῆς κατ' ἐξοχὴν μὲν τὴν αὐτὴν τάξιν προβιβάσθεισης δὲ εἰς αὐτὴν τῇ συνεργείᾳ ὑποδεστέρων αὐτῆς προηγμένων μονάδων, ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἀσθενεστέρα, ἀλλὰ καὶ θέσιν ἀκροσφαλῆ καὶ ὀλισθηρὰν κατέχει καὶ ἡ δύναμις τῆς ἐπὶ ἑυροῦ ἀκμῆς ἴσασται, ὅπερ δὲν συμβαίνει εἰς τὴν ἄλλην. Ἐὰν λ. γ. δώσωμεν εἰς τὴν ἀριθμητικὴν κλίμακα πάντα βαθ-

μίδας, ἢ πέμπτην βεβαίως ἔσεται ἡ ἄκρα, καὶ ἡ κατέχουσα αὐτὴν ἀριθμητικὴ μονὰς ἢ δεσπόζουσα καὶ ἀκροτάτη, ὑποτιθέμεθα τὴν 6. Ἐὰν αὕτη προήχθῃ εἰς τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα διὰ μηδενικῶν μόνων σημείων ἔσται = 60000, ἐὰν δὲ δι' ἐτέρων ἀριθμητικῶν εἰς ὑποδεστέρας τάξεις προβιβάσμενων μονάδων, οἷον διὰ τῶν $6000 + 400 + 80 + 7$, ἔσται = 66487. Ἐὰν ἐξ οἷαςδήποτε ἀφορμῆς ἐκλείψῃ, ἀφαιρηθῆ ἢ ἄκρα ἀριθμητικὴ μονὰς τῆς πρώτης, τῆς ἐπὶ μηδενικῶν μόνων σημείων στηριζομένης, ἐξηφανίσθη ἄρδην ἅπανα ἢ δι' αὐτῆς παριστανομένη ἰσχυρὰ δύναμις δὲν ὑπολείπονται κατόπιν αὐτῆς, πλὴν μηδενικῶν σημείων 0000 ἀγόνων, θλάσεως οἷαςδήποτε ἀνεπιδέκτων, δὲν ὑπολείπεται εἰμὴ κενὸν ἀπλήρωτον, χάος. Παθοῦσης ὅμως, ἐκλειψάσης τῆς ἄκρας ἀριθμητικῆς μονάδος τῆς ἐπὶ δευτεροταγῶν ἀριθμῶν στηριζομένης, ὑπολείπονται αὐταὶ στηρίγματα τοῦ ὕψους τῆς, ὅλη δυνάμεν ἢ ἀντικαταστήσῃ τῇ προσλήψει ἔστω καὶ μηδενικοῦ σημείου μόνου τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἄκραν μονάδα. Οὕτως ἐὰν ἐκ τῶν 10,000 ἀφαιρηθῆ τὸ τὴν ἄκραν θέσιν κατέχον ἀριθμητικὸν σημεῖον ὑπολειφθῆσονται μηδενικὰ τέσσερα, 0000, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἀντιπροσωποῦντα ἀξίαν ἢ δυνάμιν, διαγραφείσης ὅμως τῆς προτεταγμένης ἄκρας μονάδος τοῦ ἀριθμοῦ 66487 δὲν ὑπολείπεται κενόν, ἀλλὰ δύναμις ἀσθενεστέρα μὲν, ἀλλὰ πραγματικὴ, ἢ 6487, δυνάμεν διὰ μικροῦ βοηθήματος νὰ παραγάγῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἄκραν, καὶ ἰσχυροτέραν μάλιστα ἐνίοτε.

Ποῖον τὸ ἐξαχθόμενον τῆς σκέψεως ταύτης;

α.) Ὅτι τὸ κοινωνικὸν σύστημα, καθάπερ καὶ τὸ ἀριθμητικὸν συγχροτεῖται ἐκ μονάδων καὶ μηδενικῶν σημείων.

β.) Ὅτι οὐδὲν τῶν προσώπων, καὶ αὐτῶν τῶν ὑψηλοτάτης περιωπῆς, καθ' ἑαυτὸ λαμβανόμενον, κέχτηται ἀξίαν μείζονα τῆς ἀνωτέρας τῶν ἀριθμητικῶν μονάδων, τοῦ 9, ὥστε οἱ Ἀλέξανδροι, οἱ Καίσαρες, οἱ Κωνσταντίνοι, οἱ Καρλομάγνοι, οἱ Ναπολέοντες, καθ' ἑαυτοὺς λαμβανόμενοι εἰσὶ μοναδικὰ κοινωνικὰ σημεῖα ἐμφαντικὰ ἀξίας κατ' ἀνώτατον ὅρον, ἴσης τῆς τοῦ ἐνάτου ἀριθμητικοῦ σημείου.

γ.) Ὅτι τὸ δημακίδιον ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἀριθμητικὸν μηδενικὸν, καὶ ἔχει ὅλας τὰς ιδιότητας ἐκείνου. Ἐστερημένον πάσης ἐνδοῦ δυνάμεως καὶ ἀξίας ἀποτελεῖ οὐχ ἥττον τὴν βάσιν τοῦ κοινωνικοῦ συστήματος, δίδει καὶ ἀφαιρεῖ δυνάμιν, ἄψυχον, ἀδρανὲς καθ' ἑαυτὸ τὸ δημακίδιον, ἐμ-

ψυχοῦται, καθίσταται ἐνεργὸν προστιθέμενον μὲ τῶν κοινωνικῶν μονάδων.

δ.) Ὅτι τὰ κοινωνικὰ μοναδικὰ σημεῖα μόνῃ ἢ συνδρομῇ τοῦ μηδενικοῦ, τοῦ δημακιδίου, προάγει εἰς ἐξουσίαν καὶ δυνάμιν.

ε.) Ὅτι πᾶσα μὲν ἀρχὴ ὑπὸ μόνου τοῦ δημακιδίου συγκεκροτημένη εἶναι ἐπισφαλὴς καὶ καταρρέει, ἀφανίζεται εἰς τὸ παντελές, ἀμα παθόντος τοῦ ἐκπροσωποῦντος αὐτὴν σημείου, πᾶσα δὲ ἐξ ἀλληλουχίας ὑποδεστέρων ὑφισταμένη πολλῶν συνεπιλαμβανομένων ὑπάρχουσα, οὐδέποτε ἐξαφανίζεται ἐντελῶς.

ς.) Ὅτι οἱ ἀντιποιοῦμενοι ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν ὀφείλουσι νὰ προσελκύωσιν εἰς ἑαυτοὺς, ν' ἀναρτῶνται ὅσον πλειότερον λαὸν μετὰ τῶν προστώτων του καὶ νὰ γνωρίζωσι νὰ τὸν διατηρῶσι σῶον καὶ εἰς προοδευτικὴν κατάστασιν.

A. Θ. ΕΛΙΠΙΔΗΣ.

ΑΣΜΑΤΑ ΚΥΠΡΙΑΚΑ.

Σήμερ' ἀλλάσ' ὁ οὐρανὸς, σήμερ' ἀλλάσσει τ' ἄστρον,
 Κ' ἀλλάσσει ὁ Στερόπουλος 'ς τοῦ Κωνσταντᾶ νὰ πάη.
 Κ' ἐπῆγεν εἰς τὴν μάναν του νὰ πάρῃ τὴν εὐχὴν τῆς,
 «Καὶ μάνα, δός μου τὴν εὐχὴν κ' ἐννὰ καθλικέψω
 «Στοῦ Κωσταντᾶ κ' ἀποῦ λαλοῦν νὰ πάω νὰ πεζέψω
 «Δέ σου χαρίζω τὴν εὐχὴν κ' ἂν δὲν σ' ἀστρονομήσω.»
 'Σ ταῖς πέντε ὥραις τῆς νυκτὸς 'βγαίνει κ' ἀστρονομή τον,
 'Σ ταῖς τρεῖς ὥραις τῆς ἡμερῶς 'βγαίνει καλημερᾶ τον'
 «Καὶ καλημέρα γιοῦλη μου κορμί μου θεωρά τον
 Σ' τοῦ Κωσταντᾶ νὰ μὴν πάης, γιὰτ' ἦρα σε παρκά του.» (1)
 «Ὁ Κωσταντᾶς ἐν' ἰλινοφᾶς καὶ ἀξίον παλλικαίρι,
 «Καλλιὸ σου παίξει τὸ σπαθὶ καλλιὸ σου τὸ κοντάρι.
 Γιῦρσαν κ' ὁ γιοῦλλικος (2) καὶ πάει τὸν ὁδὸν του
 Καὶ 'πολογῆθη κ' εἶπεν τῆς καὶ λέγει καὶ λαλεῖ τῆς
 «Ὅλοι πᾶν εἰς τὴν μάναν τους εὐχὴν νὰ τοὺς χαρίσῃ,
 «Κ' ἐγὼ 'ρτα 'ς τὴν πετολαγκοῦν (3) νὰ μοῦ παρακαλήσῃ.»
 Φερονητικὴν τοῦ μαῦρου του 'ς τὸν κύριν του (4) καὶ πάει
 Καὶ 'πολο(γ)ῆθη ὁ γιοῦλλικος καὶ λέει καὶ λαλεῖ του.
 «Καὶ κύρι δός μου τὴν εὐχὴν κ' ἐννὰ καθλικέψω
 «'Σ τοῦ Κωσταντᾶ κ' ἀποῦ λαλοῦν νὰ πάω νὰ πεζέψω.
 «Νὰ φέρω καὶ τὴν κάλην του σκλάβαν νὰ μᾶς δουλεύῃ.»
 — «Δέν σου χαρίζω τὴν εὐχὴν κ' ἂν δὲν σ' ἀστρονομήσω.»
 'Σ ταῖς πέντε ὥραις τῆς νυκτὸς 'βγαίνει κ' ἀστρονομή τον
 'Σ ταῖς τρεῖς ὥραις τῆς ἡμερῶς 'βγαίνει καλημερᾶ τον.
 — «Καὶ καλημέρα γιοῦλλη μου κορμί μου θεωρά τον
 Σ' τοῦ Κωσταντᾶ νὰ μὴν πάης γιὰτ' ἦρα σε παρκά του
 «Καλλιὸ σου παίξει τὸ σπαθὶ καλλιὸ σου τὸ κοντάρι.»
 Καὶ 'πολο(γ)ῆθη ὁ γιοῦλλικος καὶ λέγει καὶ λαλεῖ του.
 — «Ὅλοι πᾶσι 'ς τὸν κύριν τους εὐχὴν νὰ τοὺς χαρίσῃ,
 — «Ὅλοι πᾶσι 'ς τὸν κύριν τους εὐχὴν νὰ τοὺς χαρίσῃ.» (5)

(1) παρκάτω, κατώτερον. (2) ὑποκαριστικὸν τοῦ νέου. (3) λέξις ὑβριστικὴ διὰ τὰς γράϊας. (4) Πατέρα.

Κ' ἐγὼ ἔρτα ἔς τὸν πετσόγερον νά μου παραλαλήσῃ.
 Πηδᾷ κ' ἐκβολάκις ἔς τοῦ Κωσταντᾶ καὶ πάει,
 Κ' ἀνοίξεν ταῖς ἀγκυλαῖς τοῦ καὶ τὸν Θεὸν δοξάζει.
 «Θεὸς κ' ἂν εἶμαι πλάσμα σου, Χριστέ κ' ἐπάκουσέ μου
 «Νά θρω τοὺς χιλίους φλάμπουρον τῶν ἑκατὸν χιλιάδων,
 «Τὸν σκύλον τὸν σκουλουτζικράν (1) ἔς τὸν λάκκον κρε-
 μισμένον
 «Τὸν σκύλον τὸν λαμπρόστομον ἔς τὸν ἀλυσσον δεμένον
 «Νά εὐρω καὶ τὸν Κωσταντᾶν καὶ νά ἔν' ἔαρματωμένους,
 «Νά εὐρω καὶ τὴν κάλην του ἀπὸ λουτροῦ λουμένην
 «Νά καθέται ἔς τὴν τσάμπραν της (2) ὁμορφῆ στωλισμένην
 «Πανεὲς (3) ὁ νῆος ἀγῖος ἦταν, Χριστὸς κ' ἐπάκουσέν του.
 Ἦδρεν τοὺς χιλίους φλάμπουρον τῶν ἑκατὸν χιλιάδων,
 Τὸν σκύλον τὸν σκουλουτζικράν ἔς τὸν λάκκον κρεμισμένον
 Τὸν σκύλον τὸν λαμπρόστομον ἔς τὸν ἀλυσσον δεμένον
 Καὶ ἦδρεν καὶ τὸν Κωσταντᾶν κ' ἦταν ἔαρματωμένος.
 «Κ' ὄρα καλή σου, Κωσταντᾶ, φῶς τοῦ ἀντρωμένους»
 — «Καλῶς ἦρτες, Στερόπουλος, νά φῶς νά πιῆς μετὰ μας,
 «Νά φῶς ἀγῖοι τοῦ λαοῦ, νά φῶς ὄφτον περδίκι,
 «Νά φῶς ἀγοκεράμιτον (4) ποῦ τρῶν ἀντρωμένοι
 «Νά πιῆς γλυκόποτον κρασί ποῦ πίνου φουμισμένοι»
 «Ἀποῦ τὸ πίνου ἀρρώστοι κ' ἐβρίθουνται γικμένοι»
 — «Κ' ἐν ἦρτα γῶνι Κωσταντᾶ, νά φά' νά πῶ μετὰ σου,
 «Παρὰ ἔρτα γῶνι, Κωσταντᾶ, τὴν κάλην σου νά πάρω.»
 Ἀπολόγη Κωσταντᾶς καὶ λέγει καὶ λαλεῖ του,
 — «Κ' ἔπαρ' μου λί(γ)ην πομονήν νά μῶν νά τὴν ἀλλάξω,
 — «Ἐσσο (6) πιεσούκω Κωσταντᾶ εἰς τὸ σπαθὶ νά ἀμώσης
 «Ἐσσο (7) νά μῆς ν' ἀρματωθῆς νά βγῆς νά με σκοτώσης.
 «Καὶ φέρτην, φέρτην Κωσταντᾶ κ' ἄς εἶναι μετὰ τὸ μάτι (8)
 Καὶ κρόκασι () τοῦ μαύρον του πίσω του τὴν καθίσκει
 Κ' ὄρα νά πῆ ἔχετε γειάν, ἔκοψεν χιλια μιλια.
 Κ' ὄρα νά πῆ «εἰς τὸ καλόν' ἀλλά ἄκτον πενήντα
 Ἐγύρισεν ὁ Κωσταντᾶς ἔς τὸν σταῦλον του κ' ἐπῆγεν
 Ἐπῆγεν εἰς τὸν σταῦλον του κ' εἶπε πούχει τ' ἀλογά του.
 — «Καὶ ποὺς κελος καὶ γρήγορος νά φρέψῃ τὴν κυράν του;
 «Ὅς ἦτον ποῦ ὄν πολεμον γαῖμαν ἑκατουροῖσαν,
 «Ὅς ἦταν μωροπούλαρα (10) ἐγέρταν κ' ἐφορούσαν
 «Ἐνας γεροκοντρῆ πικρος (1) ἀπὸ τὴν ἴσσω πάχην,
 «Ἐγὼ καλὸς καὶ γρήγορος νά φρέψω τὴν κυράν μου,
 «Γιχτι μ' ἐκρυφοτά(γ)ιζε κρηθᾶρι ἔς τὴν ποδιάν της,
 «Γιχτι μ' ἐκρυφοπέτιζε νερόν εἰς τὴν λιένην (2).
 «Καὶ βάρμου χάσιαις (3) δώδεκα καὶ πιστῆλλιναις (4)
 [τράντα,
 «Καὶ ποκοιλίαις (5) δεκαοκτώ, γιὰ νά βαρῶ νά τρέχω,
 «Καὶ πάτησε ἔς τὴν σκάλαν σου καὶ ἔγάρ' τὸ φτερνηστῆρι,
 «Γιχτι εἶναι κρηθᾶν κ' ἄδικον μὲν σε κακοδικήσω.»
 Αὐτὸς ἐν' που παρᾶκουσε, θέλει καταῦτοι (6) κάμνει,
 Κ' ἐπάτησε ἔς τὴν σκάλαν του τὸ φτερνηστῆρι βάλλει,
 Φτερνηστῆριαν τοῦ ἔδωσε καὶ πάει μετὰ νέρη,

(1) γεμάτον σκώληκα, (2) αἰθουσαν chambre. (3) ὡσάν.
 (4) κρόμμυον (5) ἐγὼ (6) δὲν σου. (7) ἐντός (8) μάτι—
 ἱμάτιον (9) χαμηλόνο διπλῶνον τοὺς πόδας (10) πῶλοι
 μικροί.
 (1) Παλαιὸς καὶ τὴν βράχην πλήρης πληγῶν ἵππος.
 (2) Δεκάνη, νιπτήρ. (3) σάκκος. (4) τὸ ὄπισθεν τοῦ ἵππου
 λωρίον. (5) τὸ ὄ τὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου λωρίον. (6) ἐ-
 πίτηδες.

Κ' ἐκεῖ γαμζὶ ὁ Κωσταντᾶς πολλὰ τὸν ἐροβήθη.
 — «Δὲν εἶσαι εὐ ποῦ μέρουα τριῶν χροῶν πούλαρι,
 «Κ' ἐγύριζά σε τὰ χωρὶς μετὰ δίχως γαλινάρι;
 «Καὶ τῶρα ποῦ ἐγέρσας ἐνὶ με φαργγίσις (7)
 Καὶ πολοῦται τ' ἀλο(γ)ρον καὶ λέ(γ)ει καὶ λαλεῖ του.
 «Καὶ ἔγισαι ἔς τὴν κοζούλλαν σου (8) κ' ἔχει ἀργυρὸν
 [φικᾶρι
 «Καὶ μέσ' τ' ἀργυροφῆκρον ἔχει ἀργυρὸν μαχαῖρι.
 «Καὶ πάτησε ἔς τὴν σκάλαν σου κόψε τὸ φτερνηστῆρι,
 «Πέρκιμου (9) δοῦν τὰ μμάτια μου τὴν γῆν τὴν στεργω-
 [μένην (10),
 «Πάτησον καὶ τὰ πόδια μου τὴν γῆν τὴν καυμένην.»
 Ἔτσι ἔσταν (14) τοῦ ἔπεν ἔκαμε καὶ ἔσταν τοῦ παραγ-
 [γέλλει,
 Πάτησεν εἰς τὴν σκάλαν του, κόψει τὸ φτερνηστῆρι,
 Εἶδασιν καὶ τὰ μμάτια του τὴν γῆν τὴν στεργωμένην
 Πάτησεν καὶ τὰ πόδια του ἔς τὴν γῆν καὶ τὴν καυμένην.
 Κ' ἔτσι ἔσταν ἐπικέναι (12) μέσα σ' ἀργῶν (13) λιθάδι,
 Ἦδρεν κ' ἐναν χοιροδοσκὸν κ' ἔδλεπεν τὸ κοπάδι.
 Πρῶτα διῆ (14) του μουστουιάν (15) ὑστερὲς ἀρωτᾶ τον.
 — «Καὶ πέμου βρέ χοιροδοσκὸν ἂν εἶδες τὸ φουσατόν ; »
 — «Θαυμάζομαί σας ἀρχοντες ἐν τα λογῆς ποῦ κάμνει,
 «Πρῶτα διῆ τὴν μουστουιάν, ὑστερον ἀρωτᾶ με ;
 «Κ' ὄρα ἄσρα ἔχει ὁ οὐρανὸς καὶ εὐλλα ἔχουν τὰ δένδρα,
 «Καὶ ἄμμον ἔχ' ἡ θάλασσα, ἔτος λίγον περῆτου (1).
 «Ἦθ' ὄρα ἐν' ποῦ περᾶσκην γρήγορα τοὺς ἐφτάνει.
 «Ἄν ἐν' ὁ μαῦρος γρήγορος φθάνει τους μετὰ τὸν ἥλιον
 «Κ' ἂν ἐν' ὁ μαῦρος ἀκνήρος φθάνει τους εἰς τὸν αἰθῆρον.»
 Ἦ ὄρα δὲν ἐτελειώσεν, ἡ ὄρα ποῦ τὸ λέγω,
 Ὅσον καὶ κοντοφθάνει τους καμμῖαν χιλιάδα μιλια,
 Ἄππαρος (4) ἐγγιγίνεν (2) κ' ἐπέφταν τὰ χαλίκια (3).
 Ποῦ τ' ἄκουσεν ἡ λειερῆ πολλὰ τὸ ἐροβήθη.
 Καὶ πολο(γ)ήθη λειερῆ καὶ λέ(γ)ει καὶ λαλεῖ του.
 «Καὶ γάμμα (4) με Στερόπουλος νά πάω συνομπλά του, (5)
 «Κ' ἄππαρος ποῦ χιγίνεν ἐνι ποῦ τ' ἀλο(γ)ά μου.
 «Καὶ λάμνε λάμνε λειερῆ κ' ἔντα σκατὰ νά φᾶς.»
 Ὅσον καὶ κοντοφθάνει τους καμμῖαν χιλιάδα μιλια,
 Τοὺς ἄκρους ἄκρους ἐπικνε καὶ μέσουσι τ' ἐπειόναν.
 Ἦ τὸν γυρισμὸν τοῦ μαῦρου του ἔς τὸ κλωῖσιαν τ' ἀππα-
 [ρκοῦ του
 Ἦδρεν καὶ τὸν Στερόπουλον κ' ἐκράτει τὴν πούλαρον του (6)
 Καὶ πολογῆθη Κωσταντᾶς, στέκει καὶ ἐρωτᾶ τον.
 «Καὶ πέμου πέμου, μάνα μου, (7) τίποτε ἂν σου πῆκε (8).
 «Θαυμάζομαί σε, Κωσταντᾶ τὰ λογῆς ποῦ μου λέγεις ! »
 Εἶδες (9) ἐπὶ τὸ Γέρεκον νά σγίζη τὸ περδίαι
 Σχίζει καὶ μακκοπιάνει (10) τον καὶ μακκαρὰν τὸν κάμνει,
 Καὶ μὴν σπαθῖαν τοῦ ἔδωκε, τὴν κεφαλῆν του θκάλει.

(7) νά με βίψης εἰς τὰς φάρμακας. (8) μέσων. (9) ἰσκι-
 (10) στερεωμένην (11) καθῶς. (12) ἐπὶ οὐρανῶν. (13) πα-
 γύ. (14) δίδει. (15) κτύπημα διὰ χειρὸς κατὰμουτρα.
 (16) περιπλέον
 (1) Ἴππος. (2) ἐχρημάτιζε. (3) ὁ γάλιψ. (4) ἀρσέ
 με. (5) πλησίον του. (6) χαϊδευτικὸν ὄρθουλα. (7) λέγει-
 ται χαϊδευτικῶς καὶ πρὸς ἄλλα ὑποκείμενα παρὰ τὴν μη-
 τέρη. (8) ἔλαμε. (9) εἶδες ἔδω—φράσις ἀπὸ τοῦ ὡσπερ ὁ
 γέρανος κ.τ.λ. (10) σφίγγει αὐτὸν ἰσχυρῶς ὡς διὰ μαγ-
 γάνου.

Σημ. Χρυσάλλιδος. Ὁ Κύριος Γ. Λουκᾶς ἐκ Κό-
 πρου μετ' ἀξίειπαινον καὶ θαυμαστῆς φιλομου-
 σίας ἀνεῦρεν, ἀντέγραψε καὶ πολλαχοῦ διὰ ση-
 μειώσεων διεφώτισε δύο τῆς πατρίδος αὐτοῦ πα-
 λικὰ δημοτικὰ ἄσματα ἀνεκδοτὰ ἐξ ὧν τὸ μὲν
 σήμερον δημοσιεύομεν τὸ δ' ἕτερον προσεχῶς.

ΗΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ.

Μεγάλη ἀπὸ τινος χρόνου ὁμολογουμένως πα-
 ρατρῆται περὶ τὰ θεῖα ἀδικησῖα, ταύτην δὲν
 ἐνοχλεῖ ἐπὶ μᾶλλον ἢτε ὀλυσχερῆς σχεδὸν ἑλλει-
 ψις κηρύγματος τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀπὸ τοῦ ἀμω-
 νος καὶ ἡ σπάνις ἀρμολίαν ἀναγνωσμάτων. Κατὰ
 τοὺς παρελθόντας χρόνους ὅτε τὸ ἔθνος διατέλει
 ὑπὸ δούλειον ἡμαρ, συνεχῶς ἀπὸ τῶν ἱερῶν ὀ-
 κριθάντων ἡκούστο ἠδεῖλ τοῦ Βουλγάρους, τοῦ
 Θεοτόκου, τοῦ Μηνιάτου, τοῦ Γαζῆ τοῦ Οἰκονό-
 μου, τοῦ Δούκα, τοῦ Βάμβα καὶ τῶν λοιπῶν πε-
 ριπέστων διδασκάλων τῆς ἐκκλησίας ἡ φωνή, ἐ-
 ξεγείρουσα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν ἀκμαῖον
 τὸν πρὸς τὴν θρησκείαν ἐρωτα καὶ ἐδραιούσα αὐ-
 τοὺς ἐπὶ τὴν Εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν. Συγγράμ-
 ματα χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ἀρετῆς σχε-
 τικῆς πρὸς τὴν ἐποχὴν ἦσαν ἀφθονα, καὶ ὁ Ἕλληνας
 ἄμα γεννώμενος, ἐπαιδεύετο καὶ ἐξωγοῦντο ἐν
 αὐτοῖς. Ἰδοὺ διατὶ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πατέρων
 ἡμῶν ἐνουπήρχεν ἀκαιφινῆς τὸ θρησκευτικὸν αἰ-
 σθημα καὶ ἡ συμπροκαρτοῦσα αὐτῷ ἀρετῆ. Τί
 δὲ συμβαίνει σήμερον ὅτε ἡ αἴγλη τῆς ἐλευθερίας
 διασεκέδασε τὴν ἀγλὴν τῆς δουλείας; Σπανίως
 καὶ ποῦ, ὡς ἄσμα πτηνοῦ ἐν μέσῳ αὐχμηρᾶς ἐρη-
 μίας ἀκούεται ἡ φωνὴ κήρυκός τινος, ἔτι δὲ σπα-
 νιώτερον ἐκδίδεται σὺν γράμματι, ἀντικειμένον
 ἔχον τὴν θρησκευτικὴν τῶν νέων ἀγωγὴν τῆς
 δὲ καταστάσεως ταύτης ἀποτελέσμα ἀφεντον
 λυπηρὸν ὑπῆρξεν ἡ ταπεινώσις τῆς ἐκκλησίας, ἡ
 συνεπαγαγοῦσα καὶ τὴν τῆς κοινωνίας ἐλευσινὴν
 ἐκπτώσιν.

Τὴν τοιαύτην κατάστασιν βλέπων εἰς τῶν πο-
 λυμαθεστέρων παρ' ἡμῖν ἀνδρῶν, ὁ ἀρχαῖος τοῦ
 Πανεπιστημίου Καθηγητῆς, Κ. Ι. Ν. Λεβαθεύς,
 ὁ πρὸ μικροῦ καὶ ἕτερον πολλοῦ λόγου ἀξίον σὺν-
 γράμμα δημοσιεύσας τὸ *Κάτοπτρον τῆς Κοινο-
 νίας*, περὶ εὐ ἐν τῇ Χρυσάλλιδι (4) λόγον ἐποίη-
 σάμεθα, καὶ ἐπιθυμῶν τὸ ἐπ' αὐτῷ νά συντελεσῇ

εἰς τὴν κατάπαυσιν ταύτης, ἐξεπόνησε σὺν γράμ-
 μα πλείστου λόγου ἀξίον, οὐ ὑπὸ τὸν τίτλον
Πνεῦμα τῆς θρησκείας, ἀνήγγειλε τὴν ἐκδοσιν.
 Πεισισμεθα ὅτι πάντες οἱ παιδεῖαι καὶ χριστιαν-
 νικῆς ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενοι θέλουσι συνδράμει τὸ
 προκαγγελλόμενον σὺν γράμμα, ὅπερ δύναται νά
 ὀνομασθῇ δικαίως Κατηχητικὴ ἱστορία τοῦ χρι-
 στιανισμοῦ, διότι διηρημένον εἰς τριάκοντα τέσ-
 σαρα κεφάλαια περιέχει ὅλον τὸ ἱστορικὸν καὶ
 δογματικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ εἰς τρόπον εὐλη-
 πτον καὶ τοῖς πᾶσι προσίτον. Ὅπως δὲ δώσωμεν
 εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Χρυσάλλιδος ὑπόδειγμα
 τοῦ *Πνεύματος τῆς θρησκείας*, παρατιθέμεθα
 ἐκ τοῦ ΙΗ. Κεφαλαίου αὐτοῦ, τοῦ ἐπιγραφομένου
*«Λατρεία, νκοί, προσκύνησις εἰκόνων, τιμὴ ἁγίων
 λειψάνων κλ.»* τὸ περὶ Λατρείας μέρος.

ΛΑΤΡΕΙΑ.

Ἡ σύνθετος ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ὁ ἄνθρω-
 πος, ψυχικῶς καὶ σωματικῶς ὀφείλει λατρεύειν
 τὸν Θεόν· οὕτω δὲ ἡ λατρεία διαίρειται εἰς ἐσω-
 τερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν.

Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὴν ἀγάπην καὶ τὸν
 φόβον τοῦ Θεοῦ, τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ
 ὀνόματος, τὴν εὐχαριστίαν διὰ τὰς πρὸς ἡμᾶς
 εὐεργεσίας, τὴν ὁμολογίαν τῆς ἡμετέρας ἀσθε-
 νείας καὶ τὴν ἐπίκλησιν τῆς Θεῖας βοήθειας.

Ἡ δευτέρα περιέχει τὴν φαινομένην προσκύνη-
 σιν, τὴν ἀνάγνωσιν ἢ ἀπαγγελίαν τῆς προσευχῆς,
 τοὺς στεναγμοὺς, τὰ δάκρυα, τὴν σύγχυσιν εἰς
 τοὺς νεκροὺς, κτλ.

Προηγείται βεβαίως τῆς ὕλικῆς καὶ φανεραῆς ἡ
 διανοητικὴ καὶ ἄκαρτος λατρεία· ἀλλ' ὁ ἀγαπῶν
 καὶ σεβόμενος οὐχ ἤττον ἐκφράζει διὰ λόγων καὶ
 ἔργων καὶ τὸ σέβας καὶ τὴν ἀγάπην.

Θαυμάσιαι τῶντι τὰ ἀποτελέσματα τῆς εἰ-
 λεκτινοῦς καὶ ἐν πίστει γινομένης προσευχῆς. Δι'
 αὐτῆς ἡ Ἄννα ἠξιώθη γεννηθῆσαι τὸν μέγαν προφή-
 την Σαμουὴλ. Δι' αὐτῆς ὁ Ἐξεκίας δεινῶς πά-
 σχον οὐ μόνον ἰατρύεται ἀλλὰ καὶ τῆς ζωῆς
 λαμβάνει παράτασιν. Δι' αὐτῆς ὁ Μαρδοχαῖος καὶ
 ἡ Ἐσθήρ ἐλύτρωσαν τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν ἐκ τῆς
 ἐπιβολῆς τοῦ Ἀμμάν. Δι' αὐτῆς ἡ Ἰουδθὴ ἐνίκησε
 τὸν Ὀλοφέρνην. Δι' αὐτῆς οἱ τρεῖς παῖδες Ἀνα-
 νίας, Ἀζαρίας καὶ Μισαὴλ ἐσθεσαν τὴν δύναμιν
 τοῦ καιομένου πυρός. Δι' αὐτῆς ὁ Δανιὴλ ἐφίμωσεν
 ἐν τῷ λάκκῳ τὰ στόματα τῶν λέοντων. κ.τ.λ.

Ἰστατο μετὰ κατανύξεως καὶ ἐτυπτε τὸ στή-
 θος αὐτοῦ ὁ τελῶνης, ἔχρει δὲ πολυτίμου μύρου

τους πόδας του θεοκτόνου ή Μαγδαληνή Μαρία, και εξέμασε διά των τριχών αυτής· ού μόνον δε τουτό αλλά και καταφίλει αυτούς διακρούουσα.

Απεδοκίμασεν άρά γε ταύτα πάντα ό Ιησους Χριστός; ούδαμώς τουτο βλέπομεν· έξ εναντίας επήνεσε μόν την ειλικρινή ευλάβειαν του πρώτου, έδωκε δ' ώς παράδειγμα την μετάνοιαν και τας περιποιήσεις της δευτέρας προς τους ξενιζόμενους δι' αυτός. (1).

Πόσαι αί θρησκείαι έχουνιν εξωτερικήν λατρείαν πώς θέλομεν την χριστιανικήν άνευ ταύτης; Αν κατακρίνωμεν (δικαιώς) τους προσβάλλοντας τώ καθήκον προς τους άρχοντας σέβας, διότι άνευ αυτού ούτε ασφάλεια, ούτε ειρήνη ύπάρχει δυνατή, πόσω μάλλον αξιόμιμπος καταδείκνυται όστις δι' άδιαφορίας ή και δι' άνοήτων λόγων εξουθενίζει εν ταις καρδίαις των άλλων τώ προς την λατρείαν του Θεού χρέος; Καθόσον άνευ αυτής έξαχρειούμενος ό λαός περιπίπτει εις πλήρη βαρβαρότητα, ή δε κοινωνία επαπειλείται υπό μυρίων έγκλημάτων.

Οί άρχαιοι χριστιανοί διετήρουν την τάξιν ώς προς τόν καιρόν της προσευχής, ήτο δε αυτή ή τρίτη, έκτη και έννάτη ώρα κατά την τότε διάρκειαν της ημέρας, ή καθ' ήμάς ή έννάτη πρό μεσημβρίας ή δωδεκάτη (μεσημβρία) και ή τρίτη μετά μεσημβρίαν.

Ο Θεός δέχεται την λατρείαν των πιστών όπουδήποτε γίνεται. Σπήλαιον, όρος, δάσος, πεδιάς, οικία όμοίως χρησιμεύουσιν ώς τόπος αυτής, αν ύπάρχη καθαρότης και συντριβή καρδιάς. Κατ' άρχάς οί χριστιανοί συνήρχοντο εν ιδιωτικαίς οικίαις, πολλάκις μάλιστα εν τώ ύπερώφ αυτών (2), άλλοτε συνηθροίζοντο εν κρύπταις ή επί του τάφου τινος μάρτυρος. Επί των αυτοκρατόρων όμως, μάλιστα δε του ανεξιθρησκοτάτου πάντων Άδριανού εκτίσθησαν και εκκλησίαι, διασημοτάτη δε πασών ποτε ήτο ή εν Νικομηδεία επί λόφου κτισθείσα, καταστραφείσα δε ύστερον υπό Διοκλητιανού.

Άλλά κατ' έξοχήν προσευχόμεθα έντός των ναών μετά των άλλων χριστιανών πρωίς και έσπέρας, πριν δηλαδή αναλάβωμεν και άφου παύσωμεν της ημέρας τά έργα, επικαλούμενοι την βοήθειαν του Θεού και ευχαριστούντες αυτόν κατά τώ ιερών εκείνο παράγγελμα «έκ Θεού άρχεσθαι και εις Θεόν αναπαύεσθαι.»

(1) Λουκ. Ζ'. (1) Πραξ. Αποστ. 20.

Οί τόποι της συναθροίσεως των πρώτων χριστιανών ελέγοντο προσευκτήρια κυριακά, όθεν και τώ γερμανικόν Kirche, αρχαιότερον γραφόμενον Kyrche, είτα δε εκκλησία, ναός. Μέρη αυτών ήσαν 1) ό ναός, τώ πρόναον, όπου ίσταντο οι άβάπτιστοι, οί έθνικοί, οί Ιουδαίοι, οί καταχρούμενοι 2) τώ ιερών, ό κυρίως ναός των πιστών, όπου ήτον ό άμβων, έφ' ου άνεγινώσκετο ή άγία γραφή και έγίνετο ή διδαχή. 3) τώ άγιον βήμα. Άδυστα, άγία των άγίων, τόπος χωριζόμενος του λοιπού διά παραπετάσματος (άμφιθύρων και κυκλίδων) έχων τώ θυσιαστήριον, είτε την άγίαν τράπεζαν, τόν θρόνον του επισκόπου και περι αυτών τας καθέδρας των ιερέων (πάνθρονον).

Εκει άπαντες οί χριστιανοί μικροί και μεγάλοι νέοι και γέροντες, άνδρες και γυναίκες, άρχοντες και άρχόμενοι εύρισκόμεθα όμοιοι ώς μία μόνη και μεγάλη οικογένεια. Ουδεμία τότε διακρίσις τάξεων, ό άρχων γονυπετεί πλησίον του έσχάτου της πολιτείας, ό πτωχός ίσκαται παρά τόν πλούσιον. Ένώπιον του άοράτου Θεού και κυρίου πάντων κατ' ουδέν διαφέρομεν. Η φυσική αυτή ισότης, εις ήν ούτως εκ διαλεμμάτων επανερχόμεθα, άνυφοί μόν την ταπεινώσιν των μικρών και άδυνάτων, ταπεινοί δε τ' άνάπαλιν την άγέρωχον των μεγάλων και δυνατών αλαζωνίαν. Ο ναός και ό τάφος έξομοιοί και συγχωνεύει εις έν πάντας τους θνητούς.

Ούτω προσευχόμεθα μόν και κατ' ίδιαν έκκιστος· άλλ' ή δέσπεις ήμίν γίνεται πολύ μζλλον ευπρόσδεκτος, όταν αναφέρεται παρά πολλών όμοιού επί τώ αυτό συνηγμένων. Διότι αυτός ό Ιησους Χριστός φητός τουτο ειπε. «Πάλιν λέγω ήμίν, ότι εάν δύο ήμίν συμφωνήσωσιν επί της γής περι παντός πράγματος, ου εάν αίτήσωνται, γενήσεται αυτοίς· παρά του πατρός μου του έν ουρανοίς· ου γάρ ειπεί δύο, ή τρεις συνηγμένοι εις τώ έμόν όνομα, εκεί ειμι έν μέσφ αυτών». (1) Διά τουτο έκκιστος προσευχόμενος λέγει· διά της κυριακής προσευχής ουχι πάτερ μου, αλλά πάτερ ήμίν, ώστε παρακαλεί ου μόνον ύπερ έαυτού, αλλά και ύπερ των άλλων. (2).

Πόσον συγκινείται ή καρδιά υπό κατανοήσεως και ευλαβείας και έλπίδων, όταν αναλογιζόμεθα ότι κατά τόν αυτόν εκείνον καιρόν κλίνουσι γόνυ ένώπιον του Θεού άνακείμενοι λαοί, ότι βασιλείς

(1) Ματθ. ΙΙΙ', 19-20.

(2) Cyprian de orat domin.

κατακείμενοι από του θρόνου επικαλούνται τόν βασιλέα των βασιλέων, ότι από πόλεων και χωρίων, από όρέων και κοιλάδων, από γής και θαλάσσης, όπου κλυδωνίζονται οί κυτυλλόμενοι, ή αυτή ψαλμοδία εν διαφόροις γλώσσαις εις τόν ύψραν κατευθύνεται! και ει εύχαι μυριάδων άνθρώπων ως ευώδες θυμιάμα άναθεύουσιν εις τους πόδας του θρόνου του αιώνιου Θεού!

Εν τώ ναφ όπου σήμερα προσεύχομαι, συνήρχοντο προσευζόμενοι και οί πρόγονοί μου. Εκεί έθαπτίσθη, εκεί ένουμφεύθη, εκεί δε και νεκρός ποτε κηδευθήσομαι.

Εν τώ ναφ αί δεήσεις ένίσχύνονται υπό του πλήθους των εκκλησιαζομένων ως πολλά συντημένα μαγνήτου τεμάχια. Εκεί άκούω άπ' άμβωνος έμνησόμενα τά θεία λόγια, λαμβάνω τας δεούσας παραίνεσεις, μανθάνω τά καθήκοντα της χριστιανικής πολιτείας. Κάν δ' έγώ σωφρότερος ίσως των άλλων τυχών, όλίγην έχω ανάγκην ταιούτων είτηγήσεων ουχ' ήτιον ύμεις όφείλω τακτικώς παρενέσκεισθαι γενόμενος προς τους άλλους ευσεβείς παράδειγμα, κερδίζων δε παρ' αυτών ως άντάλλαγμα τιμήν και άγάπην. Ο Θεός ουδεμίαν ανάγκην έχει της πολυτελείας, των κοσμημάτων του ναού και της κομπής των τελετών· Αλλά αυτά αποδεικνύουσι την διαίθεσιν του ανθρώπου, ως τώ άποτέλεσμα μαρτυρεί την αίτίαν. Οί νοοί των διαμαρτυρομένων φαίνονται μζλλον ως λέσχαι ανθρώπων και σχολαί ή ως ευκτήρις οικος του Θεού.

Ο Θεός δικαίως άπειτεί παρ' ήμίν την ευγνωμοσύνην. Όθεν ότι εκ των δέκτ ιεθέντων λεπρών μόνον εις· επέστρεψεν ευχαριστήσων αυτώ ειπε προς ούδασκκλήν των ακουόντων και άπλως πάντων των πιστών, ουχι δέκα ήσαν οί καθαρισθέντες, οί δε έννάς ποθ;

Ότι δ' άπειτείται σχηματισμός ευπροπής και ευλάβειας και κατανύξης περι την προσευχήν, τίς άμφισβάλει; Διότι αν ταπεινώς και ευλαβώς εμφανιζόμεθα προς τόν ήγεμόνα, πόσω μάλλον προς τόν βασιλέα των βασιλέων;

Επειδη ό άνθρωπος διά των αισθητηρίων άντιλαμβάνεται «ουδέν εν τώ ναφ ή μή πρότερον εν τή αισθήσει» τά υλικά άντικείμενα κινούσιν αυτόν ούτως ό λόγος επενεργεί επί της δικαιοίας και ή πράξις επί της θελήσεως και τας έννοιαις των άλλων διά της άκοής μανθάνομεν.

Άρα και αί τελεταί αί κινούσαι τας αισθήσεις ενεργούσιν άμέσως ου μόνον επί του νοός αλλά

και επί αυτής της καρδιάς εμφαίνουσιν έξωτερικώς τας θρησκευτικας αληθείας· καθώς ή λέξις και τά γράμματα της έννοιαις του ανθρώπου, όθεν διαγειρουσιν ιδέας εν αυτώ και αισθήματα, οίον τόν φόβον, την ευλάβειαν, την άγάπην, την κατανύξιν, την έλπίδα του μέλλοντος και την μνήμην των παρελθόντων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ (1).

Ιστορική εποχή.

Εκτός των Ελλήνων κατέκρησαν εν τή μεγάλη, προς μεσημβρίαν του κάτω Ιστρού, Κερκυνησφ και δύο έτεροι φυλαί ή Ιλλυρική και ή Θρακική, αίτινες κατά τας γλωσσικας έρεύναις θεωρούνται ως άλλότριαι και προς άλλήλας και προς την Ελληνικήν. Η Ιλλυρική φυλή κατέλαθε τώ βορειοδυτικόν μέρος της σημερινής Ευρωπαϊκής Τουρκίας και έξεστάθη μέχρι των ποταμών Σάου και Ιστρού. Τά μάλλον λόγου αξία έθνη της Ιλλυρικής φυλής είναι οί Τχλάντιοι, οί Ιστροί, οί Ένετοί, οί Λυθουρνοί κτλ. Εξαπλαθέντες οί Λυθουρνοί εις πολλά μέρη της Ευρώπης κατέλαθον και την Σχερίαν. Άδελφον δε είναι τότε αυτοί κατέλαθον την νήσον. Προϊόντος όμως του χρόνου οί Λυθουρνοί έξεδιώχθησαν υπό των Κορινθίων, αίτινες κατά τώ έτος 736 π. χ. ήλθον εις την νήσον όπου ήγειρον πόλιν, ήν άνόμασαν. Κόρυκρον. Οί Κορινθιοί έθεώρησαν προσροσώτατον να καταλάβωσι την Κέρκυραν, ουχι μόνον διά να ευκολύνωσι τόν πλοον αυτών μεταξφ Πελοποννήσου και Ιταλίας, αλλά και διά να έχωσι πρόχειρον τινα σταθμόν εις τας εμπορικας αυτών σχέσεις μετά της Ηπειρου και Ιλλυρίας. Αρχηγέτης της άποικίας των Κορινθίων ήτο ό Κερκυρακτής εκ του γένους των Ηρακλειδών. (2) Εν τή Αιολική Κορίνθω ιδρύθη ή Δωρική κυριαρχία διά του Ηρακλειδου Αλήτου, του όποιου οί άπόγονοι έβασίλευσαν αυτόθι επί πέντε γενεάς. Περι δε τώ έτος 777 π. χ. ήρπασαν την άρχήν οί καλούμενοι Βακχιάδαι και άποκλείσαντες τά λοιπά Δωρικά γένη συνέστησαν όλιγαρχία. Την άρχήν ταύτην κατέλυσεν ό Κύψελος γενόμενος τύραννος. Τώ δε 4 έτος της τριακαστής ογδόης Ολυμπιάδος (625 π. χ.) διεδέχθη τόν Κύψελον ό πρωτότοκος ουτού υίός Περίανδρος, όστις καταστράθει ίσχυρής εν θαλάσσει

1) Ίδε φυλλάδιον 45, σελ. 656, τόμ. Β'.

2) Στραβών Βιβλ. 6 σελ. 260.

μετά μικρόν τῆς ἐξουσίας του, κατέλαθε καὶ τὴν Κέρκυραν ἢν σκληρῶς ἐτυράννησεν. *

Ὁ Περίανδρος μετὰ τῆς Μελίσσης, θυγατρὸς τοῦ τυράννου τῆς Ἐπιδάμου, Προκλέους, ἐγέννησε δύο υἱοὺς τὸν Κύφελον καὶ τὸν Λυκόφρονα καὶ θυγατέρα τὴν Κλεοβουλίνην. Ἄλλ' ἢ φιλῶς τοῦ συζυγικοῦ ἔρωτος ἐσθέσθη ταχέως ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ τυράννου, φρονέωντος δι' ἐνὸς ποδοκτυπήματος τὴν σύζυγον αὐτοῦ. Μελὼν ὁ Λυκόφρων ὅτι φρονεῖ τῆς μητρὸς του ἦτο ὁ Περίανδρος, πολὺ ἀπεστρέφετο αὐτόν. Ὡς ἐκ τούτου ὁ Περίανδρος πρὸς τιμωρίαν αὐτοῦ πρῶτον μὲν ἀπηγόρευσε ῥητῶς εἰς τοὺς πολίτας νὰ ἔχωσι σχέσιν τινὰ μετὰ τοῦ Λυκόφρονος, ἔπειτα δὲ ἀπέστειλεν αὐτόν εἰς Κέρκυραν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἀποβιώσῃ ὁ Περίανδρος προσεκάλεσε τὸν Λυκόφρονα νὰ μεταβῇ εἰς Κόρινθον ὅπως διαδεχθῇ τὴν ἐξουσίαν (1). Ὁ Λυκόφρων ὁμοίως ἀπέβλεπεν εἰς ἴσου καὶ τὴν πατρικὴν προέκλειψαν καὶ τὰς θεαμακὰς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Κλεοβουλίνης ἰουσίας. Ἰδὼν ὁ Περίανδρος τὴν ἀμεταίτητον τοῦ Λυκόφρονος ἐπιμονὴν, ὅπως μὴ μεταβῇ εἰς Κόρινθον, ἀπεράσισε νὰ μεταβῇ αὐτὸς εἰς Κέρκυραν. Μελόντες τοῦτο οἱ Κερκυραῖοι καὶ θέλοντες ἄρ' ἐτέρου νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτόν νὰ μεταβῇ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐφρόνευσαν τὸν δυστυχῆ Λυκόφρονα (2). Ὁ δὲ Περίανδρος πρὸς ἐκδικησὶν τῆς πράξεως ταύτης ἐπεμψεν τρικασίους νέους ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων Κερκυραϊκῶν οἰκογενειῶν πρὸς Ἀλυάττην, βασιλέα τῶν Σάδων, ὅπως ἀρροτηριασθῶσιν. Εὐτυχῶς ὁμοίως ἕνεκα τῶν ἐναντίων ἀνέμων προσωρμίσθησαν εἰς τὴν Σάμον καὶ προσέφυγον ἱκέται εἰς τὸν ναῦν τῆς Ἠρας κατὰ προσηγορίαν συμβουλὴν τῶν Σαρμίων, οὗς μεγάλως κατελύπησεν ἡ τύχη τῶν δυστυχῶν ἐκείνων νέων. Βαρυθύντες ἐπομένως οἱ Κορίνθιοι ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ Σάμιοι ἀπήγαγον τοὺς παῖδας εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν (3).

Πιεζόμενοι οἱ Κερκυραῖοι ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ Περίανδρου μετέβησαν ἄλλαχού μετὰ τῶν νέων οἰκιστῶν Κορινθίων νὰ κατοικήσωσι. Συνέστησαν λοιπὸν ἡσύχως καὶ ἐλευθέρως μετὰ τινος τῶν Κορινθίων πρώτου ἀποικίαν τὴν Ἐπίδαμον, κειμένην ἐπὶ τινος ἰσθμοῦ δεξιόθεν τοῦ εἰσπλέοντος τὸν Ἴονιον κόλπον. Ἀρχηγέτης τῆς ἀποικίας ταύτης ἦτο ὁ Φίλικος Ἐρατοκλείδου, Κορίνθιος τὸ γένος. Ἐλήθη δὲ ἀπὸ τῶν Κορινθίων, διότι κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος τῶν νέων ἀποικίων ὁ ἡγεμὼν ἐ-

(1) Ἡρόδοτος Βιβλ. γ'. παρ. 53. (2) Ἡρόδοτος Βιβλ. γ'. παρ. 53. (3) Ἡρόδοτος Βιβλ. γ'. παρ. 48.

λαμβάνετο ἐκ τῆς μητροπόλεως (1). Μετὰ ταῦτα ἐσύστησαν τὴν Ἀπολλωνίαν κειμένην ἐπὶ Ἰόφου καὶ ἀπέχουσαν τῆς θαλάσσης ἐξήκοντα σταδίου καὶ δέκα τοῦ ποταμοῦ Ἄωου (2). Οἱ Κερκυραῖοι προσέτι ἰδρυσαν μετὰ τῶν Κορινθίων τὴν Λευκάδα καὶ τὸ Ἀνακτόριον, τὸ ὁποῖον ἔκειτο ἐν τῷ στόματι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου (3). Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀποικίων τούτων οἱ Κερκυραῖοι ἐκράτουν πολλὰ φρούρια καὶ γαίας τῆς Ἠπείρου.

Ἡ πρόδοσις αὐτῆ τῶν Κερκυραίων προσεκάλεσεν ἀμέσως τὴν ἀντιζηλιαν πολλῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς μητροπόλεως Κορίνθου. Ἀλλὰ πρὶν τὸ πάθος τοῦτο προοδεύσῃ μέχρις ἐχθροπραξιῶν νέας κοινὰς κίνδυνος τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν ἠνάγκασε πάντας νὰ παραιτηθῶσι τῶν ἐγχωρίων αὐτῶν παθῶν καὶ συνενωθῶσι κατὰ κοινὸν ἐχθροῦ ἐπαπειλοῦντος νὰ καταποντίσῃ σύσσωμον τὴν Ἑλλάδα ὅλην. Ἀφοῦ ὁ Εὐρῆς ὑπέταξε τὴν Λίγυρον καὶ κατεπτόχε τὴν Καρχηδόνα καὶ Συρίαν ἐστράψε τὸ παρωργισμένον αὐτοῦ βλέμμα καὶ κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Μελόντες οἱ Ἀθηναῖοι ὅτι ὁ Εὐρῆς κατήρχετο εἰς τὴν Ἑλλάδα μετ' ἀναρρητήτου στρατικῆς ἐπεμψαν κήρυκας εἰς ὅλας τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις. Τοιοῦτοι κήρυκες ἐφύλασαν καὶ εἰς Κέρκυραν. Ἀκούσαντες οἱ Κερκυραῖοι τὰ παρὰ τῶν κηρύκων λεχθέντα ἀμέσως ἐφόπισαν ἐξήκοντα πλοῖα τὰ ὅποια καὶ ἐξέπλευσαν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐναντίων σφοδρῶν ἀνέμων ἠναγκάσθησαν νὰ διαμείνωσι ἐπὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸ ἀκρωτήριον Μιλέαν τῆς Λακωνίας (480 π. χ.) (4).

Μετὰ τὸν Μηδικὸν πόλεμον ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων κατέστη μεγίστη. Καταστρέψαντες τοὺς Περσικοὺς στόλους ἔσωσαν τὴν Ἑλλάδα ὅλην καὶ ἀπέκτησαν παντοδύναμον ἐπιβροῆν ἐφ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ὑπεροχὴ ὁμοίως αὐτῆ τῶν Ἀθηναίων ἤρχισε νὰ ἐπιβρῇ τὴν ἀντιζηλιαν τῶν Σπαρτιατῶν. Προϊδόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Σπαρτιατῶν βῆξιν ἐπεχείρησαν, τῆ προτροπῆ τοῦ Θεμιστοκλέους, τὴν ἔγερσιν τῶν ὑπὸ τοῦ Εὐρῆου καταδαφισθέντων τειχῶν τῆς πόλεως. Κατηγορηθεὶς ὡς ἐκ τούτου ὁ Θεμιστοκλῆς τῆ ὑποκινήσει τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις ἐχθρῶν του, ὅτι ἐπιδιώκει νὰ ὑποδουλώσῃ τῷ Εὐρῆῃ τὴν Ἑλλάδα, προσέφυγεν εἰς τὴν Κέρκυ-

(4) Θουκυδ. Βιβλ. Α'. παρ. 24 (2) Σπράδων Βιβλ. Ζ' σελ. 306. (3) Πλούταρχος, βίος τοῦ Θεμ. - Θουκυδ. Βιβλ. Α' παρ. 29. (4) Διόδωρος Βιβλ. ΙΑ. παρ. 15

ραν. Εὐγνωμονοῦντες δ' αὐτῷ οἱ Κερκυραῖοι ὡς ἀποκρίσσαντι, ὅτι ἡ ἀποικία τῆς Λευκάδος ἀνήκειν εἰς ἴσου εἰς τοὺς Κερκυραῖους καὶ Κορινθίους, ἐδέχθησαν φιλοφρόνως. (1). Ἀλλὰ γνωρίζοντας ὅτι οὐδεμίαν ἀσφάλειαν εἶχεν ἐν τῇ πατρίδι τῶν, συνώδυσαν αὐτὸν ἕως εἰς τὴν ἀπέναντι Ἠπείρον καὶ ἐκαῖθεν μετέβη, ὡς ἄλλοτε ὁ Ἰππίας, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πέρσου ὅπου ἔτυχε πολλὰς τιμῆς καὶ δόξης.

Εἶδμεν ἐν ταῖς προηγουμέναις ὅτι οἱ Κερκυραῖοι ἐσύστησαν πρώτην ἀποικίαν τὴν Ἐπίδαμον, ἣτις πρόϊοντος τοῦ χρόνου κατέστη ἰσχυρὰ καὶ πολυάνθρωπος. Ἡ ἀποικία ὁμοίως αὐτῆ ἔδωκε γῶργαν δυστυχῶς εἰς τὸν μεταξὺ Κερκυραίων καὶ Κορινθίων ἐλεύθερον πόλεμον. Ἐν τῇ νεοσυστάτῳ ταύτῃ πόλει ἀνεβῆ ἀτυχῶς ἡ διχόνοια ἡ κατὰ τήκοια πάντοτε τὴν καρδίαν πασῶν τῶν Ἑλληνικῶν πολιτειῶν. Γενομένης στάσεως ἐν Ἐπιδάμῳ ὁ δῆμος ἐξώρισε τοὺς δυνατοὺς, οἵτινες ἐνωθέντες μετὰ τῶν γειτονευόντων βαρβάρων, ἠνώχλουν τοὺς ἐν τῇ πόλει κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν (439 π. χ.) Ὡς ἐκ τούτου ὁ δῆμος ἀπέστειλεν εἰς τὴν μητρόπολιν Κέρκυραν πρέσβεις ὅπως πείσωσι τοὺς Κερκυραῖους νὰ μὴ ἐγκαταλείψωσι τὴν Ἐπίδαμον, εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν (2). Ἀλλ' οἱ Κερκυραῖοι δὲν ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις τῶν Ἐπιδάμων ἵνα μὴ περιπλεχθῶσιν εἰς πόλεμον μετὰ λαῶν βαρβάρων. Εἰδόντες δὲ οἱ Ἐπιδάμιοι ὅτι οὐδεμίαν βοήθειαν ἠδύναντο ν' ἐπιτύχωσιν παρὰ τῶν Κερκυραίων ἐπερώτησαν τὸν ἐν Δελφοῖς θεὸν, ἐὰν ἔπραπε νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν εἰς τοὺς Κορινθίους ὡς οἰκιστάς. Ἀπαντήσαντος τοῦ θεοῦ ὅτι ἔδει νὰ παραδώσῃ τὴν πόλιν εἰς τοὺς Κορινθίους καὶ αὐτοὺς ν' ἀνακρῶζωσιν ἡγεμόνας, οἱ Ἐπιδάμιοι ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Κορινθίων, οἵτινες ἀμέσως ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις τῶν Ἐπιδάμων (436 π. χ.) καὶ ἐξέπεμψαν κατ' αὐτῆς ἀποίκους καὶ φρουροὺς εἰς Ἀμπρακιωτῶν καὶ Λευκαδίων. (3).

Μελόντες οἱ Κερκυραῖοι τοῦτο στρατεύουσι κατὰ τῶν Ἐπιδάμων μετὰ τεσσαράκοντα πλοίων καὶ προσεβάλοντες τοὺς φυγάδας καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς πολιορκοῦσι τὴν πόλιν. Ἀμέσως ἐτοιμάσθησαν ν' ἐκστρατεύσωσι πρὸς τὴν Ἐπίδαμον καὶ οἱ Κορίνθιοι, ἀλλὰ φοβούμενοι μήπως ἐμποδισθῶσι διὰ θαλάσσης ὑπὸ τῶν Κερκυραίων ἱκέτευσαν

(1) Θουκυδ. Βιβλ. Α' παρ. 136. (2) Θουκ. Βιβλ. Α' παρ. 24. (3) Θουκ. Βιβλ. Α' παρ. 25.

τοὺς Μεγαρεῖς, τοὺς Παλεῖς καὶ ἄλλους λαοὺς νὰ συνοδεύσωσιν αὐτοὺς. Ὡτῶ τριήρεις προσέφερον οἱ Μεγαρεῖς, τέσσαρας οἱ Παλεῖς τῆς Κεφαλληνίας, πέντε οἱ Ἐπιδάμιοι, μίαν οἱ Ἑρμιοναῖς, δύο οἱ Τροιζήνιοι, δέκα οἱ Λευκαδῖοι καὶ ὅκτω οἱ Ἀμπρακιωτῆται (1).

Ἐκ τῆς παρασκευῆς ταύτης τῶν Κορινθίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτῶν ἀμέσως κατείδον οἱ Κερκυραῖοι τὴν ἐλεύθερον ἄμα δὲ καὶ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα τῆς βῆξεως μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν Κορινθίων ὡς ἐκ τούτου προσεπάθησαν νὰ λύσωσι τὴν διαφοράν αὐτῶν διὰ μέσων εἰρηνικῶν. Ἀπέστειλαν ὅθεν εἰς Κόρινθον πρέσβεις προτεινόντες τοῖς Κορινθίοις ν' ἀναθέσωσι τὴν πρὸς ἀλλήλους ὑφισταμένην περὶ τῆς Ἐπιδάμου διένεξιν εἰς τὴν ἀπόφασιν οἰκισθῆναι Πελοποννησιακῆς πόλεως τὴν ὁποῖαν ἤθελον ἐκλέξαι προηγουμένως ἢ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου. Ἀλλ' οἱ Κορίνθιοι ὑπεροπτικῶς ἀπάντησαν ὅτι εἰς οὐδεμίαν διαπραγματεύσειν θέλουσιν ἔλθει ἐὰν πρῶτον δὲν διαλύσωσι τὸν ἀποκλεισμόν (2). Τῶν Κερκυραίων μὴ συναινέσαντων εἰς τοῦτο οἱ Κορίνθιοι ἐπλευσαν πρὸς τὴν Ἐπίδαμον μὲ πέντε καὶ ἑξοδακόντα τριήρεις καὶ μετὰ τρισχιλίους ὁπλίτας. Ἐστρατήγει τῶν μὲν τριηρῶν Ἄριστος ὁ Παλλίχου, Καλλικράτης ὁ Καλλίου καὶ Τιμάνωρ ὁ Τιμάνθου. Τοῦ δὲ πεζοῦ Ἀρχέτιμος ὁ Εὐρυτίμου καὶ Ἰσαρχίδης ὁ Ἰσάρχου. Ἄμα οἱ Κορίνθιοι ἐφθασαν πλησίον τοῦ Ἀκτίου τῆς Ἀνακτορίας γῆς, ὅπου ὑπῆρχε τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπολλῶνος, οἱ Κερκυραῖοι ἐπεμψαν πρὸς αὐτοὺς κήρυκα ὅπως ἐμποδίσωσι τὸν περαιτέρω πλοῦν καὶ συγχρόνως ἐπλήρωσαν τὰς ἐν ἐνεργείᾳ τριήρεις καὶ ἐπεσκύασαν τὰς ἑλπίδας. Ἀναγγεῖλαντος δὲ τοῦ κύριοκοῦτι οἱ Κορίνθιοι δὲν ὑπέκωσαν εἰς τὴν διαταγὴν, οἱ Κερκυραῖοι ἐπλευσαν κατ' αὐτῶν μὲ ὀγδοήκοντα τριήρεις — ἐκτὸς τῶν μεσσαράκοντα αἰτίνας ἐπολιόρκουν τὴν Ἐπίδαμον — καὶ παρατάξάμενοι εἰς μάχην ἐνίκησαν φθείραντες τὸν Κορινθίων πέντε καὶ δέκα τριήρεις (3) (438 π. χ.) Μετὰ δὲ τὴν μάχην οἱ Κερκυραῖοι ἔστησαν τρόπαιον εἰς τὴν Λευκίμικην, ἀκρωτήριον τῆς Κερκύρας, καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους Κορινθίους ἔθεσαν ὑπὸ φύλαξιν, τοὺς δὲ συμμάχους αὐτῶν ἐφρόνευσαν. (4) (435 π. χ.)

Διαρκούντος τοῦ ἔτους ἀπὸ τῆς ναυμαχίας ὡς καὶ κατὰ τὸ ἐπίον, οἱ Κορίνθιοι κατήρτισαν ἰσχυ-

(1) Θουκυδ. Βιβλ. Α' παρ. 27, (2) Θουκυδ. Βιβλ. Α' παρ. 28. (3) Θουκυδ. Βιβλ. Α' παρ. 29 (4) Θουκυδ. Βιβλ. Α' παρ. 30.

ρότερον στόλον και προσέλαβον πολλούς ἐμισίθους κωπηλάτας ἐκ τῆς Πελοποννήσου και τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος (438 π. χ.). Οὐχ ἦττον ὅμως και οἱ Κερκυραῖοι παρεσκευάσθησαν εἰς πόλεμον δι' ἴσης δραστηριότητος. Ἀλλ' ἰδόντες ὅτι ἦτο ἐπικίνδυνον ν' ἀντιπραχταχθῶσι μόνον των κατὰ τῆς ἰσχυρᾶς τῶν Κορινθίων και τῶν συμμάχων αὐτῶν δυνάμεως, ἐξέπεμψαν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐκζητοῦντες τὴν συμμαχίαν αὐτῶν. Τοῦο μαθόντες οἱ Κορίνθιοι ἀπέστειλαν και αὐτοὶ εἰς Ἀθήνας πρέσβεις ὅπως ἀντείπωσιν εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς αἰτήσεως τῶν Κερκυραίων (1) (433 π.χ.).

Φθᾶσαντες οἱ Κερκυραῖοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας και εἰσελθόντες ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως τοῦ δήμου ἀπήγγειλαν λαμπρὰν δημογορίαν, ἣν ὁ Θεουκιδίδης ἀναφέρει, ἐξιστορῶν τὰ γεγονότα ταῦτα (2). Ἀγροσευάντων και τῶν Κορινθίων πρέσβειων, οἱ Ἀθηναῖοι οἵτινες ἐπεθύμουν μὲν νὰ προστασιασθῶσι τὴν ἀξιολόγησιν τῶν Κερκυραίων ναυτικῆν δύνανται, δὲν ἤθελον ὅμως και νὰ παραχθῶσιν τὰς σπονδὰς πρὸς τοὺς Πελοποννησίους, δὲν συνῆψαν συμμαχίαν πρὸς τοὺς Κερκυραίους κατ' ἐπιθεῖαν, συναμολόγησαν ὅπως ἐπιμαχίαν δι' ἧς ὁπέσχοντο ἀμοιβαίαν συνδρομὴν ἐὰν ἐπιτεθῆ τι κατὰ τῆς Κερκυράς ἢ κατὰ τῶν Ἀθηνῶν (3) (433 π. χ.).

Μετὰ μικρὸν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν Κορινθίων πρέσβειων, οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέπεμψαν εἰς βοήθειαν τῶν Κερκυραίων μικρὰν τινὰ ναυτικὴν μοῖραν δέκα τριηρῶν, ὑπὸ Λακεδαιμόνιον τὸν Κίμωνος, Διότιμον τοῦ Στρομβίχου και Πρωτέα τοῦ Ἐπικλέους διατάξαντες αὐτοὺς τότε μόνον νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν Κερκυραίων, ὅτε αὐτοὶ ἤθελον πλεύσει κατὰ τῆς Κερκυράς ἢ τῶν ἀποικιῶν τῆς. (4). Παρασκευασθέντες οἱ Κορίνθιοι ἐπλευσαν κατὰ τῆς Κερκυράς με πεντήκοντα και ἑκατὸν τριήρεις, αἵτινες κατὰ πρόβλεπον προσωρμίσθησαν εἰς Χαιμέριον, ἀκρωτήριον τῆς Θεσπρωτίδος (5).

Μαθόντες οἱ Κερκυραῖοι ὅτι οἱ Κορίνθιοι ἐπλεον κατὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν πληρώσαντες δέκα και ἑκατὸν τριήρεις ὑπὸ τὸν Μαιμάκην, τὸν Αἰτιμίδην και τὴν Εὐρύδακτον ἐστρατοπέδευσαν εἰς τινὰ τῶν νησιδῶν, αἵτινες καλοῦνται Σύβοτα, ὅπου ἐβόησαν και αἱ δέκα Ἀθηναϊκαὶ τριήρεις (435 π. χ.). Ἄμα οἱ δύο ἐχθροὶ ἐγένοντο πρὸς ἀλλήλους:

(1) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 32. (2) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 32-36. (3) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 41. (4) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 45. (5) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 46.

ὄρατοὶ παρετάχθησαν εἰς μάχην. Τὸ μὲν δεξιὸν κέρασ τῶν Κερκυραίων ἐκράτουν αἱ Ἀθηναϊκαὶ τριήρεις, τὸ δὲ ἀριστερὸν οἱ Κερκυραῖοι διτηρημένοι εἰς τρεῖς μοῖρας. Τὸ δὲ δεξιὸν κέρασ τῶν Κορινθίων εἶχον αἱ τῶν Μεγαρέων και Ἀμπρακιωτῶν τριήρεις, τὸ μέσον οἱ ἄλλοι σύμμαχοι, τὸ δὲ ἀριστερὸν ἐκράτουν οἱ Κορίνθιοι. Δοθέντος τοῦ σημείου ἤρξατο ἡ μεγαλύτερα ἄμα δὲ και πεισματωδεστέρα τῶν μεταξὺ Ἑλλήνων ποτὲ συναφθειτῶν μαχῶν. Ἡ μάχη αὕτη ὁμοιάζε μάλλον με πεζομαχίαν, καθότι ἀφοῦ οἱ ἐχθροὶ συνακροῦσθησαν ἀμοιβαίως, δὲν ἠδύναντο εὐκόλως νὰ κινήσῃ δια τὸ πλῆθος και τὴν παραχῆν τῶν τριηρῶν. Οἱ ἐπὶ τῶν τριηρῶν προσεπάθουν νὰ διασπάσωσι τὰς ἐχθρῆκὰς γραμμὰς ναυμαχοῦντες μάλλον μετὰ θυμοῦ και ἐρώμης ἢ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῆς τέχνης. Τὸ δεξιὸν κέρασ τῶν Κορινθίων μεγάλως ἐπαθε, καθότι αἱ τριήρεις ἐτράπησαν εἰς φυγὴν και διασκορπίσθησαν ὑπὸ εἰκοσι Κερκυραϊκῶν. Ἐνῶ ὅμως ἐν τῇ κέραι τούτῳ ἐξησφαλίζετο ἡ νίκη ὑπὲρ τῶν Κερκυραίων, ἀπεναντίας οἱ Κορίνθιοι και οἱ σύμμαχοι αὐτῶν ὑπερίσχυον ἐν τῷ ἀριστερῷ, καθότι οἱ Κερκυραῖοι ἐξησθένισαν τὰς τάξεις των ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῶν τριηρῶν αἵτινες κατεδίωκον τὰς Κοριθιακάς (1). Ἡ ἀσύνητος αὕτη ἀπομάκρυνσις τῶν εἰκοσι Κερκυραϊκῶν τριηρῶν ἐκ τῆς μάχης συνεπέφερε τέλος τὴν νίκην ὑπὲρ τῶν Κορινθίων, οἵτινες ἄλλως τε ἤθελον ὑποστῆ ἦταν πληροστάτην. Διακρούσας τῆς μάχης οἱ Ἀθηναῖοι ἀνίσχυρον βοήθειαν προσέφερον τοῖς Κερκυραίοις και ἐπετεθῆσαν κατὰ τῶν Κορινθίων ἅφου οἱ Κερκυραῖοι εἶχον ἤδη τραπῆ εἰς φυγὴν. (37 π. χ.).

Μετὰ τὴν μάχην τρίτην οἱ Κορίνθιοι ἀφοῦ συνέλεξαν τὰ ναυάγια και τοὺς νεκροὺς των, ἐπλευσαν κατὰ τῶν Κερκυραίων, οἵτινες φοβούμενοι μήπως οἱ Κορίνθιοι πλεύσωσι κατὰ τῆς πατρίδος των ἐπλευσαν εἰς συναπάντησιν των. Ἐπλησίαζεν ἡ νύξ ὅτε οἱ Κερκυραῖοι ψάλλοντες τὴν ἐμβυκτήριον πικίαν ἐξεδήλουν τὴν ἐναρξιν τῆς μάχης, πλὴν μεγάλως ἐθαύμαζον βλέποντες τοὺς Κορινθίους πικυδροῦντας. Οἱ Κορίνθιοι εἶχον ἰδεῖ, ὡς φαίνεται, προσερχομένας εἰκοσι Ἀθηναϊκὰς τριήρεις, τὰς ὁποίας οἱ Κερκυραῖοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν ἕνεκα τῆς θέσεώς των. Αἱ Ἀθηναϊκαὶ τριήρεις, ὡν τὴν ἀρχηγίαν εἶχε Γλαύκων και Ἀνδοκίδης, διερχόμενα

(1) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 49.

τῶν ναυαγίων και τῶν νεκρῶν, ἐβόησαν εἰς Λευκίμνην, ὅπου ἦσαν ἐσκηνωμένοι οἱ Κερκυραῖοι οἵτινες ἐνόμισαν κατὰ πρόβλεπον αὐτὰς ἐχθρῆκὰς.

Τὴν ἐκαύριον αἱ τριάκοντα αὐταὶ τριήρεις ἐνωθεῖσα μετὰ τῶν Κερκυραϊκῶν ἐπλευσαν πρὸς τὸν ἐν τοῖς Σύβοτοις λιμένα ὅπου ἦσαν προσωρμισμένοι οἱ Κορίνθιοι, οἵτινες καθελκύσαντες τὰς τριήρεις αὐτῶν παρετάχθησαν εἰς μάχην. Δὲν ἐπεθύμουν ν' ἀρχίσωσι αὐτοὶ πρῶτοι τὴν μάχην ἢ διότι εἶδον τὰς Ἀθηναϊκὰς τριήρεις, ἢ διότι ἐφοβῶντο τοὺς ἐν τοῖς πλοίοις αἰχμαλώτους. Ἄλλως τε οἱ Κορίνθιοι ἐπεθύμουν νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰ ἴδια, ἀλλ' ἐφοβῶντο μήπως ἐμποδισθῶσιν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, θεωροῦντων ἴσως λευμμένας τὰς συνθήκας ἀφοῦ εἶχον ἔλθει εἰς χεῖρας. Ἐπεμψαν λοιπὸν πρέσβεις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἄνευ κήρυκος οἵτινες εἶπον τὰ ἐξῆς. «Μεγάλην ἀδικίαν διαπράττετε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀρχόμενοι τοῦ πολέμου, παραβιάζοντες τὰς σπονδὰς και ἐμποδίζοντες ἡμᾶς διὰ τῶν ὀπλων σας νὰ ἐκδικηθῶμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν». Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀπήντησαν. «Οὔτε τοῦ πολέμου ἀρχόμεθα, ὦ ἄνδρες Πελοποννησῖοι, οὔτε τὰς σπονδὰς λύομεν. Κατέλιθμεν ἐνταῦθα μόνον πρὸς ἀντίληψιν τῶν συμμάχων ἡμῶν Κερκυραίων. Τότε μόνον θέλομεν ἐπιτεθῆ καθ' ὑμῶν ὅτε πλεύσετε ἢ κατὰ τῆς Κερκυράς ἢ κατὰ τῶν συμμάχων αὐτῆς. (1)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΜΠΡΟΣ.

ΠΕΡΙ ΟΡΚΟΥ.

(Ἀπόσπασμα ἐπιτολογιαίας διατριβῆς πρὸς τὸν Σεβασμώτατον^{***})

ὑπὸ Ἰωάννου Γ. Χρυσοθέγγη.

Α. Ὁ πρὸς ἀπόδειξιν ἀληθείας τινὸς αὐθαίρετος ἢ ἐπακτὸς ὄρκος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κλητοῖς (1) Ἰουδαίοις τε και Ἑλλήσι δὲν ἀπαγορεύετο, διὰ τοῦτο εὐρίσκουμεν παρὰ μὲν τῷ Ἰσοκράτει τὰ ἐξῆς δύο:

1. Πρῶτον μὲν οὖν εὐσέβει - ἅ πρὸς τοὺς θεοὺς μὴ μόνον θύων, ἀλλὰ και τοῖς ὄρκοις ἐμμένειν - ἐκάεινο μὲν γὰρ τῆς τῶν χρημάτων εὐπορίας σημείον, τοῦτο δὲ τῆς τῶν τρόπων καλοκἀγαθίας τεκμήριον. (2)

(1) Θεουκιδ. Βιβλ. Α. παρ. 53. (2) 1. Κορυθ. Α' 24. (3) Πρὸς Δημόν. δ' 43 d.

Π. Ὄρκον ἐπακτὸν προσδέχου διὰ δύο προφάσεις, ἢ σαυτὸν αἰτίας αἰσχυρᾶς ἀπολύων ἢ φίλους ἐκ μεγάλων κινδύνων διακώζων. (3) Μόνον οὖν πρὸς ἀποφυγὴν μομφῆς φιλοχρηματίας ἢ ἐπιπορκίας ἀπαγορεύεται και αὕτη ἡ εὐορκία ὅθεν ὁ αὐτὸς Ἰσοκράτης ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω προσθέτει και τὰ ἐξῆς: «ἕνεκα δὲ χρημάτων μηδένα θεὸν ὁμώσης μηδ' ἂν εὐορκεῖν μέλλης; δόξεις γὰρ τοῖς μὲν ἐπιπορκεῖν τοῖς δὲ φιλοχρηματικῶς ἔχειν.» (4).

Β. Ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ Διαθήκῃ:

1. Ἡ λέξις διαθήκη, οἷον ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου ἵστημι τὴν διαθήκην μου, διατίθεμαι τὴν Διαθήκην μου ταῦτόν ἐστὶ τῷ ὁμῶσει. (5) «Κατ' ἐμαυτοῦ ὅμοσα, λέγει Κύριος... ἡ μὲν εὐλογῶν εὐλογήσω σε και πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου κτλ. (6).

Π. Πρῶτος ἐπιβίβλεται ὄρκος εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας οἷον «προσελεύσεται ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ και ὀμείναι ἡ μὲν, κτλ. (7) Ὄρκος ἔσται τοῦ θεοῦ ἀναμέσον ἄμφοτέρων κτλ.

ΠΙ. Τὸ ἐν τῷ Δεκαλόγῳ (8) «οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ» κτλ. δὲν ἀπαγορεύει τὸν ὄρκον ἀλλὰ τὴν ἐπιπορκίαν ὡς ἐρμηνεύεται σαφῶς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. (9) «Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη τοῖς ἀρχαίοις οὐκ ἐπιπορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου» κτλ. και εἰς τὸ Λευιτικὸν (10) λέγεται «Και οὐκ ὀμείσῃς τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδικίῳ και οὐ βεβηλώσατε τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ὑμῶν και εἰς τοὺς ἀριθμοὺς (11) ἄνθρωπος... ὅς ἂν ὁμώσῃ ὄρκον, οὐ βεβηλώσει τὸ βῆμα αὐτοῦ. (12).

Γ. Τῆς ἀκραίφνου ἠθικῆς ἀξίωμα ἐστίν, οὐδέποτε νὰ καταφεύγῃ τις διὰ πίστωσιν τῶν λόγων του εἰς τὸν ὄρκον, ἀλλ' ἐχέγγυον αὐτῶν νὰ ἔχη τὸ και καὶ οὐ διὰ τοῦτο και ἐν εὐαγγελίοις (13) λέγεται. «Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμῶσαι ὅλους... ἔσται δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναί, και, οὐ, οὐ» (14) ἀλλὰ και ἐνταῦθα δὲν ἀπαγορεύεται ὁ ὄρκος ἀλλ' ὁ τύπος παραδείγματος χάριν, ἀντὶ νὰ ὁμώσῃ τις εἰς τὸν θεὸν, εἰς τὸν οὐρανὸν, κτλ. μεταχειρίζεται

(3) Πρὸς Δημόν. δ' 23 e. (4) Αὐτόθι. (5) Γένεσις Θ' 9 και ἐφεξῆς. 1E'. 18 1Z'. 11. 43. 14. 19. 21. παράβαλε KB'. 16. 17. (6) Βλέπε Δευτερονόμι. 10'. 8 και ΚΣΤ'. 3. (7) Ἐξῆδος KB'. 8 παράβαλε 9 και 10. (8) Ἐξῆδος Κ'. 7. παράβαλε Δευτερονόμιον Ε'. 11. (9) Κατὰ Ματθαίου Ε'. 33. (10) Λευιτικὸν 10'. 12. (11) Ἀριθμοὺς Α'. 2. (12) Βλέπε και Δευτερονόμιον Ε'. 11. κγ'. 23. (13) Κατὰ Ματθαίου Εὐαγγέλιον Ε'. 34. (14) Παράβαλε ἐπιστολὴν Ἰακώβ Ε'. 12.

τύπον ὄρκου τὸ γαί καὶ τὸ οὐ' σημειωτέον περι-
πλέον ὅτι ἡ λέξις λόγος εἰς τὸ ἀνωτέρω «ἔστω
δὲ ὁ λόγος ὑμῶν» ταυτίζεται πρὸς τὸ ὄρκος ὡς
ἐμπεδοῦται ἐκ τοῦ ἐξῆς «ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα
διαθήκης αὐτοῦ, λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας
γενεάς· ὃν διέθετο τῷ Ἀβραάμ, καὶ τοῦ ὄρκου
αὐτοῦ τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ Ἰακώβ
εἰς πρόσταγμα καὶ τῷ Ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώ-
νιον λέγων σοὶ δώσω τὴν γῆν Χαναάν, κτλ. (15)

Δ'. Τὸ ἴδιον ἀναφέρει καὶ ὁ Λουκᾶς (16) «μνη-
σθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, ὄρκον, ὃν ὤμοσε
πρὸς Ἀβραάμ τὸν Πατέρα ἡμῶν τοῦ δοῦναι ἡμῖν»
κτλ. καὶ εἰς τὰς Πράξεις (17) «Προφήτης οὖν ὑ-
πάρχων (ὁ Δαυὶδ) καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκω ὤμοσεν αὐ-
τῷ ὁ Θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ κτλ.
(18), καὶ, «καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγ-
γελίας, ἧς ὤμοσεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ» κτλ. (19)
«Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγελία μὲν ὁ Θεός, ἐπεὶ
κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὁμολογίας, ὤμοσε καὶ
ἑαυτοῦ λέγων ἢ μὴν εὐλογοῦν» κτλ. (20) καὶ ὤ-
μοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται» κτλ. (21).

Ταῦτα ἔστωσαν πρὸς γνῶσιν τινὸς Σεβασμιω-
τάτου ἐν τινι συνκναστρῶσῃ τάναντία διάσχυρι-
ζομένου καὶ ὀργιζομένου σπύδρα κατ' ἐμοῦ ὡς
ἀντιλέγοντος ἐγὼ, φίλε ἀναγνώστα, ἐνθυμηθεὶς
τὸ Θεουκιδίδειον, «καλὸν δ' ἦν, εἰ καὶ ἡμαρτάνο-
μεν, τοῖς δὲ μὲν εἶξι τῇ ἡμετέρῃ ὀργῇ, ἡμῖν δὲ
αἰσχρὸν παραβιάσασθαι τὴν τούτων μετριότη-
τα» (22) τότε μὲν ἐσιώπησα, εἶτα δὲ ἐπιστολὴν
τὸ δίκαιον ἐκτιθεὶς καὶ ἐκτυλίσσω ἐν αὐτῇ πρὸς
αὐτὸν ἐπεμψάμην.

Τῆ 31 Ἰουλίου 1865.

(15) Ψαλμὸς 104.8—12 καὶ 42.

(16) Α'. 72—74. (17) Β'. 30 Παρβ. 2 Σαμουὴλ
ζ'. 17, 1. Χρονικῶν κβ'. 40 καὶ ψαλμ. 122. 41.
(18) Πράξ. ιγ'. 34. 2 Σαμουὴλ ζ'. 12. 1 Χρονικῶν κβ'.
10 καὶ ψαλμ. 41. 2. (19) Πράξ. ζ'. 17. Ἔξοδος α'. 7
κτλ. Παράκλη ἐπιστολὴν πρὸς Ἑβραίους τοῦ Παύλου Γ'
48 (Ἀριθ. ιδ'. 30 καὶ Δευτερον. α'. 34, 35) καὶ Δ'. 3
(ψαλμὸς 95. 11). (20) Πρὸς Ἑβραίους ε'. 13 καὶ 46—20
παράκλη ἐξοδὸν κβ'. 44. (21) Ψαλμὸς 110. 1. (22) Θεου-
κιδ. Βιβλ. Α'. 38.

ΗΟΙΚΙΑΑ.

* Ἡ καθολικὴ Ῥωμαϊκὴ ἐκκλησία σύγκειται ἐξ
139 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, κυβερνᾶται ὑπὸ
ἐβδομήκοντα καρδιναλίων, λεγομένων καὶ πριγκι-
πῶν τῆς ἐκκλησίας, εἰς μνήμην τῶν ἐβδομά-
κοντα ἀποστόλων. Ὁ καρδιναλῖος ἐπίσκοπος τῆς
Ῥώμης, λεγόμενος προσέτι καὶ ἐπίτροπος τοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἅγιος πατὴρ ἢ πάππας, εἶναι περιβε-
βλημένος ἐξουσίαν ἀπερίοριστον ἐπὶ τοῦ πνεύμα-
τος τῶν 139 ἑκατομμυρίων καθολικῶν. Οἱ καρ-
διναλῖοι διορίζονται ὑπὸ τοῦ πάππας, ὁ δὲ πάππας
ὑπὸ τῶν καρδιναλίων καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκ-
κλογῆς του καθίσταται ἀνακάρτητος, κατὰ τὴν
γνώμην τῶν καθολικῶν. Ἡ ἰσχὺς τοῦ πάππας ἔλα-
θεν ἰδίως ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Πιπίνου τοῦ Μικροῦ καὶ
Καρλόλου τοῦ Μεγάλου οἵτινες ἐδώρησαν αὐτῷ
πολλὰς καὶ μεγάλας γαίας.

* Παρὰ τοῖς καθολικοῖς ὅταν τις θέλῃ ν' ἀπο-
κληρώσῃ τὴν οἰκογένειάν του, ἀφίνει τὴν περιου-
σίαν του εἰς τὸν πάππας καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν
δικαιοῦνται οἱ συγγενεῖς νὰ βίψωσι τὴν διαθήκην
τοῦ ἀποθανόντος. Ὁ πάππας σήμερον εἶναι κύριος
τεσσαράκοντα δισεκατομμυρίων στρεμμάτων γῆς
καὶ βασιλεὺς ἐπὶ τριῶν ἑκατομμυρίων ἑκατὸν εἴκοσι
τεσσάρων χιλιάδων καὶ ἑξακοσίων ἐξήκοντα ἑκτὼ
ἀνθρώπων, οἵτινες κραυγάζουν καὶ μεμφιμοιοῦν
ἀκτακπύστως κατ' αὐτοῦ.

* Ἰταλὸς τις ἔγραψε τὰ ἐξῆς εἰρωνευόμενος
τοὺς εὐγενεῖς. «Ὅτι ἤξεύρει ἂν δὲν εὐρεθῆ ποτε
μικροσκοπῖον τόσον ἐντελές, ὥστε ν' ἀνακαλύψῃ
ἐντὸς τοῦ αἵματος σφαιρίδιον εὐγενείας.

* Φρειδερίκος ὁ μέγας βουλόμενος ν' ἀποκτήσῃ
καλοῦς στρατιώτας ἐφρόντιζε νὰ νομμεύῃ ἄνδρας
ἐξ ποθῶν ἀναστήματος μετὰ γυναικῶν πάντε καὶ
ἡμίσεως καὶ ἐκ τῶν γιγάντων τούτων ἐσχημάτι-
ζε τάγματα ἐπιλέκτων.

* Ὁ Ἄβου ὀμιλῶν περὶ τῶν εὐγενῶν τῆς Ῥώ-
μης λέγει· «Οἱ κτείρατε αὐτοὺς ἂν θέλητε ἀλλὰ μὴ
βίψητε κατ' αὐτῶν λίθον. Εἶναι τοιοῦτοι ὁποῖους
ἡ ἀνατροπὴ τοῦ ἐκκαμιν. Ἰδοὺ τὰ τέκνα τῶν βα-
δίζοντα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰπποδρομίου μετὰξὺ δύο Ἰτα-
σοῦιτων. Τὰ παιδία ταῦτα 6 ἕως 40 ἐτῶν ἡλι-
κίας, ὠραία ὡς ἔρωτες, ἂν καὶ μέλαινα ἔχοντα τὰ
ἐνδύματα καὶ τοὺς λαίμοδετας λευκοὺς, ὅτι α ὁ-
μοιομόρφως θέλουν μεγαλῶσαι ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ

πλατυτάτου πύλου τοῦ διδασκάλου των. Τὸ πνεῦ-
μα τούτων εἶναι ὡς κηπος ὀμαλὸς ἐκ τοῦ
ὄρου ἐκρίζονοντα ἐπιμελῶς αἱ ἰδέαι. Ἡ
καρδία των ἐκαθαρίσθη ἐξ ὅλων τῶν παθῶν, κα-
λῶν καὶ κακῶν, δὲν θέλουν ἔχει οὐδὲ ἑλλαττώ-
ματα τὰ ταλαίπωρα! Ὅταν διεξέλθωσι καὶ τὰς
τελευταίας ἐξετάσεις καὶ λαβῶσι τὰ τῆς ἐμαθείας
αὐτῶν διπλώματα, ἐνδύσαν τότε τοὺς νεανίαις τού-
τους κατὰ τὸν συρμὸν τοῦ Λονδίνου καὶ ἀπο-
λίσουν αὐτοὺς εἰς τοὺς δημοσίους περιπάτους. Τοὺς
βλέπετε κατατρίβοντα τὸ λιθόστρωμα τοῦ Ἰππο-
δρομίου, καταπονούντα τὰς δειροστοιχίας τοῦ
Πιγίου λόφου, τοῦ κήπου Βουργέζου καὶ τοῦ
κήπου Παμφίλου. Περιπατοῦν πολὺ καὶ ἐπὶ πολὺ,
παῖοι, ἔφιπποι, ἐπ' ὄχηματος, κρατοῦντες βρα-
βδία ἢ μαστίγια ἢ διοπτρα, ἐωσότου νομμευ-
θῶσι. Παρόντες πάντοτε εἰς τὴν λειτουργίαν,
μηδέποτε ἀπόντας ἐκ τοῦ θεάτρου, τοὺς βλέπετε
νὰ μειδιῶσι, νὰ χασμῶνται νὰ χασμοροτῶσι, νὰ
σταυροκοποῦνται, καὶ τὰ πάντα ἀπαθῶς. Ὅλοι
σχεδὸν ἐγγράφονται εἰς τοὺς καταλόγους μιᾶς ἢ
δύο εὐλαθῶν ἐταιριῶν, οὐδενὸς δὲ κλοῦθ εἶναι
μέρη. Παίζουσι δαιδῶς, δὲν διατηροῦν χορευτριάς,
πίνουσι ἀνευ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ποτὲ δὲν ἀσω-
τεῖονται εἰς ἵπποδρομίας. Διαγωγὴ παραδειγμα-
τικὴ καὶ ἀνωτέρη παντὸς ἐπαίου' ἀλλὰ καὶ αἱ
παπὰ καὶ μαμμὰ λέγουσαι κοίλα· ποτὲ δὲν ἀ-
κολασταίνουσι. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐξυπνοῦν ἔχοντες
ἡλικίαν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν. Κατὰ τὴν ἡλικίαν
ταύτην ὁ Ἀμερικανὸς μετέλλθη ἤδη δέκα ἐπαγγελ-
ματα, ἐσχημάτισε τέσσαρας περιουσίας, ἔκαμε μίαν
χρωκοπία, δύο ἐκστρατείας, διεξήγαγε μίαν δι-
κην, ἐκάρησε μίαν ἠρησαίαν, ἐφόνευσε διὰ βε-
θολερίου ἐξ ἀνθρώπου, ἠλευθέρωσε μίαν μαύρην
καὶ κατέκτησε μίαν νῆσον. Ὁ Ἄγγλος ὑπέστη
δύο διδασκαλικὰς ἐξετάσεις, ἠκολούθησε μίαν πρε-
σβείαν, ἐθεμελίωσεν ἓν ἐμπορικὸν κατάστημα,
προσηλύτισε μίαν καθολικὴν, περιήλθεν ἐλόκληρον
τὸν κόσμον καὶ ἀνέγνωσεν ὅλα τὰ συγγράμ-
ματα τοῦ Βάλτερ Σκότου. Ὁ Γάλλος ἐστιχοῦρ-
γησε μίαν τραγωδίαν, ἔγραψεν εἰς δύο ἐφημερί-
δας, ἐπληρώθη τρίς εἰς μοναρχίαν, ἀπεπεράθη
δύο αὐτοχειρίας, ἔβαλεν εἰς ἀνησυχίαν 44 συζύ-
γους καὶ ἠλλαξε 19 φορές πολιτικὸν φρόνημα.
Ὁ Γερμανὸς ἐτραυμάτισε κατὰ πρόσωπον 45 ἐκ
τῶν οἰκιστέρων φίλων του, κατέπειν ἐξήκοντα
πίθους ζύθου καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἐγγέλου, ἐ-
τραγούδησεν ἑνδεκα χιλιάδας τραγοῦδια, ἐνοχη-
ποίησε μίαν ὑπηρετίαν, ἐκάπνισεν 1,000,000

πίπας, καὶ ἔλαβε μέρος εἰς δύο ἐπαναστάσεις. Ὁ
Ῥωμαῖος πρίγκηψ τίποτε δὲν ἔκαμε, τίποτε δὲν
εἶδε, τίποτε δὲν ἔμαθε, τίποτε δὲν ἠγάπησε, τί-
ποτε δὲν ὑπέφερεν. Ἀνοίγονται τὰ δρόφρακτα μο-
ναστηρίου, ἐξέρχεται νεῖναις ἄπειρος ὡς αὐτὸς,
καὶ τὰ δύο ταῦτα ἀθῶα ὄντα στέλλονται νὰ γο-
νατίσωσιν ἐνώπιον ἱερέως, ὁ δὲ ἱερεὺς συγχωρεῖ νὰ
τεκνοποιήσωσιν ἐλόκληρον ἀθῶαν γενεάν!

* Σιθηρόδρομος. Αἱ διάφοροι ἀτμικάκι δια-
τρέχουσι τὴν ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειρικᾶ ὁδὸν, 8 στά-
δια μακρὰν, ὡς ἐξῆς.

- 1) Ἡ τῶν κοινῶν κομιδῶν (trains ordinaires)
εἰς 43 λεπτά.
- 2) Ἡ τῶν εἰδικῶν (trains express) εἰς 9 λεπτά.
- 3) Ἡ μεγάλη ταχύτητι βλίνουσα (60 μίλια
τὴν ὥραν) εἰς 5 λεπτά.
- 4) Ἡ δὲ ταχυτάτη (400 μίλια τὴν ὥραν) εἰς
3 λεπτά.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι εἰς τοιαύτας μικρὰς ἀπο-
στάσεις αἱ ταχύτητες αὐταὶ ἐλαττοῦνται κατὰ
πολὺ, διὰ τὴν βραδύτητα τῆς κινήσεως κατὰ τὴν
ἀναχώρησιν καὶ ἀφίξιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ἔστιν.

Ἐφαρμόζοντες τὰς ταχύτητας ταύτας εἰς τὴν
ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Θήβας ὁδὸν ἔχουσα μῆκος 70
σταδίων εὐρίσκομεν ὅτι,

ἡ 1. κομιδὴ ἀπὸ Ἀθηνῶν φθάνει εἰς Θήβας εἰς	4. ὥραν καὶ 7. λεπτά
ἡ 2.	εἰς 4—18—
ἡ 3.	εἰς 0—43—
ἡ 4.	εἰς 0—25—

* Ἡ εἰς Karadār μεταστάσεις. Τῷ 1860 ἀ-
πεβίβασθησαν εἰς Κουεβὸν 40 450 μετανάσται, ἐξ
ῶν 2,491 ἦσαν Ἄγγλοι, 2,831 Ἴρλανδοὶ 1850
Σκωτοὶ, 1809 Νορβεγοὶ καὶ 725 Γερμανοί. Ὁ ὁ-
λικὸς ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν τοῦ 1860 συγ-
κρινόμενος πρὸς τὸν τοῦ 1859 εὐρίσκεται μεγα-
λείτερος κατὰ 4,500.

* Νέος τρόπος τοῦ σβένειν τοῦ πῦρ. Πρό τινος
ἐξεβράγη ἐν Παρισίαις πυρκαϊὰ ἐν ταῖς ἀποθήκαις
ἐνὸς μεγάλου κηροποιείου, ἧτις ἐσβέσθη μετὰ τὸν
ἐξῆς τρόπον. Πᾶσαι αἱ ὀπαὶ τῶν ἀποθηκῶν ἐκλεί-
σθησαν καὶ ὁ κινῶν τὰς μηχανὰς ἀτμὸς μὴ εὐρί-
σκων διεξοδὸν διευθύνθη κατὰ τοῦ πυρός, ὅπερ
μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐσβέσθη. Μικρὰ μὲν ἐνταῦθεν
προέκυψε βλάβη, ἀλλ' ἂν δὲν μετεχειρίζοντο τὸν
ἀτμὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, 200 μὲν γὰρ βα-
ρέλια ἐλαίου ἔπρεπε νὰ γίνωσι πικρανάλωμα τοῦ

πυρός και σημαντικὴν καταστροφὴν νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὰ περίεζ.

Μηχανικὴ ἀριθμητικὴ. Ὁ Κύριος Jacotdes Combes μηχανικὸς ὠρολογιοποιὸς εἰς Παρίσιους ὁδὸς du Petit-Carreau, 23, ἐφευρε μηχανήμα θαυμασιώτατον ὑπερ ἀναμφιβόλως θὰ παράσχη εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὰς τέχνας ὑπηρεσίας ἀξιοσημειώτους. Ἐφευρεν μηχανὴν ἀριθμητικὴν.

Τὸ μηχανήμα τοῦτο εἶναι κεκλεισμένον ἐντὸς θήκης μικρᾶς, καὶ σύγκειται ἐκ μακροῦ πετάλου, ἔνθα εἶναι γεγραμμένοι οἱ ἐννέα ἀριθμοὶ τῆς ἀριθμητικῆς, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων παράκειται μικρὸν κομβίον πίεσεως καὶ ἐκ τριῶν μικρῶν τετραγώνων τεθειμένων εἰς μικρὰν ἀπόστασιν. Ἄν πιεθῆ τις τὸν ἀριθμὸν 8, οὗτος εὐθὺς ἐμφανίζεται ἐπὶ τοῦ μικροτέρου τετραγώνου. Ἐάν δὲ πιεσθῆ ὁ ἀριθμὸς 7, μεταβαίνει καὶ ἐνοῦται μὲ τὸν προηγούμενον καὶ ἐπὶ τοῦ τετραγώνου σχηματίζεται ὁ ἀριθμὸς 10, καὶ οὕτω καθεξῆς δύναται τις νὰ προσθέσῃ ἢν τινα ἀριθμὸν θελήσῃ.

Ἄφου γίνῃ ἡ ἄθροισις μιᾶς στήλης ἀριθμῶν, σημειοῦται τὸ ἐξαγόμενον, τὸ τετραγώνον τίθεται εἰς τὸ μηδέν, καὶ μεταβαίνει τις εἰς τὴν δευτέραν στήλην.

Τὸ ἐξαγόμενον τὸ ἐκ τοιαύτης ἀπλῆς μηχανῆς, ἦτις καὶ τοὺς μεγαλειότερους προστίθῃσιν ἀριθμοὺς, θὰ ᾖναι ὠφελίμων πρὸς τὸν ἐφευρέτην, ἀφου μάλιστα μόλις 20 φράγκα εἶναι ἡ ἀξία αὐτῆς.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν μηχανικῶν ἡ λιθοδομὴ τῆς ἀπὸ Λουδίνου μέχρι Βιρμινγγάμπε ὁδοῦ, ἥς τὸ μήκος εἶναι περίπου 50 ὥρων, ἰσοδυναμεῖ πρὸς 25 χιλιάδας ἑκατομμυρίων κυβικῶν ποδῶν λίθων, ὑποτιθεμένου ὅτι ἕκαστος λίθος ὑψώθη ἕνα πόδι ὑπὲρ τὴν γῆν, καὶ ὅτι ὅλη ἡ λιθοργικὴ ἐργασία ἐτελειώθη εἰς 5 ἔτη ὑπὸ 20,000 ἀνδρῶν, ἐν ᾧ εἰς τῆς μεγάλης Αἰγυπτιακῆς πυραμίδος τὴν λιθοδομίαν ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς μόναν δεκαπέντε χιλιάδας ἐπιτακίαια τριακονταεξάρια ἑκατομμύρια κυβικῶν ποδῶν, ἐργάσθησαν ἐπὶ 20 ἔτη 400,000 ἀνδρῶν καθ' Ἡρόδοτον, κατὰ δὲ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην 300,000. Μ.

Ἀνακαλύφθη κατ' αὐτὰς ἐν Πομπηκῇ τέμενος τῆς Ἥρας καὶ ἐν αὐτῷ τριακόςιοι σκελετοί, οἱ ὅποιοι κατέβησαν εἰς κόνιν ἄμα προσβαλλόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀέρος. Ἦσαν δὲ οὗτοι σκελετοὶ γυναικῶν καὶ παιδῶν, κατακνηγέτων ὑπὸ τῆς ἐκ τοῦ κρα-

τῆρος ἐξακοντιζομένης λάβας καθ' ἣν στιγμὴν ἐγένοντο ἐν τῷ τεμένει θυσίαι καὶ δεήσεις πρὸς τὴν Ἄνασσαν τῶν Θεῶν, ὅπως ἀποσβέσῃ τὴν ἐπαπειλοῦσαν φοβερὰν μάστιγα. Εἰς τῶν σκελετῶν ἑ τῆς μεγάλης ἱερείας, κεκοσμημένος παντοίως πολυτίμοις λίθοις, ἐκράτει εἰσέτι ἐν τῇ χειρὶ διὰ χρυσοῦ δακτυλίου χρυσοῦ ἀδμαντοκόλλητον καὶ ἔγγλυρον θυμιαστήριον πλήρες κεκαυμένων θυμιαμάτων, καὶ ὁμοίῳ πρὸς τὰ νῦν θυμιατήρια τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Τὸ τῆς θεᾶς ἄγαλμα εἶναι τὸ μεγαλοπρεπέστατον πάντων τῶν μέχρι σήμερον αὐτόθι ἀνευρεθέντων. Ἐχει τοὺς ὀφθαλμοὺς μεμιλωμένους, φέρει δὲ περὶ τὴν δέξιν, περὶ τοὺς βραχίονας καὶ περὶ τὰ σφυρὰ πολυτίμοις λίθους περικαλλιστάτους καὶ λίαν ἐντέχνως συνειργασμένους. Ἀδάμαντες ὠσεύτως κετακοσμοῦσι καὶ τὸν παρ' αὐτῇ κείμενον ἱερὸν ταῶν.

Ἡ ἐργασία τοῦ παρὰ τὸν βωμὸν χρυσοῦ τρίποδος εἶναι θαυμαστὴ ὡς καὶ ἡ τοῦ θυμιατηρίου. Εὐρέθησαν πρὸς τούτοις ἐν τῷ τεμένει γλυπτὰ λυχνία ὀρειχάλκινοι, σιδηρεῖ, ἀργυρεῖ καὶ χρυσεῖ, φυλλάδες δένδρων, σταλέχη ἁμπελων μεταπαντοίων ἀνθέων τε καὶ καρπῶν. Οἱ τοῖχοι τοῦ ναοῦ καλύπτονται ὑπὸ καλλίστων καὶ ἀκαρτίων μινυάντων ψευδοτετημάτων, τὸ δὲ ἔδαφος διήρηται εἰς μικρὰ τρίγωνα λευκοῦ καὶ πορφυροῦ ἀγάλτου. Μαρμαρίνη εἶναι μόνη ἡ εἴσοδος, ἔξ ἧς προσεφέροντο αἱ θυσίαι. Πάντα τὰ εἰς τὴν θυσίαν χρωσθέντα κείνται ἐπὶ τραπέζης ὀρειχάλκινης, τὰ σκεῖνα δὲ πληροῦνται ὑπὸ ἐρυθροχρόου τινὸς ὕλης, ἵσως τοῦ αἵματος τῶν ἱερέων.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ προηγούμενῳ φυλλαδῷ κινύματός.

Ἐλευθρον—θρόνον—ῥίον—ἴον.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ἐγὼ ἤμην ἡ αἰτία τοῦ πολυετοῦς πολέμου, Κ' ἡ καταστροφὴ συνάμα ἐν Ἀσίᾳ βασιλείου. Πλὴν κ' ἡ γίνουσα κρατίστου ἐν Ἑλλάδι αἰοῦσα. Κεφαλὴν λαμῶν ἂν κόψῃς αἱ πολυειδέες μορφαί μου. Εἶναι μέλος παντὸς ζώου καὶ παντὸς εἰσέτι πλοίου. Ἄν ἀφάρῃσιν θελήσῃς καὶ τοῦ τρίτου μου στοιχείου. Δύναμιν σημαίνω τότε. . . Κεὶ ἡ ἡ λύσις μου ἴσως!

Ι Γ Χ.

Η ΔΕΣΠΟΣΥΝΗ ΔΕ ΜΑΛΕΠΕΡ (1).

Ἐσχάτως ἀνευρεθῶν ἐν ἐκ τούτων ἐξήρφα κατὰ τύχην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τινος τίτλου παρέχοντος ἀναμφισβητήτους ἀποδείξεις, ὅτι ὁ Φερνάνδος, ἔβδομος βαρῶνος δὲ Μαλεπέρ, ὑπῆρξεν εἰς ἐκ τῶν δεκαεὶ ἀρχόντων, τῶν ἐκστρατευσάντων εἰς τὸν ἅγιον Τάρον μετὰ τοῦ Γοδοφρείδου τοῦ Βουιλῶνος. Θέλω προσπαθῆσαι νὰ ἐρανισθῶ σημειώσεις περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου, καὶ θέλω σοὶ τὰς δώσει νὰ τὰς ἀναγνώσῃς.

Ἐντούτοις ἐγὼ ἀναμένων τὸ χρονικὸν τοῦ Φερνάνδου τοῦ Σταυροφόρου ἐπροσπάθησα νὰ μάθω παρὰ τῆς Μάρως τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ τόπου. Ἡμέραν λοιπὸν τινὰ ἐνῶ διευθυνομένη εἰς Μαλεπέρ συνήντησα αὐτὴν κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ στενοῦ, καὶ ἀντὶ νὰ τὴν ἀποφύγω, ὡς ἐσυνείθιζον, ἤρχισα τούναυτιον νὰ συνδιαλέγωμαι μετ' αὐτῆς.

— Τί ὠραία πρωτὰ! εἶπον ἀφου ἐπλησίασα, αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸν μου ἐλαφρὸν ὡς πτηνόν. Μὲ συγχωρεῖς νὰ καθίσω πλησίον σου, ἀγαπητὴ μου Μάρω, διὰ νὰ περιμείνωμεν τὸν θεῖόν μου; Ἐπροχώρησα τόσον ταχέως, ὥστε χωρὶς νὰ τὸ ἐνοήσω τὸν ἄρῃσαι πολλὸ, πολλὸ ὀπίσω.

Ἄπεσὺρθη ὀλίγον, διὰ νὰ μοὶ κάμῃ θέσιν, καὶ στράψασα τὴν κεφαλὴν μὲ τὸ σύνθετος ἄχαρι ἤθος τῆς ἤρχισε νὰ τακτοποιῇ τὸ καλῆθιον, ἀποφύγουσα οὕτω νὰ μ' ἀποκριθῇ ἄλλ' ἐγὼ χωρὶς νὰ πειραχθῶ ἐπανέλαβον ἀμέσως. — Πρέπει νὰ παρῆλθον ἀκριτὰ ἔτι, ἀφοτου διαβαίνεις τὴν ὁδὸν ταύτην, δὲν σοὶ φαίνεται ἤδη δύσβατος καὶ ἐκτεταμένη, καλὴ μου Μάρω, διὰ τοὺς ἀδυνατοὺς σου πόδας;

— Ὄχι, Κύριε, μ' ἀπεκρίθη λακωνικῶς καὶ μὲ τὸν ξηρὸν ἐκείνον τόνον τῶν ὀξυχόλων γρατῖδιων. Μολαταῦτα ἐγὼ καὶ πάλιν δὲν ἀπεθαβρόνθην, ἀλλ' ἐξηκολούθησα θεωρῶν τὰ ἐρείπια. — Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἐπάνω ὠραῖος ἀνατιφρότης πύργος εἶπέ μοι τὸν εἶδες σὺ Μάρω κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν. καθ' ἣν ἐκατοικεῖτο εἰσέτι ἀπὸ τοῦ κυρίου σου;

Καὶ μὴ ἀποκριθείσης ἐπρόσθεσα πάλιν εὐγενῶς — Ὁ ἦτο βεβήλιος πολὺ νέε τότε;

— Τόσω νέε ὥστε δὲν ἐνθυμοῦμαι τίποτε, εἶπε μετὰ τόνου ὅλως ἀγερώχου, καὶ συναθροίσασα τὴν πῆραν καὶ τὸ καλῆθιον διευθύνθη πρὸς προὔπαντησιν τοῦ θεῖου μου.

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 61.

Ἡ ἀπόκρισις τῆς αὐτῆς μ' ἐράνη κωμικὴ φιλαρέσκεια, διότι ἀναμφιβόλως θὰ ἦτο ἀκριτὰ ἡλικιωμένη ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς μεταπολιτεύσεως. Ἐξέτασα ἐντούτοις καὶ τὸν ἐφημέριον Λαμβέρτ, ἀλλὰ καὶ οὗτος οὐδεμίαν πληροφορίαν μ' ἔδωκε περὶ τῆς οἰκογενεῖς ταύτης, ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγου καιροῦ ἐφημέρευεν ἐν τῇ ἐνορίᾳ Μαλεπέρ. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς χωρικοὺς, ὀλίγον ἐφρόντιζον τί εἶχε συμβῆ ἄλλοτε, ἢ δὲ νέα γενεὰ ἤγινε, ἐάν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, ἢ πρὸ τριάκοντα αἰῶνων εἶχε καταδικασθῆ τὸ φρούριον Μαλεπέρ. Ἐντούτοις μίαν φορὰν, ἐνῶ ἱστάμην εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δύο πτελεῶν, μικρὸς τις χωρικός μ' εἶπε δεικνύων αὐτάς, — Πικρατηρήσατε, Κύριε, τὰ δύο ὠραῖα τοῦτα δένδρα, πόσον ὑψηλὰ καὶ φυλλοπλάτῃ εἶναι! Πεντήκοντα σχεδὸν φτωκαὶ κιστῶν πρέπει νὰ εὐρίσκωνται εἰς τοὺς ὑψηλοτέτους κλάδους.

— Ναι ἀλλὰ δὲν μοὶ φαίνονται πολὺ παλαιὰ, εἶπον ἐγὼ, παρατηρῶν τοὺς δυνατοὺς κῦτῶν κλάδους, οἵτινες περιπλεκόμενοι ἀπετέλουσαν ἀδιαπέραστον χλοερὸν θόλον.

— Ε! ε! καὶ ποῖος ἤξεύρει; ἐπανέλαθεν ὁ μικρὸς χωρικός, ποῖος ἤξεύρει πρὸ πόσων ἐτῶν ἐφωτισθήσαν καὶ ἐκαπτίσθησαν.

— Πῶς εἶναι βαπτισμένα;

— Μάλιστα, Κύριε, τὸ ἐν ὀνομαζέται Μαρκεσίος, καὶ τὸ ἄλλο Βαρῶνος.

— Καὶ δικτὶ, παλιὰρι μου;

— Ἄ! δικτὶ; εἶπεν ἀνυψῶνων τοὺς ὤμους μὲ ἀδικοφρίαν, νὰ σὲ εἶπω τὴν ἀλήθειαν δὲν τὸ ἤξεύρω.

Β'.

Προηγούμενος ἀνέφερον, ὅτι παραδόξως εἰκὼν τις προσείλκυε τὴν προσοχὴν μου, εὐρισκομένη ἐν τῷ ἐστικτορίῳ τοῦ θεῖου μου, κάτωθεν δ' αὐτῆς ὑπῆρχε πλαιῖς καθρέπτης, δίδων εἰς τὸν κατοπτριζόμενον χρῶμα ἐλασινῶς πράσινον. Ἐκτὸς τούτου ἐπὶ τῆς ἐστίας ὑπῆρχον ἀκόμη καὶ δύο μικραὶ ὠραιόταται κύμβαι ἐκ πορσελάνης τεχνικῶντος πεποικιλμέναι, τὰς ἵποικας μεταχειρίζετο ἡ Μάρω πρὸς ἐναποταμίευσιν τῶν φωσφόρων τῆς. Ἄγνοῶ δὲ πῶς μ' ἐπέλθε κατ' ἰδέαν ὅτι τὸ κάτοπτρον, αἱ κύμβαι καὶ ἡ εἰκὼν εἶχον ἀπαρτίσει ποτὲ μέρος τοῦ στολισμοῦ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ δωματίου, καὶ ὅτι συχνάκις τὸ πρωτότυπον τῆς εἰκόνος εἶχε κατοπτρισθῆ εἰς τὸν πρασινόχρου καθρέπτην, τὰ δὲ βόδινα χεῖλη του πολλὰκις εἰ-

χον ἐγγίσει τὰς ἀργιλοπλάστους κύβδας. Κατακυριευθείς ὑπὸ τῆς ιδέας τούτης ἐτυραννοῦμην ὑπὸ σφοδρᾶς περιεργείας, μυρίας πλάττων μυθιστορικᾶς εἰκασίας, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ ταύτης τῆς προσηλώσεως παράδοξον καὶ ἀνήκουστον αἰσθημα ἀνεπτύχθη. Ἐνῶ ὁπλοδὴ ἐθαύμαζον τὴν παλαιὰν ἐκείνην εἰκόνα, ἣτις ἐφαίνετο ἐκτοξεύουσα μοι φλογερὰ καὶ ἰλαρότητα μεστὰ βλέμματα, κατελήφθη αἴφνης ὑπὸ ἔρωτος μανιώδους, αἰσθανόμενος μυστηριώδεις παραφορὰς ὡς δι' ἔμφυχον γυναῖκα. Ἐθεώρουν δὲ ἱερὰ κειμήλια τὰ κοσμοῦντα τὴν ἐστίαν ἀντικείμενα προσφέρων αὐτοῖς ἐν τῇ ἀγνότητι τοῦ ἔρωτός μου σχεδὸν λατρείαν. Ἀντικατέστηκα τὰ φωσφόρα τῆς Μάρως διὰ τῶν ὠραιοτέρων τοῦ κήπου ἀνθῶν, καὶ τοὺς ἀγκῶνας ἐστηριγμένους ἔχων ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου μου ἔμενα ξεμβάζων. Αἱ παραφορὰὶ τοῦ πάθους μου μὲ ὄθουν μέχρι ποιήσεως· καὶ ἐνῶ ὁ θεὸς μου μ' ἐστοχαζέτο βεβουλισμένον εἰς μελέτην, ἐγὼ ἐστοχοῦργον ἐπὶ τῆς ἀνυπάρκτου ταύτης ὠραιότητος. Δεκαεπταετῆς ἤμην καὶ εἶχον τελειώσει τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα ὅτε μὲ κατέλαβεν ἡ παραφορῶν αὐτῆ· ἀλλὰ μ' ὄλην τὴν ἐνδόμυχον ταρκαχὴν μου, ἀρκοῦσαν εἶχον δύναμιν ὥστε νὰ ὑποκρύπτω τὰς συνεχεῖς συγκινήσεις καὶ τὸ καταθροῦσκον με ἀνόητον καὶ ἰδιότροπον πάθος. Θανατηφόρον ἐντροπὴν μ' ἐπροξένει ἡ ἰδέα ὅτι ἡ δύναμις νὰ τὸ ὑποπτευθῶσιν, ἡ δὲ περιέργειά μου ἀνυπόφορος βάσανος κατέστη, διότι ἐπροχώρουν εἰς χιμαϊρικὰς εἰκασίας, ἐπιμόνωσ ἀναζητῶν τὴν καταγωγὴν καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐπαράτου καλλονῆς ταύτης, τῆς πρὸ ἑκατὸν ἔτος ἐτῶν εἰκονισθείσης καὶ καταστάσης ἡ εὐτυχία καὶ ἡ τυραννία ἐνταυτῷ τῆς ζωῆς μου. Καὶ εὐκόλον μὲν ἦτο νὰ ἐξιχνιάσω τὸ περὶ αὐτοῦ λόγος μυστήριον ἐρωτῶν τὸν θεὸν μου, ἀλλ' ἡ κερκλή μου ἐταράττετο εἰς τὴν ἰδέαν μόνην τοιαύτης ἐξηγήσεως· ἔτρεμον μὴ τυχὸν προδώσω ἀκουσίως ὅ,τι κατὰ βάθος ἤσθαι μὲν . . . Ἐντούτοις μίαν ἡμέραν τὴν ὥραν τοῦ γεύματος λαβὼν αἴφνης θάρσος, ὕψωσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἀνέκραξα μὲ προσπεποιημένον γέλωτα.

— Ἄ! ἄ! ἀγαπητέ μου θεῖε, ἔχετε ἐδῶ βλέπω ἓνα παλαιὸν καθρέπτην πράσινον.

— Ναι, ἀπεκρίθη ὁ πατὴρ Γερουάκ, τὸν ἠγόρασα εἰς Δ . . . εἰς τὸ ἐργαστήριον ἐνό: πλαισιώλου ὁμοῦ μὲ τὴν εἰκόνα καὶ τὰς κύβδας, ὅλα ἀνακατωμένα μὲ παλαιὰ σιδηρικά. Δὲν εἶναι κακὸν ἐπιπλὸν αὐτὸς ὁ καθρέπτης, ἂν καὶ δυστυχῶς εἶναι τεθραυσμένη ἡ ἐξ ἐβένου καὶ ἀργύρου γεγλυμ-

μένη στεφάνη του· ὑποθέτω ὅτι ἦσαν ἐγκεκαυγμένα οἰκογενειακὰ σύμβολα ἐπ' αὐτῆς.

— Καὶ τὰ πράγματα ταῦτα ἀνῆκον ἴσως εἰς πλοῦσιον τινα οἶκον, διαρπαγέντα ἐν καιρῷ ἐπαναστάσεως; ἐπανελάθον μετὰ πνιγηρᾶς φωνῆς, ἐνῶ ἡ καρδία μου ἔπαλλε.

— Πολλὰ πιθανόν, ἀπεκρίθη ὁ θεὸς μου· ἀλλὰ δὲν βλέπω κανὲν σημεῖον διὰ τοῦ ὁποῦ νὰ διακρίνω τοὺς ἰδιοκτητὰς τῶν παλαιῶν τούτων πραγμάτων, ὡς ἀποκαλεῖτε περιφρονητικῶς σεῖς οἱ νέοι, ὅ,τι δὲν εἶναι τοῦ τελευταίου συρμού.

Καὶ στραφείς πρὸς τὴν ἐστίαν, ἐπρόσθεσε πάλιν δεικνύων τὴν εἰκόνα.

— Καὶ ἡ εἰκὼν αὐτῆ δὲν εἶναι ὡσαύτως ὠραία, Φρειδερίκε;

— Ἡ εἰκὼν; Ὡ ναί! ἀνέκραξα.

— Εἶναι μὲν ἡμαζωμένη καὶ ἀθλία ἡ ζωγραφία, ἀλλὰ τὸ περιθώριον εἶναι ἀριστούργημα. Καμμίαν ἡμέραν θὰ τὴν ἐπιδιορθώσω καὶ θὰ τὴν χρεῖσω εἰς τὴν Μάρω διὰ νὰ τὴν κρεμάσω εἰς τὸ δωμάτιόν της πλησίον τοῦ Περιπλανωμένου Ἰουδαίου.

Ἐρρίγησα εἰς τοὺς λόγους τούτους· κάτωχρος ἔγεινα· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐτόλμων νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν θεὸν μου τὸ ἀντικείμενον τῆς μυστικῆς μου λατρείας, ὑπέφερον ἀγογγύστως νὰ τὸ ἴδω νὰ μεταβῆ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Μάρως, σκεφθεὶς, ὅτι ἴσως ἤθελον δυνηθῆ νὰ τὸ ἐξαγοράσω παρ' αὐτῆς.

— Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ὁ θεὸς μου ἔλαθε χαροποιᾶν εἰδήσειν, καταταράξασαν ὅλον τὸν οἶκόν του, τὸν συνήθως ἤσυχον καὶ τακτικόν. Σημαντικὸν δηλαδὴ ὑποκείμενον, ὁ Μαρκέσιος δὲ Χαμπούερ, πρέσβυς ξένης ἀλλῆς, ἀνήγγελε τῷ Γερουάκ, ὅτι διερχόμενος διὰ τῆς Τουλώνης ἐσκόπευε νὰ ἐπισκεφθῆ αὐτὸν καὶ ἀνανεώσῃ τὴν παλαιὰν φιλίαν των.

Ἐν τῷ ἄμα λοιπὸν ὁ θεὸς μου συγκαλεῖ τὸ ἰδιαίτερόν του συμβούλιον, δηλ. τὴν Μάρω καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπηρέτας, καὶ τοῖς διακοινώνει τὴν ἐπιστολήν.

— Τώρα καθεῖς εἰς τὸ ἔργον του· σὺ Βαβελοῦ, εἶπε πρὸς τὴν μικρὰν ὑπηρετρίαν, νὰ ἐτοιμάσης τὸ κυανοῦν δωμάτιον. Ἐντὸς ὀλίγου τὰ πάντα νὰ ἦναι εἰς τάξιν, διότι αὐριοὶ θὰ φθάσῃ ὁ Κύριος δὲ Χαμπούερ. Περὶ τοῦ γεύματος φρόντισε σὺ Μάρω νὰ μὰς κατασκευάσης κανὲν ἀπὸ τὰ ἐξαίρετα ἐκείνα φαγητὰ, τὴν τούρταν λόγου χάριν μὲ τὰ περιστέρια, ὡς κτυπητὰ, ψητὸν καπώνιον, καὶ τέλος ὅ,τι κάλλιον νομίσης.

— Ὅα πράξω πᾶν ὅ,τι δυνηθῶ διὰ νὰ σὰς εὐχαριστήσω, ἀπεκρίθη καὶ μὴ περιμένουσα πολλὰς ὁδηγίας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ μαγειρεῖον.

— Ὡ! πόσον χαίρομαι, ὅτι θέλω ἐπαινῆσαι τὸν καλὸν μου Μάξιμον, μὲ εἶπε τότε ὁ θεὸς. Ἀπὸ τὸ σχολεῖον ἀκόμη εἴμεθα φίλοι καὶ συμμαθηταὶ ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγὼ ἤμην προσωρισμένος διὰ τὸν ἅγιον Βαῦρον ματὰ δύο ἔτη ἀνεχώρησα διὰ τὸ μοναστήριον, ὅπου καὶ αὐτὸς ἤθελε νὰ μ' ἀκολουθήσῃ ἂν καὶ δὲν εἶχε ποσὴς κλίσειν εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον. Ἦτο δὲ μαθητὴς ἐπιμελεστάτος, ἐπιδίδων πρὸ πάντων εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν· δὲν ἤργησεν ὅμως νὰ μὲ ἀποχωρισθῆ, διότι, ἀποθανόντος τοῦ πρωτοτόκου αὐτοῦ ἀδελφοῦ καὶ μείνας αὐτὸς μονογενῆς, εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὸν κόσμον. Ἀνεχώρησε δὲ καθ' ἡν ἡμέραν ἤρχιζεν ἡ ἐδικὴ μου δοκιμασία. Μοὶ φαίνεται ἀκόμη νὰ τὸν βλέπω ἐφιππον, ὅτε μὰς ἀπεχαιρέτα, οὐρανόχρουν ἐνδυμα φέροντα ἐξ ὑφάσματος χονδροῦ καὶ πῖλον ἀμερικανικόν. Ὅποιον ὕψος! Ὅποια χάρις! πόσον ὠραῖος ἰππότης ἦτον!

— Καὶ παρήλθεν ἕκτοτε πολὺς καιρὸς; ἠρώτησα μ' ἀδιαφορίαν.

— Ἄ! περίμενον ὀλίγον, ἀπεκρίθη ὁ θεὸς μου νομίζω κατὰ τὸ ἔτος 1787, τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Ἐκτοτε δὲν ἐπανεῖδον τὸν Χαμπούερ ἂν καὶ τριάκοντα ἔτη παρήλθον· ἐπληροφόρουν μόνον περὶ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐφημερίδων. Μεταναστεύσας περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως, ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνταμείβων τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὰς ἀρετὰς του, τῷ ἀπένευσε τιμὰς καὶ πλοῦτη, καταστήσας αὐτὸν πατρίκιον καὶ πρέσβυν καὶ δὲν ἤξερω πόσους ἄλλους τίτλους καὶ ἀξιώματα. Ὁ θεὸς ἂς τὸν διαφυλάττῃ ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ λαμπρότητι, διότι εἶναι καθ' ὅλα ἄξιος αὐτῆς!

Ἐγὼ δὲ, κατεχόμενος ὑπὸ τῆς ιδέας, ὅτι ἔμελλον νὰ ἴδω τοιοῦτον ὑψηλὸν ὑποκείμενον καὶ παρουσιασθῶ ἐνώπιόν του, δὲν ἠδυνήθην καθ' ὅλην τὴν νύκτα νὰ κοιμηθῶ, καὶ μόλις ἐφραζεν ἐξῆλθον εἰς τὸν ἐξώστην καὶ παρετήρουν, εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν εὐρισκόμενος καὶ ἀπορίαν, διὰ τίνας τρόπου ἡ ἄμαξά τῆς ἐξοχότητός του ἦελε διαβῆ τὴν δύσβατον ἐκείνην ὁδόν. Ὅχι μικρὸν ὅμως μ' ἀπησχόλει καὶ ἡ ὑποδοχὴ, ἣν τῷ προητοιμαζόν, διότι δὲν μ' ἐφαίνετο ἀνταξία τοῦ ἀναμενομένου προσώπου, στοχαζόμενος μάλιστα ὅτι ὁ Μαρκέσιος ἐταξείδειεν ἀκολουθούμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ συνοδείας, ἐφανταζόμενη ποίαν ἐντύ-

πωσιν ἔμελλε νὰ προξενήσῃ ἡ γραῖα ὑπηρετρίκα ἐν τῷ μέσῳ ἐκείνης τῆς ἀκολουθίας. Κατερυθρίων ἀναλογιζόμενος αὐτὴν νὰ κρατῆ χειρὸμακτρον καὶ ἀτρόμητος νὰ ἵσταται ὀπισθεν τῆς καθέδρας τοῦ θεοῦ μου, διὰ νὰ προσφέρῃ σῖνον εἰς τὸν ἐπίδοξον συντράπεζον τοῦ Γερουάκ.

Περὶ το ἐσπέρας ἐφάνη ἡ μικρὰ ὑπηρετρίκα εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐξώστου ἀνακράζουσα διὰ τῆς διαπεραστικῆς φωνῆς της, — Ἐλθετε Κύριε Φρειδερίκε, νὰ ἴδῃτε, ἐκεῖνος ὁ Κύριος ἐφθασεν . . . εἶναι εἰς τὴν δεινροστοιχίαν.

— Καὶ ἡ ἄμαξά του; . . . πόθεν διήλθε λοιπὸν; εἶπον ἀπερισκέπτως. Ὅα ἔπεσον ἴσως εἰς τινὰ φάρμακα!

— Ἡ ἄμαξά του; . . . ἀνεφώνησεν ἡ Βαβελοῦ ἔκκαρδισθεῖσα ἀπὸ τὸν γέλωτα, ἡ ἄμαξά του διέρχεται δι' ὅλων τῶν ἀτραπῶν. Ὅμοιάζει τὴν τοῦ θεοῦ σας.

Καὶ τῶντι ὁ ἔξοχος ἀπεσταλμένος ἐφθκην ἐπὶ μικροῦ ὄνου εὐπρεπισμένου κατὰ τὸν τελευταῖον συρμὸν τοῦ τόπου μὲ ἐπίσκαμα ἄνευ ἀναβολῆς ἄπασα δὲ ἡ ἀκολουθία του συνέκειτο ἐξ ἐνό: χωρικοῦ φέροντος τὸν μάρσιπόν του καὶ διώκοντος τὸν μικρὸν ὄνον μὲ καρυῆς κλάδον.

Ὁ Μαρκέσιος ἐπήδησεν ἐλαφρῶς κατὰ γῆς καὶ ἐρρίθη μὲ ἔκχυσιν ψυχῆς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ θεοῦ μου, ὅστις κλαίων ἐκ χαρᾶς, ὁ ἀγαθὸς γερωῶν, καὶ σφίγγων τὰς χεῖρας του ἐτραυλίζεν,

— Ἄ! δὲν ἤλπιζον τοιαύτην ἐπίσκεψιν . . . Πόσον εὐτυχῆς εἶμαι, ἐξοχώτατε! . . .

— Τί θὰ εἶπῃ, ἐξοχώτατε! διέκοψεν ὁ Μαρκέσιος λαβὼν τὸν βραχίονα αὐτοῦ. Κάλει με, ὡς ἄλλοτε Μάξιμον. Ἠξέυρεις ἀγαπητέ μοι Θωμά, ὅτι παρευθὺς σὲ ἀνεγνώρισα!

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως, ἀπεκρίθη ζωηρῶς ὁ θεὸς μου, τῇ ἀληθείᾳ οὐδόλω μετεβλήθηκα.

— Ἐ! Ἐ! καὶ μολοντοῦτο ἐλευκάνθησαν αἱ τρίχες μὰς ἀφότου δὲν ἴδομεν ἀλλήλους! εἶπεν ὁ Μαρκέσιος, φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὴν ὑπόλευκον κόμην του.

— Ἐὰν ἡ ἐπιστολή σου, ἐπανελάθην ὁ θεὸς μου, μ' ἐνεχειρίζετο μίαν ἡμέραν πρότερον ἤθελον ἔλθαι εἰς προὔπαντησίν σου εἰς Κ . . . Μεγάλην δυσκολίαν θὰ ὑπέστης μέχρις ὅτου φθάσας ἐνταῦθα.

— Ὡ! οὐδεμίαν, ἀπεκρίθη ἡ αὐτοῦ ἐξοχότης· Ἄφρασα τὴν ἄμαξάν μου εἰς τὴν λεωφόρον καὶ ἐπορεύθην εἰς τὴν πλησιεστέραν ἔκκλησιν πρὸς ζήτησιν ζώου καὶ χωρικοῦ διὰ νὰ μὲ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν κατοικίαν σου.

— Ἀλλὰ ποῖος σοὶ ἔδειξε τὴν ἄγουσαν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα ὁδόν; ἠρώτησα πάλιν ὁ θεὸς μου.

— Οὐδείς· ἐγνώριζον τὰ μέρη ἤδη, διότι ἦλθον καὶ ἄλλοτε ἐδῶ, ἀπεκρίθη ὁ δὲ Χαμποβέρ διατρέχων διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὴν κοιλάδα καὶ τὰ ὄρη.

— Μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σου ἐκ τῆς Μονῆς!

— Μετὰ δύο περίπου ἔτη.

— Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ πατήρ Γερουσάκ ἐκπεπληγμένος, καὶ πῶς ἐγὼ δὲν ἐγνώριζον τὸ τοιοῦτον;

— Ὁ Μαρκέσιος ἐμειδίασε λυπηρὸν μειδίαμα καὶ χαμηλῶν τὴν φωνὴν τῷ ἀπεκρίθη. — Ἦσο τότε εἰς ἄγρον Πέτρον τοῦ Κορβίτ, καὶ ἔπειτα ἦσαν πράγματα τὰ ὅποια δὲν ἠδυνάμην νὰ σοὶ γράψω.

— Ἀλλ' αἰεὶ! ὑπεψύχρισεν ὁ ἀπλοῦς θεὸς μου.

Ἐγὼ δὲ κατὰ μέρος ἱστάμενος ἐκστατικὸς καὶ τεταραγμένος δὲν ἠδυνάμην νὰ πεισθῶ, ὅτι εἶχον ἐνώπιόν μου ἄτομον ἀντιπροσωπεῦον τὸν βασιλέα

τῆς Γαλλίας καὶ ἀπευθύνον συνεχῶς τὴν λόγον πρὸς ἐστεμμένους κεφαλὰς. Κατὰ πρώτην ἔποψιν ἐξελάμβανε τις αὐτὸν ἀπλοῦν ἰδιώτην ἢ ἐνδυμασίᾳ του ἦτον ἀπλουστάτι, ἔφερε κυανοῦν ἐπενδύτην ἀνευ τοῦ ἐλαχίστου σημεῖου ταινίας ἐπὶ τοῦ στήθους· τοὺς τρόπους ἦτον ἀφελῆς, ἢ δὲ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἐξέφραζε καλοκάγαθίαν συνάμα καὶ ἀγχινοικν' εἶχεν ὅμως, καὶ ἴσως ἐν ἀγνοίᾳ του, κινήσεις τινὰς τῆς κεφαλῆς ἡγεμονικὰς καὶ εἰς τὸ βλέμμα του κατὰ τινὰς στιγμὰς ἔλαμπεν ὑπερηφάνεια καὶ παράδοξος θέλησις. Ἡ μορφή του διατηρεῖτο εἰσέτι ὠραία, καὶ τὸ περίεργον, νεαρῶτερὰ τῆς τοῦ θεοῦ μου, ὅστις εἶχεν ἤδη τὸ βαρὺ βᾶδιμα γέροντος, ἂν καὶ διήλθε βίον ἤσυχον καὶ σπουδαστικόν, ἐνῶ ὁ ἕτερος, ὁ ὑποστάς τὴν σκληρὰν ἀγχινοικίαν τῶν παθῶν καὶ μεταξὺ τοσοῦτων κκουχιῶν διατρέξας τὸ πολιτικὸν αὐτοῦ στάδιον, εἶχε τὸ βᾶδιμα στερεὸν ἀκόμη καὶ ἀνδρικόν.

Ὁ Γερουσάκ μοὶ ἔνευσε νὰ πλησιάσω καὶ μὲ ἐπαρουσίασεν εἰς αὐτόν. Μετὰ ταῦτα δὲ εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὴν οἰκίαν στηριζόμενοι ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἑτέρου.

— Ὁ Μαρκέσιος διευθύνετο πρὸς τὸν κῆπον· ἀλλ' ὁ θεὸς μου σύρων αὐτὸν τῷ εἶπεν. — Ἐξῶ ὁ καύσων εἶναι ἐπικισθητὸς, εἰθὲ κάλλιον νὰ ἴδῃς τὴν βιβλιοθήκην μου.

— Μετὰ πάσης χαρᾶς, τῷ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Ἐκεῖ περιορίζεται ὁ ἰδικὸς σου κόσμος, ἢ συναναστροφή σου, ἢ οἰκογένεια σου. Ἀλλὰ πρὶν μὲ εἰσχεῖσθαι εἰς τὴν ἐνδοξὸν οὐρανὸν τῶν ἀρχαίων καὶ νέων συγγραφέων δός μοι τίποτε νὰ πῶ, διότι αἰσθάνομαι ὑπερβολικὴν δίψαν.

— Μάρω! ἔκραξεν ὁ θεὸς μου διευθυνόμενος πρὸς τὴν θύραν τοῦ μαγειρείου.

Ἐνόμισα, ὅτι ἔμελλεν αὐτὴ νὰ παρουσιασθῆ, καὶ περιέμενον μετὰ κωμικῆς ἀγωνίας ποίαν ἐντύπωσιν ἤθελε προσενήτει εἰς τὸν Μαρκέσιον· κατ' εὐτυχίαν ὅμως δὲν ἐφάνη, ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς εἰσῆλθον ἡ Βαβελοῦ φέρουσα μέγαν δίσκον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦσαν περὶ τρεῖς παλαιὸς οἶνος, σάκχαρι, κἀνιστρον πλήρες ἐκλεκτῶν ὀπωρικῶν καὶ πινάκιον μὲ χροῶδη ροδάκινα κίτρινα ὡς πορτοκάλια.

— Εὐγε! εἶπεν ὁ Κύριος δὲ Χαμποβέρ βοηθῶν ὁ ἴδιος τὴν Βαβελοῦ νὰ ἀποθήσῃ τὸν δίσκον ἐπὶ τραπέζης πλήρους χειρογράφων καὶ παλαιῶν βιβλίων. Ἐμάντευεν ἡ μικρὰ, ὅτι ἀγαπῶ τὰ ἐγγώρια ροδάκινα· εἶναι μικρὸς καρπὸς ὑπόξυνος, ἀλλὰ σὲ διαθεβαίω, ὅτι παρόμοια δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν οἰκουμένην!

— Ὡ! δὲν ἀμφισβᾶλλω, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ θεὸς μου, διότι πρὸ πολλοῦ ὁ ἄγριος οὗτος καρπὸς δὲν εὐρίσκεται παρὰ εἰς τὰ πτωχὰ ὄρη μας.

— Κάθισον λοιπὸν ἐδῶ, παλαιέ μου σύντροφε, ἐπανελάθειν ὁ Μαρκέσιος, δεικνύων εἰς τὸν Γερουσάκ τὴν πλησίον του θέσιν, καὶ αἰ διηγηθῶμεν τὰς περιπετείας τοῦ βίου μας.

Ὁ θεὸς μου ἐκάθισεν· ἐγὼ δὲ, ζητήσας τὴν ἄδειαν χαμηλῆ τῆ φωνῆ, ἀπεσύρθη, ὡς τὸ ἀπῆται ἡ διάκρισις καὶ ἔκλεισα τὴν θύραν.

Μικρὸν δὲ πρὸ τοῦ γεύματος ἦλθεν ἡ Βαβελοῦ καὶ μὲ εὔρεν εἰς τὸ ἐστιατόριον φωνάζουσα ἐκτὸς ἐξουτῆς,

— Τώρα, κύριε Φρειδερίκε, τί θὰ γίνωμεν! Ἡ Μάρω ἀπὸ τὸν πολὺν κόπον ἠσθένησεν.

Ὁμολογῶ, ὅτι τὸ ἄκουσμα μὲ εὐχαρίστησεν. — Λοιπὸν θὰ τὴν ἀντικαστήσῃς σὺ, εἶπον εἰς τὴν μικρὰν κόρη. Ὑπάγε ἀμέσως νὰ φορέσῃς τὰ καλά σου φορέματα. καὶ εἰπὲ εἰς τὴν Μαρρίαν νὰ ἡσυχάσῃ εἰς τὴν κλίνην τῆς. Ἐγὼ ὑπάγω νὰ εἰδοποιήσω τὸν θεόν μου.

Οἱ δύο φίλοι εἶχον μεταβῆ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης εἰς τὸν κῆπον, ὅπου ὁ θεὸς μου ἐδείκνυεν ὑπερηφάνως εἰς τὸν Μαρκέσιον τὴν συλλογὴν τῶν λαχάνων καὶ τῶν ἀνθῶν του. Ὁ δὲ Χαμποβέρ ἐφάνετο καταγοητευμένος ἐξ ὅσων ἐβλεπεν, ὅτε μὲν θαυμάζων μετὰ θελκτικῆς ἀπλότητος ὠραίων γαρύφαλον, ἢ πικρὸν μέλι, ἢ λάχανον, ὅτε δὲ λειλατῶν ὡς μαθητῆς τοῦ σχολείου τὰς σταφυλάς τῆς ἀναδεδράδος. Ἐν τούτοις πλησιάζας ἀνήγγειλα τῷ θεῷ μου χαμηλοφώνως τὸ δυσάρεστον περιστατικόν, οὗτος δὲ ἐπορεύθη ἀμέσως νὰ πληροφορηθῆ

πῶς εὐρίσκετο ἡ Μαρρία. Ἐμείνα τότε μόνος μετὰ τοῦ κυρίου Χαμποβέρ, ὅστις, ἀφοῦ περιήλθεν ἀκόμη μίαν φοράν τὸν κῆπον, μ' ἐπλησίασε λέγων, — Μικρὸ μου φίλε, νομίζω, ὅτι τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ φροντίσωμεν, ἐὰν τὸ γεῦμα ἡτοιμάσῃ.

Εἰσῆλθον λοιπὸν εἰς τὸ ἐστιατόριον προηγουμένου τοῦ Μαρκέσιου. Τὰ παραπετάσματα ἦσαν ἀνασυρμένα καὶ γλυκὺ φῶς ἐφώτιζε τὰ καθέκαστα τοῦ δωματίου, αἱ δὲ κεχρυσωμένοι κερωνίδες τῶν εἰκόνων ἂν καὶ παλαιαὶ διέλαμπον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ δύνοντος ἡλίου. Ὁ Μαρκέσιος ἐπροχώρησεν ὀλίγα βήματα παρατηρῶν περὶ αὐτὸν, σταματήσας δ' ἐξείφνης ἀπέναντι τῆς ἐστίας προσήλωσεν ἐπὶ τῆς μαγικῆς εἰκόνας τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐπειτα στραφέας. — Γνωρίζεις, μοὶ εἶπε ζωηρῶς, πόθεν ἠγοράσθη ἡ εἰκὼν αὕτη;

— Μάλιστα, ἐξοχώτατε. . . ὁ θεὸς μου τὴν ἠγόρασεν εἰς Δ. . . ἐψέλλισα ὅλος ἐρυθρὸς καὶ μετὰ τεταραγμένης φωνῆς.

— Ἐπίσης καὶ τὸ κάτοπτρον αὐτὸ καὶ τὰς μικρὰς κύβδας; ἐξηκολούθησεν ἐρωτῶν ὁ Μαρκέσιος.

— Νομίζω ναί, ἐξοχώτατε.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἰσελθὼν ὁ Γερουσάκ τῷ εἶπεν,

— Συγχώρησόν μοι, ἀκριβέ μου Μάξιμε, τὸ γεῦμα δὲν εἶναι ἀκόμη ἑτοιμον, διότι ἡ γραῖα ὑπηρετριά μου ἠσθένησεν αἰφνιδίως.

— Λοιπὸν! ὑπηρετούμεθα μόνον μας, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Χαμποβέρ καθήμενος πρὸ τῆς τραπέζης. Νομίζεις ὅτι ποτὲ δὲν συνέβη καὶ εἰς ἐμὲ τὸ τοιοῦτον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐξορίας μου;

Ἡ τράπεζα ἐντούτοις ἦτο κάλλιστα ἐστρωμένη καὶ τὸ φαγητὸν ἐξείρετον, χάρις εἰς τὴν Μάρω, ἧτις εἶχε κατορθώσει νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ τῆ συνδρομῆ παλαιοῦ καὶ ἐξείρετου οἴνου τὸν ὁποῖον ἐξετρέπωσα ἐκ τοῦ καταγείου. οἴνου ἀξίου καὶ εἰς βασιλικὴν νὰ παρατεθῆ τράπεζαν. Ὁ Μαρκέσιος ἔρωγεν ὀλίγον καὶ ταχέως, ἐξακολουθῶν νὰ ὁμιλῆ ὁ δὲ θεὸς μου, ὡς συνήθως, μὲ ἤσυχον ὄρεξιν καὶ τακτικῆν, ἧτις καὶ ἠύλησεν ἐπι μᾶλλον ἐκ τῆς χαρᾶς, ὅτι συνέτρογε μετ' ἀγαπητοῦ φίλου. Ἐγὼ ὅμως τίποτε δὲν ἠγχιζόν, διότι ἤμην καθ' ὑπερβολὴν τεταραγμένος ὡς ἐκ τῶν ἐρωτήσεων τοῦ Μαρκέσιου, αἵτινες προφανῶς ἀπεδείκνυον, ὅτι εἶχε γνωρίσει τὸ ἀξιοτάτευτον πρόσωπον τῆς εἰκόνας ἐκείνης, ἔμπροσθεν τῆς ὁποίας πρὸ ἐξ ἑβδομάδων ἔμενον εἰς ἔκστασιν, ὅτι ἐγίνωσκε ποία ἦτον ἡ γυνὴ ἐκείνη τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἀπηλπίσθη διὰ παντὸς νὰ μᾶθω,

καὶ τέλος, ὅτι αὐτὸς μόνος ἠδύνατο νὰ μὲ πληροφορήσῃ περὶ ἐκείνου περὶ τοῦ ὁποίου ἐφλεγόμην ἐξ ἐπιθυμίας νὰ μάθω ἐν τῷ κόσμῳ· ἀλλὰ πῶς νὰ τολμήσω νὰ ἐρωτήσω αὐτὸν μόνος; Πῶς νὰ ἀρχίσω τοιαύτην ὁμιλίαν;

Αἴφνης ἐνῶ τρώγοντες ὀπωρικὰ συνδιελέγοντο περὶ πολιτικῶν καὶ παιδικῶν ἀναμνήσεων, ὁ θεὸς μου εἶπε πρὸς τὸν Μαρκέσιον,

— Ἀγαπητέ μοι Μαρκέσιε, καθ' ὅλον τὸν βίον σου μόνον εἰς σπουδαῖα πράγματα ἐνησχολήθης, καὶ νὰ νυμφευθῆς δὲν ἐσκέρθη; ποτέ;

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν εἰκόνα· ἔμελλον νὰ νυμφευθῶ τὴν ὠραίαν ταύτην νέαν, τῆς ὁποίας ἔχεις τὴν εἰκόνα.

— Πῶς! Πῶς! Τὴν ἀνώνημον ταύτην εἰκόνα; ἀνέκραξεν ὁ Γερουσάκ.

— Παράδοξος τῶντι σύμπτωσις, ἐξηκολούθησεν ὁ δὲ Χαμποβέρ, δὲν ἠλιζόν ποτὲ νὰ ἐπανιδῶ σήμερον τὸ ὠραῖον ἀντικείμενον τοῦ πρώτου ἔρωτός μου.

— Λοιπὸν, διηγήτου μας τὴν ἱστορίαν σου, εἶπεν ὁ Γερουσάκ· καὶ ἐπειδὴ πρόκειται περὶ νεανικῶν ἀναμνήσεων, χαίρω ὅτι εὔρες ἐδῶ τὴν ἀφορμὴν.

Ὁ Μαρκέσιος πικρῶς μειδίασας ἀπεκρίθη. — Ἀφοῦ τὸ ἀπαιτεῖς θέλω σοὶ διηγηθῆ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ βίου μου, ἐπειδὴ σήμερον δύναμαι ἀταράχως νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῆς· θὰ σοὶ τὴν διηγηθῶ δὲ ὄχι πρὸς παραδειγματισμὸν σου, σοφῆ φίλε μου, ἀλλὰ πρὸς ὀδύνην τοῦ νέου τούτου, τοῦ περιπαθῶς θαυμάζοντος τὴν μνηστὴν μου, ὡσεὶ οἱ γοητευτικοὶ οὗτοι ὀφθαλμοὶ παρεῖσηον τὸ δηλητήριον τῶν μέχρι τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς του.

Κατεθρομβήθη τοὺς τελευταίους τούτους λόγους ἀκούσας διότι, μ' ἐφάνη ὅτι ὁ Μαρκέσιος ἐνεθάθυεν εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας μου· καὶ μικρὸς σπασμωδικὸς βῆξ ὑπῆρξε μόνη ἀπάντησίς μου· ὁ δὲ θεὸς ἀνοίξας καλῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐκένωσε τὸ ποτήριόν του καὶ ἐστήριξε τοὺς δύο ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης, σημεῖον παρ' αὐτῷ μαθείας προσοχῆς.

— Ἄς μᾶς φέρουν τὴν κασὲ ἐδῶ, καὶ ἀπόπεμψον τὴν Βαβελοῦ, ἐπανελάθειν ὁ Μαρκέσιος, διότι ἐπιθυμῶ ἐνώπιον τῆς εἰκόνας ταύτης νὰ σοὶ διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν μου.

Γ'.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἤρχιζεν νὰ νυκτόνη ἦναψα τὰ ἐκατέρωθεν τοῦ καθρέπτου διὰ κηρία, ἄτινα

φωτίσαντα τότε όλόκληρον τὴν εἰκόνα ἐξωογήσαντα τὰ ἐξησθημένα χρώματα, καὶ ἐλάμπρυνον ἔτι μᾶλλον τὸ γοητευτικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, ὅπερ ὑπεραιδία ὡς ξανθὴ κεφαλὴ ἀγγέλου.

Ὁ Μαρκέσιος προσηλώσας τὰ βλέμματα ἐπ' αὐτῆς τὴν πρατήρησεν ἐπὶ μικρὸν· ἔπειτα ὡσανεὶ προεμάντευσε τὴν μυστικὴν καὶ σφοδρὰν περιέργειάν μου εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ. — Ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἢ τῆς δεσποσύνης δὲ Μαλεπέρ, τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ βαρῶνου δὲ Μαλεπέρ.

— Τοῦ τελευταίου; ἀνέκραξα. Καὶ κατόκει τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον πύργον τὸν ἐπὶ τοῦ ὄρους κείμενον;

— Ναι, μικρὸ μου φίλε' εἰς τὸν πύργον ἐκεῖνον συνέβησαν, ὅσα μέλλω νὰ σοὶ διηγηθῶ συμβάντα, ἀπεκρίθη ὁ Μαρκέσιος. Ἐπειτα σιγήσας ἐπὶ μικρὸν ἐξηκολούθησε στρεφόμενος πρὸς τὸν Γερουσία.

— Ἐνθυμῆσαι, φίλτατέ μοι Θωμά, ὅτι εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν μου σοὶ ἀνήγγελλον, ὅτι ἄφινον τοὺς Παρισίους καὶ μετέβαινον εἰς τὰ Μεσομυρινὰ τῆς Γαλλίας,

— Ναι, κάλλιστα, ἀπεκρίθη ὁ Γερουσία, ἦτον ἡ τελευταία ἐπιστολή σου χρονολογούμενη, ἂν δὲν ἀπατώμαι καὶ χωρὶς νὰ σ' ἐλέγξω, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, κατὰ τὸν μῆνα αὐγουστοῦ τοῦ 1786.

— Ἦ! εἶσαι μοναδικός, φίλε μου, ὡς πρὸς τὸ μνημονικόν, ἀνεφώνησεν ὁ Κ. Χαμποβέρ. Καὶ τῶν ὄντι μετὰ τὴν ἀξιωματικὸν νύκτα τῆς 4 αὐγούστου ἦλθον εἰς τὰ μέρη ταῦτα· ἀλλὰ πρέπει πρῶτον νὰ σοὶ ἐξηγήσω τίνος ἕνεκεν ἀπερῆσαι νὰ ταξιδεύσω, καὶ πῶς οἱ ἐξ ἀρχαίας Νορμανδικῆς οἰκογενείας καταγόμενοι Χαμποβέρ εἶχον σχέσεις μετὰ τῶν Μαλεπέρ τῶν ἐκ Προβηγκίας. Πρὸ ἐκατὸν ἐτῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν πολέμων τοῦ Πεδεμοντιῦ, ὅτε τὸ στρατιωτικὸν σῶμα τοῦ στρατηγοῦ δὲ Τεσὲ κατεῖχε τὰ παρακείμενα σύνορα, ὁ προπάππος μου Γουλιέλμος δὲ Χαμποβέρ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ σύνταγμα τῆς Ὀβέρνης μετ' εὐγενοῦς τινος νέου ἐντοπίου, τοῦ βαρῶνου δὲ Μαλεπέρ, τοῦ ὁποῦ καὶ ἔγεινε μετ' ὀλίγον φίλος καὶ συναγωνιστής. Εἶχον δὲ ἀμφότεροι νομφεῦθι ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας τῶν δύο νεάνιδας, αἵτινες συνοδεύσασαι αὐτοὺς εἰς τὴν ἐστρατείαν ἕως ἐδῶ, ἀπεσύρθησαν ὕστερον εἰς τὸν πύργον τῶν Μαλεπέρ, ὡς εἰς φρούριον ἀπόρητον. Πολλὰ μάχαι συνεκροτήθησαν μετὰ τῶν Γάλλων καὶ Πεδεμοντιῶν, οἵτινες ἐλεηλάτουν τὴν κάτω χώραν, εἰς μίαν δὲ τῶν συμπλοκῶν ἐπληρώθη καὶ ὁ Μαρκέσιος δὲ Χαμποβέρ, δύο λεύγας μακρὰν ἐκείθεν. Ἡ νεκρὰ αὐτοῦ σύζυγος ἔδραμε τότε εἰς τὸ στρα-

τόπεδον, καὶ κατόρθωσε νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς τὸν πύργον τοῦ Μαλεπέρ, ὅπου καὶ τὴν ἐπαύριον ἐξέπνευσε· μετὰ τινὰ δὲ χρόνον ἐφρονεῖθη καὶ ὁ βαρῶνος δὲ Μαλεπέρ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Κ... Μετὰ τὸ διπλοῦν δὲ τοῦτο δυστύχημα ἔμειναν ἐξ ἀνάγκης αἱ δύο γυναῖκες, εἰς Μαλεπέρ κλεισθεῖσαι ὑπὸ τῆς καλυπτούσης τὰ ὄρη ταῦτα ἐξ μῆνας κατ' ἔτος χιόνος, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἀπέκτησαν δύο υἱοὺς τὴν αὐτὴν ἡμέραν γεννηθέντας, τοὺς ὁποῦ καὶ ἐδάπτισαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου· πρὸς ἀνάμνησιν δ' ἐφύτευσαν δύο μικρὰς πετελάς, δοῦσαι αὐταῖς τὸ ὄνομα τῶν νεογεννηθέντων, αἵτινες, καθ' ὅσον ἐνθυμούμαι, κατεσχίζον ἄλλοτε ὅλοκληρον τὴν πλατείαν. Ὑπάρχουν ἄραγε εἰσέτι;

Μάλιστα, ἐξοχώτατε, ἀπεκρίθη ἐγὼ μετὰ ζωηρότητος· τὰς καλοῦσιν εἰσέτι ὁ Μαρκέσιος καὶ ὁ Βαρῶνος, ἀλλ' οὐδεὶς γνωρίζει διακί.

— Αἱ δύο χῆραι, ἐξηκολούθησεν ὁ δὲ Χαμποβέρ, διήλθον ὁμοῦ τὸ ἔτος τοῦ πένθους· συνεδέθησαν δὲ διὰ φιλίας εἰλικρινοῦς, ἧτις μετὰ τὴν ζωὴν αὐτῶν ἔπαυσεν· ἀνέθρεψαν διὰ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τοὺς υἱοὺς των, οἵτινες καὶ ἐξηκολούθησαν μεταδίδοντες τὴν αὐτὴν φιλίαν εἰς τὰ τέκνα των. Μεταταῦτα ἠναγκάσθησαν νὰ ἀποχωρισθῶσιν· ἀλλ' ἂν καὶ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς οἴκου μένης εὐρίσκοντο, διεκοῖνον ὁμοῦ πάντοτε ἀμοιβαίως τὰ σπουδαῖα οἰκιακὰ αὐτῶν συμφέροντα, γράφοντες ἀλλήλοις κατὰ τὰς γενεθλίας ἡμέρας αὐτῶν· ἐπειδὴ ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐνώσωσι τὰς δύο οἰκογενείας, ἀλλ' ἡ θεία Πρόνοια ἐφαίνετο θέλουσα νὰ ἀναβάλῃ ἀδιακόπως τὰ σχέδια καὶ τὰς εὐχὰς των, διότι ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους γενεὰς οἱ δὲ Χαμποβέρ δὲν ἀπέκτησαν θυγατέρας, ὅσας δὲ εἶχον ἀποκτήσει οἱ δὲ Μαλεπέρ εἶχον ἀποθάνει νήπιαι. Ἦκουσα ταῦτα διηγούμενα κατὰ τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, καὶ ἐγίνωσκον ἐπίσης, ὅτι ὁ τελευταῖος βαρῶνος δὲ Μαλεπέρ εἶχε τέλος ἀποκτήσει θυγατέρα, ἧτις εἶχε τὴν αὐτὴν μ' ἐμὲ ἡλικίαν. Ὅτε δὲ ἐπέστρεψα ἐκ τῆς μονῆς Chaise-Dieu, καὶ ὁ πατήρ μου μ' ἀνήγγειλε τὸν μετὰ τῆς δεσποσύνης δὲ Μαλεπέρ ἀδελφῶνα μου οὐδόλως ἐξεπλάγην. — Ἀκριβὸν μοι τέκνον, με εἶπε, νομίζω ὅτι ἡ ἔνωσις αὕτη εἶναι κατάλληλος, διότι ἐμπεριέχει ὅλα τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα. Ἐγνώρισα τὸν βαρῶνον εἰς Παρισίους, ὅτε ἐνυμφεῖθι τὴν χαριστάτην νέαν δεσποσύνην δ' Ἀρβλαῖ. Εἶναι ἐκ τῶν τοῦ μεσαιῶνος εὐγενῶν, ἀμαθὴς μὲν καὶ ἀπλοῦς τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ χαρακτήρος ἀκραίου, τίμιος καὶ μεγαλόψυχος. Ἡ κόρη αὕτη εἶναι εἰ-

κοσαστῆς καὶ ἀρκετὴν περιουσίαν ἔχει, ἀλλὰ ὠραία δὲν ἤξεύρω ἂν ἦναι, θέλεις τὴν ἰδεῖν σὺ ὁ ἴδιος.

Ἐκ τοῦ μειδιάματος τοῦ πατρὸς μου λέγοντός μοι ταῦτα, ὑπώπτευσα ὅτι εὐάρεστον ἐκπληξιν μοὶ προητοίμαζεν, ὡς γνωρίζοντος ὅτι ἐντελεστάτης καλλονῆς ἦτον ἡ δεσποσύνη δὲ Μαλεπέρ. Ἐπειτα βλέπετε καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης ὅτι δὲν ἠπατώμην.

— Πραγματικῶς ὠραία νέα, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς θεὸς μου ὑψόνων τὰ χονδρὰ βλέφαρά του με ὑψος χωρικοῦ θαυμάζοντος ἀρχαῖον νόμισμα.

— Ἐφθασα ἐνταῦθα, ὡς σὰς προεῖπον, περὶ τὰ τέλη αὐγούστου, ἐπανέλαβεν ὁ Κ. Χαμποβέρ. Πρὸ ὀκτώ δὲ ἡμερῶν ἐκυλιόμην ἐντὸς ἀθλίας ταχυδρομικῆς ἀμάξης εἰς τὸν κοινορτὸν τῶν δημοσίων ὁδῶν· ἀκόμη δὲ ἐνθυμούμαι τὸ αἶσθημα τῆς χαρᾶς μου εἰς τὴν θέαν τῶν πρασινοχρῶν τούτων ὄρεων, τῶν χλοερῶν κοιλάδων, καὶ τοῦ μουρμουρισμοῦ τῶν ὑδάτων, ὅστις πανταχόθεν ἠκούετο. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁδὸς δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ στενὴ μόνον ἀτραπὸς διὰ τὰ φορτηγὰ ζῶα. Ἀγῆσας τὴν ἀμαξίαν μου εἰς Κ. . . ἐπροχώρησα ἔφιππος, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τινος ὄρεοκόμου, φέροντος τὰ ἀναγκαῖα μου πράγματα. Ὁ ὄρεοκόμος οὗτος ἐλάλει τὴν Γαλλικὴν, ἐπειδὴ ὡς φαίνεται εἶχε ποτὲ ταξιδεύσει· μοὶ ὠνόμαζεν ὅσα χωρία διηρχόμεθα, διηγούμενος πὰ τοπικὰ συμβάντα. Ὅτε δὲ ἐφθάσαμεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ στενοῦ, τοῦ καλουμένου στενοῦ Μαλεπέρ ἐστάθη ἐπ' ὀλίγον καὶ μοὶ ἔδειξε λίθον τινα ἐξέχοντα πρὸς τὴν ὁδόν. Ἴσως ὑπάρχει εἰσέτι τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ καθίσματος.

— Ναι, βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ θεὸς μου. Ἐκεῖ ἀναπαύεται ἡ γραΐα μου ὑπηρετρία Μάρω, ὅταν πορευόμεθα τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν.

— Ἐπρόσμενον νὰ μοὶ διηγηθῇ ληστρικὸν τι συμβάν, ἐπανέλαβεν ὁ δὲ Χαμποβέρ, ἀλλ' ὁ ὄρεοκόμος με εἶπεν ἀπλῶς. — Ἰδοῦ, Κύριε, τὸ μέρος, ἐνθα ἡ θυγάτηρ τοῦ βαρῶνου ἀνεστήθη. . .

— Ποία θυγάτηρ; ἀνεφώνησα. — Ἀ! ἐκείνη, ἧτις εἶναι τώρα πλήρης ζωῆς καὶ υγείας. Σημειώσατε, Κύριε, ὅτι οὐσα ἐπταετῆς ἠσθένησε, καὶ ἀπέθνηκε ὡς οἱ ἐπίλοιποι ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, καὶ ἀπέθανε τοσοῦτον ἐντελῶς, ὥστε ἔθεσαν αὐτὴν ἐντὸς φερέτρου καὶ διευθύνθησαν πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν, τὸ κοιμητήριον τῶν ἀρχόντων, ἕνα τὴν ἐνταφιάσασιν. Ἀλλ' ὅποτε αἱ μεταφέρουσαι τὸ πτώμα κόραι ἐφθασαν ἐνταῦθα, ἀπέθνησαν τὸ φέρε-

τρον ἐπὶ τῆς πέτρας ταύτης, ὅπως ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον. Ὁ ἐφημέριος εἶχε παύσει τοὺς ψαλμοὺς του, ἕκαστος δὲ ἐτήρει σιωπὴν, ἦν μόνος ὁ θόρυβος τοῦ βέοντος εἰς τὴν φάραγγα ὕδατος διετάρατταν. Αἶφνης ἀσθενῆς φωνὴ ἠκούσθη, καὶ ἐγερθεῖσα ἡ μικρὰ κόρη, διψῶ! εἶπε, ζητοῦσα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν βύακα. Ἀμα εἶδον ταύτην ἀνασηκωμένην, φόβος μέγας κατέλαθε πάντας, ἐκτὸς τοῦ ἐφημερίου, ὅστις λαβὼν τὴν κόρην εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν ἐπανέφερε ζῶσαν εἰς τὴν μητέρα της.

Ἐφρικίαισα εἰς τὴν διήγησιν ταύτην τρόμος με κατέλαβεν, ὅτι ὀλίγον ἔλειψε νὰ ἀπολέσω τὴν ἄγνωστον μνηστὴν μου. Ἀκατανίκητος δὲ ἐπιβροχὴ κατεῖχε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν φαντασίαν μου, τὴν πλήρη ἐρωτικῶν ὄνειροπολήσεων θαυμάζοντος με εἶδος γοητείας καὶ ἐκστάσεως τὴν θέαν τῆς φύσεως· μ' ἐμέθυεν ἡ ἀγρία εὐωδία τῶν φυτῶν, τὸ μονότονον τῆς φύσεως, ὁ ἐκ τοῦ βῆθους τοῦ δάσους ἐξερχόμενος ὑπόκωφος καὶ συγκεχυμένος θόρυβος, ὡς καὶ αὕτη ἡ αὔρα ἦν ἀνέπνευσεν.

Ἐν αὐτῇ τῇ διαθέσει εὐρισκόμενος ἐφθασα εἰς Μαλεπέρ. Ὁ πύργος οὗτος ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀρχαῖον φρούριον περιτριγυρισμένον ἀπὸ φοβερὰ τείχη καὶ ἐπάλξεις, ἐπὶ τῶν ὁποῖων ὑπῆρχον κτισμένα νέαι τινὲς οἰκοδομαί. Ὁ δὲ πύργος, ὅστις ὑψοῦτο ἐπὶ ἐνὸς βράχου ὀρθίου, εἰς τὸ χεῖλος κρημοῦ, ὑπεκρύπτετο ἐκ μιᾶς νεωστὶ κτισθείσης προσόψεως, τὸ δὲ πτερυγιον τοῦ οἴκου εἶχε μετασχηματισθῆ εἰς μικρὸν ἀνθῶνα ἐκτεθειμένον εἰς ὄλους τοὺς ἀνέμους· ἀλλ' ὁ καλλωπισμὸς οὗτος οὐδόλως μετέβαλλε τὸν ἀρχαῖον χαρακτῆρα τοῦ ἀρχαίου φρουραλικοῦ περιβόλου. Εἰς τὴν βόρρειον πλευρὰν ἦτον ἡ κυριωτέρα εἴσοδος, ἧτις εἶχε διατηρήσει τὴν ζωερὰν καὶ πολεμικὴν πρόσοψιν τῶν κτιρίων τοῦ μεσαιῶνος. Πλατῆς χάνδαξ περιεκύκλου τὸ ὄχρωμα, ἡ δὲ θύρα ἦνοιγε μετὰ δύο πυργίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν ὠχυρωμένα ἀκόμη μετὰ τὰ μικρὰ τηλεβόλα των. Ἡ γέφυρα ἐσχηματισμένη ἦτο κατὰ τοὺς πολεμικοὺς χρόνους τῆς Προβηγκίας με στερεωτάτας σανίδας πρὸ πολλῶν ὁμοῦ χρόνων δὲν ἀνυψόνετο πλέον.

Ὁ ἥλιος ἦτο περὶ τὴν δύσιν του· ἀφιππεύσας ἐγὼ πρὸς τὴν γέφυραν ἔβριψα τὰς ἡνίας εἰς τὸν ὄρεοκόμον καὶ διευθύνθη μόνος ζητῶν τινα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, πρὸς ἐν νὰ ἀποταθῶ διήλθον μίαν θολωτὴν δίοδον καὶ εἰσέδυν εἰς εὐρυτάτην αὐλὴν περικυκλωμένην ὑπὸ ἀρχαίων κτιρίων, τῶν ὁποῖων τὰ σταυροειδῆ παράθυρα ἦσαν κινεῖται.

Οὐδείς ὅμως ἐφαίνετο, καὶ βαθυτάτη σιγή ἐπεκρά-
τει, ὡσανεὶ ὁ πύργος ἦτον ἀκατοίκητος. Ἀφοῦ πε-
ριήλθον τὴν αὐλὴν ἐτόλμησα νὰ ὠθῶσω θύραν τινα
ἡμικελευμένην καὶ εἶδον βαθμίδας ἐλικοσιδούς κλί-
μακος, εἰς δὲ τὸν τοῖχον ὑπῆρχε κοίλωμά τι πε-
ριέχον τὴν εἰκόνα τῆς Παρθένου μὲ ἄνθη ἐστολι-
σμένην. Ἀνέβην λοιπὸν ψηλαφῶν καὶ ἐπροχώρησα
μέχρι μεγάλης τινοσ αἰθούσης, τοῦ πρώτου πε-
τώματος, κῆρυξιμένης κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ
ΙΖ' αἰῶνος, μὲ τέμπλα τῆς Βεργάμης, μὲ εὐρυ-
χώρους καθέδρας, μὲ χαλκῆς λυχνίας ἐγκυκλιη-
μέναις ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ φορτωμένας μεγάλα
κίτρινα κηρία, καὶ μὲ ἐστίαν ἐπιστεφομένην ὑπὸ
πλατείας προβολῆς ὁμοιαζούσης πρὸς οὐρανὸν βα-
συλικῆς θρόνου, λύχνος δὲ ἔκκειεν εἰς μίαν γωνίαν
τραπέζης, εἵπτον ἀριστὸν φῶς, ὅπως διακρίνω
ταῦτα πάντα. Ἡ αἰθουσα αὕτη ἐχρησίμευεν ὡς
ἀντιθάλαμος δευτέρου θαλάμου, ἐκ τοῦ ὁποίου
ἠκούσθη λεπτὴ καὶ ὀξεία φωνὴ σκύλακος, ὅστις
ὁσφρανθεὶς ἀναμφιβόλως τὴν παρουσίαν ξένου ὕ-
λάττει μανιωδῶς. Ἐκρούσα ὀλίγον τὴν θύραν πρὸς
ἀγγελίαν τῆς παρουσίας μου, καὶ παρευθὺς νεανίς
τις χωρικὴ φέρουσα πρασίην ἐσθῆτα καὶ ἐρυθρὰν
καλύπτραν ἐπαρουσιάσθη· ἀλλὰ μὴ περιμείνασα
νὰ τῆ εἶπω τὸ ὄνομά μου ἔδραμε πρὸς τὴν θύραν
ἀνακράζουσα, δεσποσύνη Βωαναί! δεσποσύνη Βω-
αναί!

Ἐν τῷ ἄμα ἐφάνη γυνὴ τις ἠλικιωμένη ὅπω-
σοῦν καὶ ἐνδευμένη ὡς αἱ ἀκόλουθοι σημαντικοῦ
οἴκου, ἧτις καὶ πλησιάζασά με ἔκαμε μικρὰν ὑπό-
κλισην, ὅτε δὲ τῆ ἀνήγειλα τὸ ὄνομά μου ὑπε-
μειδίασε δίδουσά μοι νὰ ἐνοήσω, ὅτι δῆθεν ἐγί-
νωσκὼ τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου μου καὶ μ' εἶπε
μὲ προφορὰν ὅπως Παρισινήν,

— Κύριε, εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας· σπεύδω
νὰ εἰδοποιήσω τὴν Κυρίαν Βαρονίδα.

Μετ' ὀλίγον τὰ δύο θυροφύλλα ἠνοίχθησαν καὶ
ἡ Βαρονίς ἢ ἰδίᾳ προσελθοῦσα μὲ εἶπε. — Σᾶς
ζητῶ, συγγνώμην, Κύριε δὲ Χαμποβέρ. . . διότι
δὲν εὐρέθημεν κάτω, ὅπως σᾶς ὑποδεχθῶμεν· ἀλλ'
ἡ ἔλλειψις αὕτη προήλθεν ἐκ τοῦ ὅτι δὲν σᾶς ἀνε-
μένομεν σήμερον.

Ἐζήτησα καὶ ἐγὼ συγγνώμην, ὅτι ἐφθασα ὡ-
τως ἀπροσδοκῆτως καὶ, προσκαλοῦσά με νὰ εἰ-
σέλθω, προσέφερον αὕτη τὸν βροχιονά μου καὶ τὴν
συνώδευσα εἰς τὸν θάλαμόν της. Ἀλλ' ὅτε ἐφθασα
εἰς τὴν θύραν τῆς αἰθούσης τῆς Βαρονίδος, τοσοῦ-
τον κατεπλάγην ἐκ τῆς ἀντιθέσεως, ὥστε ἐστῆθην
ἐπ' ὀλίγον εἰπόν,

— Εἶναι θαῦμα, Κυρίε Βαρονίς· μεταφέρατε,
βλέπω, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τούτου τὴν ἀφ-
θυσαν τῶν λαμπροτέρων παλατιῶν τῶν Βερσαλ-
λιῶν, ἢ τῆς συνοικίας τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ!

— Ἐ! τί νὰ γίνῃ, Κύριε, μ' ἀπεκρίθη ἀναστενά-
ζουσα· κατώρθωσα νὰ τοποθετηθῶ εἰς μίαν γωνίαν
τοῦ παλαιοῦ τούτου πύργου, καὶ ὅταν τὰ παρα-
πετάγματα εἶναι χαμηλωμένα καὶ τὰ κηρία ἀναμ-
μένα φαντάζομαι ὅτι εὐρίσκομαι εἰς Παρισίους·
ὅταν ὅμως προβάλλω τὴν κεφαλὴν μου εἰς τὸ
παράθυρον ἢ ἀπάντη ἐξαφανίζεται· ἀντὶ τῶν κήπων
τοῦ Λουξεμβούργου βλέπω τὰς χωρικὰς στέγας καὶ
πανταχόθεν ἔρπ, βράχους καὶ δάση. Ἡ καυμένη
ἢ μακκαρίτισσα πενήτερά μου Zorbán-Mandols,
ἧτις εἶχε συζευχθῆ τὸν πατέρα τοῦ βαρόνου
ἐγραψεν, ὅταν ἀφίχθη ἐνταῦθα, τῷ θείῳ της Καρ-
διναλίῳ «καλέ μου θεῖε, ἔδω μ' ἐκρέμασαν εἰς τὰ
ματώρα» καὶ νὰ σᾶς εἶπω δὲν εἶχεν ἄδικον.

Καὶ ταῦτα λέγουσα ἤρχισεν νὰ γελάῃ ἐξαπλω-
θεῖσα κωχελῶς εἰς τὸν σκύλακον αὐτῆς, ἀφοῦ μοι
ἔδειξε νὰ λάβω τὴν πλησίον της θέσιν καὶ ἔλασεν
ἐπὶ τῶν γονάτων της τὸ κυνάριον, τὸ ἐπιμένον
ἀκόμη νὰ γογγύξῃ ὑποκώφως ἐναντίον μου. Ἡ
βαρονίς, μικρόσωμος καὶ ῥοδινὴ ἐφαίνετο ἐκ πρώτης
ὄψεως νεαρά, ἀν καὶ εἶχεν ἀρχίσαι νὰ παρακμάξῃ ἢ
ἐνδυμασίᾳ της, μολοντί ἀπρηξαιωμένη, ἤρμοζεν
ὅμως εἰς τοὺς λεπτοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου
της, τοῦ ὁποίου τὸ ἐρυθρὸν καὶ ἡ πούδρα καθίστα-
νον δροσερὸν ὡς ὠραίαν οἰκογενειακὴν εἰκόνα·
ἔφερε δὲ καθὼς μεγάλη κυρία κρᾶσπεδον πολυτελεῖ
καὶ ὑποδημάτια μὲ πτέρνας μεγίστου ὕψους μὲ
τὰ ὁποῖα ἐδίδιξε μετὰ πολλῆς εὐκολίας καὶ χά-
ριτος. Παρατήρησα δὲ ταῦτα πάντα ὅχι μὲ πολ-
λὴν ἀκρίβειαν, διότι ὁ νοῦς μου ἀλλαχοῦ περιί-
πτατο, ἢ δὲ καρδίᾳ μου σφόδρα τεταραγμένη ἦτον
εἰς ἕναστον λεπτὸν ἠκροαζόμεν καὶ ἐθεώρουν περὶ
ἐμὲ ἐλπίζων, ὅτι ἐμελλε νὰ παρουσιασθῆ ἡ δεσπο-
σύνη δὲ Μαλεπέρ, περὶ τῆς ὁποίας δὲν ἐτόλμων
νὰ ἐρωτήσω, μήτε τὸ ὄνομα αὐτῆς νὰ προφέρω.

— Ὁ Βαρώνος εἶναι εἰς τὸ κυνήγιον κατὰ τὴν
συνήθειάν του, ἐπανελάθειν ἡ Κυρία δὲ Μαλεπέρ,
ἀλλὰ ἐλπίζω ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἐντού-
τοις θὰ σᾶς προσφέρω δροσιτικὸν τι, ὀλίγον οἶνον
ἢ ὀλίγον νερὸν μὲ ζάχαριν.

Τὴν εὐχαρίστημα, ἀλλ' αὕτη ἐπέμεινε. — Θὰ
συμπείωμεν λοιπὸν τότε ἕνα κρηρὲ εἶπεν. Δὲν θέ-
λετε ἀρνηθῆ βεβαίως καὶ αὐτὸν ἐλπίζω. Δεσπο-
σύνη Βωαναί! φέρε τὸ τραπέζακιον καὶ διατάζων
νὰ ἐτοιμάσουν νερὸν βραστόν.

(ἀκολουθεῖ)